

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת ממות – מסעי תשב"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישו דף לג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רש"י
 תוספות

1 וזו אחיני נביח – שנתחייב לי, שאין משכון עליך. ואומר, לאחר שכלו שני משכנתא:
 2 אם אחיזיך ששל שנים במקום שטר קיימא. אמר ליה
 3 דאמור רבנן: הבא ליפרע כו', ואף על פי שיש בידו שטר חוב מחייבני שבוטעה. אכבשה
 4 – אעלים אתה. לקוחה היא בידו – דהא אבאלתה שני חזקה בחיי אבדוקו. מחיפננא –
 5 בלא שבוטעה. דאין נשבעין על הקרקעות. ועוד:

1 וזו אחיני נביח, ואכלתה גביה, ואכלתה שני משכנתא. אמניא: אי
 2 מהדרנא לה ארעא לתמימי ואמינא דאית לי וזו אחיני
 3 גבי דאבובון, אמור רבנן: הבא ליפרע מנכסי ותומים
 4 – לא יפרע אלא בשבועה. אלא אכבשה לשטר
 5 משכנתא ואכלתה שיעור וזו, דמינו דאי בנינא אמניא
 6 "לקוחה היא בידו" מהמינא, כי אמניא "דאית לי וזו
 7 גבינו" מהמינא. אמר ליה: "לקוחה בידו" לא מצית
 8 אמרת, דהא אינא עלה קלא דארעא דתמימי היא.
 9 אלא, ויל אתרדה גבוליהו, וכי גדלי תמימי אשתעי
 10 דינא בתדיריהו. קריביה דרב אורי בר אבין שבק יושב
 11 דיקלא, רב אורי בר אבין: אמר: אנא קריבנא טפי,
 12 והוא נברא אמר: אנא קריבנא טפי, למוף אורי
 13 ליה דאיהו קריב טפי, אוקמה רב חסדא בידה. אמר
 14 ליה: ליתר לי פורי דאכל מההוא יומא עד השתא.
 15 אמר: זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא? אמאן
 16 קא סמיך מר? אחאי, הא קאמי: דאנא מתקרבנא
 17 טפי אבין ורבא לא סבידא להו הא דרב חסדא,
 18 כיון

1 **אמור** רבנן הבא ליפרע כו' – אף על פי שאי שבוטעה לא היה יכול ליפרע מהם עד
 2 שגולה, בקרקעות, ולכן גדלי אישתעי דינא בתדיריהו, ולא היה מנסף על
 3 ההמתנה, אלא על השבועה. ונראה דרבא בר שרשום סבר רב הונא בריה דרב יוחנן,
 4 דמרשע טעמא בשילוח מבולתי (קעו, א) טעמא דאין נוקטין לבסבי יתומים – משהו צריך.
 5 דאי רבא רבא דמרשע משום דפריעת על חוב
 6 מנהא, ופמא לאו בני מעיבד מנהא נמינו – אע כן
 7 אפילו היא אמת כדבריה, לא היה יכול לעכב להם
 8 דרקע דרבבא, כיון שלא בני מעיבד מצוה נתיח.
 9 וכדור הוא נמי פסקין דהם. **אכבשה**
 10 לשטר משכנתא ואוכלתה שיעור וזו – חזק
 11 משום דכש לשטר משכנתא מצי למימר "לקוחה
 12 היא בידו", ולא היה יודע דברות משכנתא אתא
 13 ליה. דאי וזו ידע דמיקרא בתורת משכנתא
 14 אתא ליה – לא היה טוען רבא בר שרשום
 15 שגובל לומר "לקוחה לא היה בידו". מרד דהא
 16 אטומן וארס איהו לח חזקה בשוה ארסתה, כיון
 17 דידוע דמיקרא בתורת ארסתה לא היה. וכן
 18 דברים העשויין להשאל ולהסביר, ונזקן
 19 דמיקרא ידעין שיהו שדה זו – דאין לו שום
 20 חזקה.

1 **מינו** דאי בעי למימר לקוחה היא – ותמה
 2 מאי דעתיה דרבא בר שרשום: דאפילו
 3 אי טעין "לקוחה היא בידו" – שבתת היסת
 4 געלם צריך, נרדף דאין נשבעין על קרקעת
 5 מדאורייתא – מדרבנן נשבעים, כמו שדקדק רב
 6 הא גאון מהדיא "דחובת" (כתובות פו, א):
 7 דפוגמת כתובתה ועד אחז מעידה שהיא פרוט –
 8 לא תפרע אלא בשבועה. סבר רמי בר חמא
 9 למימר שבעה דאורייתא. אמר רבא: שהי תשובות דבריו כו', ועוד דאין נשבעין על כפירת
 10 שעבור קרקעות. אלמא מדרבנן נשבעין. והוא הדין שבתת היסת, דמאי שבאי: ויש לומר
 11 דאין נשבעין שבעת היסת אלא היכא דטעין בר, דאין כולא טענת בר הוא, שאין דאי
 12 ליתומים שקדוקו זו אינה לקוחה ברה, הלכך אי היה טעין "לקוחה היא בידו" לא היה צריך
 13 שבעת היסת.

1 **לקוחה** היא ביד לא מצית אמרת – אף על ב דאי היה אמר "לקוחה היא בידו" היה
 2 נאמן, מכל מקום לא הוי מינו. והכי פירושו דלא מצית אמרת' – לא אית
 3 יכול להעני נפק ולומר כן, כיון דנפק אמן, ואין כאן מינו. וכענין זה יש בפרק שני
 4 דקדושין (ג, א) אמר איה דיעה לומר "מודר הית" – לא משוי נפשה רשעא. פירוש:
 5 אינו אומר רבנן "מודר הית", ואין כאן מינו. אבל דאי, אם אמר "מודר הית" –
 6 פשיטא דמתמן. **קריבניה** אורי בר אבין שבק דיקלא – אי לא גרסין אלא "שבק דיקלא"
 7 – צריך לומר שלא היו לו בנים. והתקוב יתור ירשה. ואי גרס "לקריבני" – ש לומר שחי
 8 לו בנים, דהכי פאטור לה למימר: דיקלא לקריבני. **הבי** טרמיט: לטון אורי ליה – ולא
 9 גרס "דאיהו קריב טפי". אלא לא היה רוצה לחלוק עם רב אורי, ותתן לו דוקלא בתנא, ולא
 10 בשביל שיהיה קריב יתור. ומשום הכי קאמר רב חסדא: רבא דאמר "אנא קריבנא טפי"

1 "שמרענו נתן לך, ולא בשביל שאתה קריב יתור. ואביו רבא סביר: כיון ארדו – אורי, ומסתמא לא היה מוחל לו אלא מפני שהוא יתור קריב. ולשון "אורי דחוק דוא, וכן סברת אבי
 2 ורבא. ואין לפרש דטרמיטן "דאיהו קריב טפי", והיה טען וילא אבל פירות, ולרב אורי היו לו עדים ששאל. והוא קאמר: "אנא קריבנא טפי" – פירושו: מיקרא, והוא לכו –
 3 השתא נמי מהימן במאי דאמר שלא אכלה, בנינו שלא היה מודה, וסבירא ליה דארמינן מינו במקום עדים כדבסמוך. דאם כן היה ליה למימר: הא איהו אמר "לא אכלתי", ואי בעי אמר
 4 "אנא קריבנא טפי". ועוד: אם כן היה ליה לאסוקי נמי אבא בחאי לישנא, כדבסיק בסמוך. אביו רבא לא ביכר איהו לא דרב חסדא ו'מה לי לשקר' במקום עדים לא ארמינן. ונרשה ריבוי
 5 הנגאל נראה לרבינו יצחק עיקר, ולא גרס "לסוף אורי ליה", אלא גרס: לסוף אייתי סהדי דאיהו קריב. ולא גרס "קריב טפי", שלא היו מעידים שרב אורי קריב היה טפי מההוא נברא,
 6 אלא היו מעידים שרב אורי קריב היה. והוא נברא לא היה מביאים אם הוא איהו קריב או לאו, ולא היה לו שום עדי קריב. אמר ר' אבהו: "אנא קריבנא טפי" – מצינו לפרש: שרב אורי
 7 מביאים, לכך אוקמה רב חסדא בידה דרב אורי, דהוי בר אידי ודאי והוא נברא ספק. והיה בר אידי ונבא עם הפירות, כיון שרודה ששאל, ורב חסדא ספק ליה, בנינו דאי בעי אמר "לא
 8 אכלתי כי אמר נמי 'אכלתי ורדי אכלתי' – דמהימן. ורבא ואביו סביר: כיון ששאל פירות ואודי – חייב לשלם, ולא מהימן במינו, והואיל דהוקיעו יצא מתחת ידו מן הדין, דבדקיעו אכל מינו.
 9 ואם אמר: שרב אורי ליה, אלא אמר: אי ימאי לרבא אבא לוח סהדי ולתרתין שנין ולפירי, דבשמוהו ששאל פירות ואיכא רב חסדא – חייב לשלם מלתו אכל לישנא, אבל אי
 10 ליכא חוד סהדי – לא היה חייב לשלם. ואמאי? נימא כיון שדקיעו יצא מתחת ידו – עם הפירות ישלם ויש לומר: דהתם מיירי שאמור שאכלה שלל שנים והעד אינו מעיד אלא משתים,
 11 דהתם חוד אי לא היה חוד סהדי – פשיטא דפסור, אף על פי שדקיעו יצא מתחת ידו. דאי מהימן במאי דאמר דאכלה שלל שנים – לא היה ליה לחתויא דרקע מרדו, כיון דאכלה שני
 12 חזקה. וליכא למימר דאמינן לו שדכלה שלל שנים, אבל לא נאמן לשלוקה אלא בגול אכלה, כדארמינן בדיקוף (גיטין נ"ב, ד) דנאמן אתה להפסיד שברך אתה נאמן להפסיד סר
 13 תורה – ולא מצי. דאכלה (אף על פי שספר תורה) כיון שהוא ברי לוקח – כאילו יש עדים שנכתבו לשמן, מכל מקום מפסיד שברו כן שמודה שאין יחיבין לו כלום.

1 שיהא כן בעשרים – דני מילי שמוכר לצורך הרצאתה, אבל לפרע חוב אביו – בית דין
 2 מוכרים מן שלל עשרה ואלכו. ואי נמי מלוה על פה, האי גדלי לישתיני דינא
 3 בהדיהו וטעמי וטול, כדאמר רב פאפ בשמעתא בתרייתא מבולתי: הלכתא, מלוה על
 4 פה גובה מן הדיורין. והני מילי – שיש עדים שהלוהו, ושבעו שלא פרעו, וטול. אתא
 5 **הוא נביא אמר אבא קריב טפי** – מתוך שלל נדע מי קריב יותר – החוקק אותו
 6 האיש בקרקע, לפי ששהא אלוס יתור, כדאמר רב נתנן למקמה. בני דאמור שלל אבותי
 7 זה אמר של אבותי: כל דאליס גבר. לומר – שנה או שנתים. אורי ליה – שהוא מחזיק
 8 לרב אורי בר אבין, אוקמה רב חסדא בידה – דרב אורי, אמר ליה – רב אורי לרב
 9 חסדא, לרדו לי – שהוא גברא פירי דאכל מההוא יומא עד האידנא, מן היום שמת
 10 קריב, שאכלה שלל בדין, **אמאן קאסבתי** – לבוח באילן, אחאי – אחרותא פיה, שמודה
 11 עכשוו שאתה קריב יותר. והא איהו דאמר עד השתא אנא קריבנא טפי, ואכל פירות בדין
 12 כל דאליס גבר. והא שמודה עכשוו – הרי הוא כנותן לך את האילן מרעה, אף על פי
 13 שלא יכית בו מן הדין.

כיון

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישו דף לג עמוד ב – מותוך מהדורת 'אבן ישראל – (שטיינזלץ)

תוספות

1 ואי טען ואמר לפירות ירדתי בו – פירושו: תולדה, כי אמר לו 'מאי בעית בהאי ארעא',
2 אף על גב דבשעתא שאכל היה בעל השדה יכול לעלוב, ולא היה נאמן לומר 'לפירות
3 הדרתני', מידו כיון שכבר אכלו, הוא חב להוציא – נאמן לומר 'לפירות ירדתי'. ואם תאמר:
4 מאי אריא משום דלא הוציק תיפוק ליה משום תרסיס, מידו דהוא מוטללען שאין עשויין
5 להשליט ולהשכיר, דלא אמר 'לקחון הן ירדי'
6 נאמן שט לומר: 'ראצניצירי טעמא דלא חזיק אם'
7 לטקן ונתיב שריפות שאנין שלו, דלא הפיס הון,
8 ואם תאמר: כי יא לא נמי לומר 'לפירות ירדתי', אלא
9 דאיינו סודי דאכל שוה שמיש כו' דך דשמעתי –

1 **בין דאודי – אודי. וה אומר 'של אבות' וה אומר**
2 **'של אבות', האי אייתי סהדי דאבהותיה הוא, והאי**
3 **אייתי סהדי דאכל שני חזקה, אמר רב חסדא: מה לו**
4 **לשקר? אי בעי אמר ליה: מינך ובינתה ואכלתיה שני**
5 **חזקה. אבי ורבא לא סבירא ליה דרב חסדא, 'מה**
6 **לי לשקר' במקום עדים לא אמרנו. תהוא דאמר ליה**
7 **לחבריה: מאו פעות בהאי ארעא? אמר ליה: מינך בני**
8 **ואכלתיה שני חזקה, אול אייתי סהדי דאכלתה תרתי**
9 **שני, אמר רב נתן, הדרא ארעא וירדתי פרי. אמר**
10 **רב ובדי: אם טען ואמר 'לפירות ירדתי' – נאמן, לא**
11 **מי אמר רב יהודה: האי מאן דנשט מנלא ותובלא,**
12 **ואמר: איזיל איגריה דיקלא דפליגא דבוגיה ניהלי**
13 **מיהומי? אלמא לא חציף אינשי דגור דיקלא דלאו**
14 **דיליה. הקא נמו לא חציף אינשי למיכל פורי דלאו**
15 **דיליה. – אי הכי, ארעא נמי – ארעא, אמרנו ליה:**
16 **אחי שמךך. – אי הכי, פורי נמי – שטרך לפורי לא**
17 **עביד אינשי. תהוא דאמר לחבריה: מאו פעות בהאי**
18 **ארעא? אמר ליה: מינך ובנית ואכלתיה שני חזקה.**
19 **אייתי חד סהדי דאכלתה תלת שני, סבור רבנן קמיה**
20 **דאבוי למימו: היינו נסכא דרבי אבא; דהואה גברא**
21 **דנסכא נסכא מתחבריה. אתא אפיה דרבי אמי, הנה**
22 **רבי רבי אבא קמיה, אייתי חד סהדי דאכלתיה חטפא**
23 **מניה, אמר ליה: אי, חטפי וירדי חטפי, אמר רבי אמי:**
24 **הכי**

1 כיון דאודי – דשלא כדן החוקק עד עתה. אודי – וישלם פירות שאכל. וכן הלכה. ויש
2 ספרים שכתבו בהם: אידי רב אבין סהדי דהוא קריב, אומגה רב חסדא בבית.
3 וגם רבינו חננאל פירש כן, אמר ליה רב חסדא: אמאי קסמכת דאכליתו לפירי –
4 אודאדתא פיה. הא עד השתא הוא טען דאבן קריבטא עמי, ודני סהדי דאודית לא מסהדי
5 דאנת קרוב ורואי ליוחסת דהוא אתי אורי
6 לירשה, אלא אסחיה דאורי קרוב, והאי לא
7 ידעי ליה. ומתוך שהוא יכול לומר 'לא אכלתי'
8 קריבטא עמי, שאין עדים מביתו אוחזי בכך.
9 הלכך לא מפקני מניה. (הגיה: לא היא (אלא)
10 שדודה שאכל הפירות, אלא כדמפרש רב
11 לבסוף, דלא נהויא ליה שדודה על אבילת
12 הפירות, אלא עדים היו שאכלו, ואי היה גרסין
13 לכפר, ושרא ליה מריה. דמי לא אסמר שדודה
14 על אבילת פירות? תא לא אהדד אלא על
15 הקרקע ומכל מקום אמר עד השתא – לא
16 מפקני מניה, כיון דליכא עדים בדבר שרוב ארדי
17 היה קרוב יותר, אלא על פיר של זה, ואבי ורבא
18 סברי: דכיון דאודי אורי, שחיי הדאת בעל דין
19 נמאט עדים, ופוי מחיובי ממונא, ואי היה גרסין
20 – אמאי ליה ליה לרב חסדא הא סברא?
21 עד אשר שש בענין אחר, ובדוקה, ודכלן לא במתניה.
22 (ש כאן), ולא נהויא ליה, ולא לא מנחא בא
23 סוגיא שדמעטא שדודה על אבילת הפירות,
24 אלא עדים היו בדבר, ולא היה יכול לכפר. ואי
25 אייתי סהדי דאבהותיה היא – עד יום מותם,
26 ומעולם לא מכרז לאבותיו של זה חשני, אבל
27 רב חסדא מה לו לשקר – לזה שיש לו ערד
28 חזקה, במאט דשען דשל אבותיו האי אי בני
29 הזה אמר ליה שני חזקתי שיש לו ערד אבות
30 'מינך ובנית אכלתיה שני חזקה'. הלכך מינו
31 דמיני טען הכי וזכבה טענה זו, הוא לא חשש
32 לטעון, כי טען נמי של אבותיו, אף על גב
33 דמכחשת לזה לעדים – מזהמן, מה לי לשקר
34 במקום עדים לא אמרנו – כלומר, כי טענה
35 שאדם טוען כן זה שאמר 'אבותי' אהתא
36 רוצה לקיימה על ידי 'מה לי לשקר', וטענה זו מבכשת עדים, כי האב – לא מהמנען
37 ליה, שחיי העדים מעידים שטענתו שקר, והאך הקיימה על ידי 'מה לי לשקר?' ולא
38 ודאי משקר הוא, וחזקת השלש שנים אינה כלום, והיחיא לה חזקה שאין עמה פטנה. והבי
39 הלבנת. איזיל ואייתי סהדי דאכלתה תרתין שני – ועדיין היה מחזר לבקש שדודה על שנה
40 שלישית, ולא מצא. אמר רב נתןן חזרא אינשא – דבחרתנן שנין לא היא חזקה. ותרי
41 פירי – של שתי השנים שאכל שלא כדן, דהא לא טען מעיקרא 'אריס הייתי ולפירות
42 ירדתי' דמהמנענן ליה, בדלקמן, שרשרא לפירי לא עביד אינשי. ודני מילי – דביאסי
43 סהדי דאכלתו לפירי, אבל אי ליכא סהדי דאכלתו לפירי, אלא בהודאת פיה, והוא
44 טען 'דובנתיה מנכרן אינשי מלפירי ארעא ופרי דירי נעתי', אלא כדן דלית ליה
45 ראיא בשטר ולא עדי חזקה – הדרא למרה, וחיבי שבעת היסת על הפירות הובנתו
46 מיניה. ומיני דרמני אמר, אלא אכלתי פירות כי אם מעט, כנון על כורא ואפיס פיה
47 'מה לי לשקר' וטענה נמי עדים, שאין עדים אלא כדן כדן קרקע זו מבעלתי אלא. אלא פיה שאבד
48 שטור בתוך שלש שנים – מפסיד, ולא דמי לאה דאבי ורבא דפליגי עליה דרב חסדא לעיל. דחתם, כיון דאיחבריא מילתא דרב איד קרוב שפי – הרי נודע שאין לו חלק בקרקע,
49 ופירות שאכל שלא כדן אבל, ואפילו בהודאת פיה ליהיב. אמר רב ובדי א' מנין כו' – מילתא באפי נפשה היא. ודכי קאמור א' מתחילה שכתבו בעל הקרקע 'מאי תיעב בהאי
50 ארעא', איזיל לא חשיב לו 'מינך ובניתה', אלא: 'לפירות ירדתי' כיון אריס למנחה לשלש ולרביעי, ואי שמכרתי ל פירות עד עשר שנים. נאמן – במה שאכל למפרע, ובשבתת
51 היסת ובחנה מניה, ואף על גב דביאסי סהדי דאכלתו לפירי, ושאין קרקע טען לו. דלא חציף אינשי מלמנחן לארעא דהביה ולימכל פירי דהביה בתנאם, כדמפרש ואזיל. ומיה
52 מנאן ולחבא לא יאכל בלא עדים ושטר שקב הפירות – דאם כן כל אדם ירד לקרקע חבירו ויאכל פירותיו, ויאמר 'לפירות ירדתי' מאחר שלא נחשש לעירוטו של בעל הקרקע.
53 גמלא ותובלא – כלי גרדי מתיים. מוגל – לגורו, ותובלא – חבל עגול דלוקל מרוב גבוהו. שרי פשמיש: תובלא – לא לקבל פירות. ואמר – בפנינו. איזיל ואיגריה דיקלא
54 דפליגא – כלומר, חזקת הפירות. תמנן – ושקבין ליה בית דין ללקט הפירות בלא עדים ושטר, ואי שחיי יודע שחזקתו מוחל בדבר קרוב קלטה. או אתא חבירי טען 'לא
55 היו ברבים מעלים' אתר שילקט תובלא – לית עליה אלא שבעת היסת. אבל במקמי דליגוריה אתא מריה ודוקלא אמר 'לא היו ברבים מעלים' – לא מהמנן מלטק עד ומיני
56 ראייה. חזקתן בשעתן 'לפירות ירדתי' נאמן במה שאכל כבר, אבל אם מתחלה טען 'מינך ובניתה' ואחר כך טען 'לפירות ירדתי', שמכחש דבריה דהאשונם – אי טען
57 חזרו וטען. ואי הכי איזיל אריסא – כי טען 'לפירות ירדתי' – ליבנתו ונתן' – ליבנתו ונתן' – ליבנתו ונתן' – דלא חציף אינשי מלמנחן בארעא ולא ירדיה היא ולמכלל פירותיה פירי נמי – נימא
58 'איחי שמךך', היינו נסכא דרבי אבא – ודן זה וזמנה לאור דב נסכא דרבי אבא. ולא ללמוד מרדכי אבא ודן חריק, מילתא דפליגא הייא שלש פירותה אחר שנין לו שני
59 עדים, ודומיא בעלמא דמזנין אותו. אי נמי, לכך היו דמוין היא דינא לנסכא דרבי אבא – כי הכי ולהדר פירי עם ארעא, דהוי כמי שש עדים דאכל פירות. ודכלא עדים לא מהדרי
60 פירות, כדלעיל דרב נתןן, אלא קרקע לחד.

37 אבל מכאן ואילך אינו נאמן אפילו בפירות, אף על גב
38 לפשי אפילו ארעא. אי אתו דתן שחוקקע שלו לטקחה – לא יחזיר פירות שכבר אכל.
39 אבל קרקע פשיטא שיהיו, דאנו נאמן להבא.

40 **דייני**
41 עדים, אמר רבי אבא – לא אפיקי קאי, דפשיטא שמוחזר הקרקע אחר שאין לו שנים
42 נכסא. וטעמא נמי אריס סיסק, וכבר השתא אילו דהוה לאגורתי למחזיק
43 קאתי על הפירות שאכל, ואינו יכול לכפר ולמנא 'לא אכלתי', ובאילו בא לחיובו שבעת
44 על הפירות אלא כפסד ואימר 'לא אכלתי'. ואף על גב שפעתיה שחזקה בה שלש שנים, כיון
45 דאין אחר עמו – הרי כאילו אלו מעיד על החזקה, אלא נעשה עד אחר, ולא תובעו פירות. הכי
46 טלקא דעתך, וטענה, רב דאמר

אבבי
61 מנבאר, דהכיב היה חזקה, כדלקמן, כי אמר 'אכלי טובא וירדי אבלי' – מזהמן, דאין כן – מה לי לשקר' וטענה נמי עדים, שאין עדים אלא כדן כדן קרקע זו מבעלתי אלא. אלא פיה שאבד
62 שטור בתוך שלש שנים – מפסיד, ולא דמי לאה דאבי ורבא דפליגי עליה דרב חסדא לעיל. דחתם, כיון דאיחבריא מילתא דרב איד קרוב שפי – הרי נודע שאין לו חלק בקרקע,
63 ופירות שאכל שלא כדן אבל, ואפילו בהודאת פיה ליהיב. אמר רב ובדי א' מנין כו' – מילתא באפי נפשה היא. ודכי קאמור א' מתחילה שכתבו בעל הקרקע 'מאי תיעב בהאי
64 ארעא', איזיל לא חשיב לו 'מינך ובניתה', אלא: 'לפירות ירדתי' כיון אריס למנחה לשלש ולרביעי, ואי שמכרתי ל פירות עד עשר שנים. נאמן – במה שאכל למפרע, ובשבתת
65 היסת ובחנה מניה, ואף על גב דביאסי סהדי דאכלתו לפירי, ושאין קרקע טען לו. דלא חציף אינשי מלמנחן לארעא דהביה ולימכל פירי דהביה בתנאם, כדמפרש ואזיל. ומיה
66 מנאן ולחבא לא יאכל בלא עדים ושטר שקב הפירות – דאם כן כל אדם ירד לקרקע חבירו ויאכל פירותיו, ויאמר 'לפירות ירדתי' מאחר שלא נחשש לעירוטו של בעל הקרקע.
67 גמלא ותובלא – כלי גרדי מתיים. מוגל – לגורו, ותובלא – חבל עגול דלוקל מרוב גבוהו. שרי פשמיש: תובלא – לא לקבל פירות. ואמר – בפנינו. איזיל ואיגריה דיקלא
68 דפליגא – כלומר, חזקת הפירות. תמנן – ושקבין ליה בית דין ללקט הפירות בלא עדים ושטר, ואי שחיי יודע שחזקתו מוחל בדבר קרוב קלטה. או אתא חבירי טען 'לא
69 היו ברבים מעלים' אתר שילקט תובלא – לית עליה אלא שבעת היסת. אבל במקמי דליגוריה אתא מריה ודוקלא אמר 'לא היו ברבים מעלים' – לא מהמנן מלטק עד ומיני
70 ראייה. חזקתן בשעתן 'לפירות ירדתי' נאמן במה שאכל כבר, אבל אם מתחלה טען 'מינך ובניתה' ואחר כך טען 'לפירות ירדתי', שמכחש דבריה דהאשונם – אי טען
71 חזרו וטען. ואי הכי איזיל אריסא – כי טען 'לפירות ירדתי' – ליבנתו ונתן' – ליבנתו ונתן' – ליבנתו ונתן' – דלא חציף אינשי מלמנחן בארעא ולא ירדיה היא ולמכלל פירותיה פירי נמי – נימא
72 'איחי שמךך', היינו נסכא דרבי אבא – ודן זה וזמנה לאור דב נסכא דרבי אבא. ולא ללמוד מרדכי אבא ודן חריק, מילתא דפליגא הייא שלש פירותה אחר שנין לו שני
73 עדים, ודומיא בעלמא דמזנין אותו. אי נמי, לכך היו דמוין היא דינא לנסכא דרבי אבא – כי הכי ולהדר פירי עם ארעא, דהוי כמי שש עדים דאכל פירות. ודכלא עדים לא מהדרי
74 פירות, כדלעיל דרב נתןן, אלא קרקע לחד.

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שליש דף לד עמוד א – מותר מהדרות 'אמן ישראל' (שטיינזליץ) רמג רשי'

1 הויכ ליידיגני דיני לחאי דינא – שאילו היז שנים מעידים אותו שחטף – היינו
 2 מחייבין אותו לשלם, שאין אדם נאמן לחטוף דבר מיני תבויז ולומר 'שלי אני חטף'
 3 אלא אם כן יש לו עדים, והעמד ממוק על חוקתו, והה המוחזק בו אין אדם יכול
 4 להציגא ממנו בלא ראיה, והחטף ממנו – גולן גמור. ואני גמי לא היה כאן עד
 5 אחד שחטף, כי אמר נמי 'חטפי ודיקת חטפי'
 6 – מחמתן, מינו דא היה בעי היה אמר 'לא'
 7 חטפי, שדריינו אנו רואים אותו מוחזק בממונו, אי
 8 נמי כי איכא חד שחטף, אלא היה זה מביחשי
 9 לומר 'לא חטפתי' – היה נשבע שלא חטף
 10 להבטיח, דעד אחד קם הוא לשבועה.
 11 ובשלש דרכים הללו היה הדין פשוט, אבל
 12 הבא, איכא עד אחד שחטף, הוא אינו מביחשו
 13 אלא מדין החטף, ודיקת חטפי ורדיה חטף – הויכ
 14 ליידיגני דיני לחאי דינא? לישלם – דדא מודי
 15 שחטף, ולא כל דימנו על חטף לומר 'שלי'
 16 חטפתי, והעמד ממוק על חוקתו, ביחאי תרי
 17 מהיי – חטף, ובמינו דאי בעי למימר 'לא חטפתי' – מדימנן נמי למימר 'דידי חטפי',
 18 לייפטיה – ממוס האי מינו – איכא חד סהרא, ואי אמר 'לא חטפי' – היה בעי
 19 אישטבוני להבטיח את העד, ליישבע – את השבועה שהעד מחייבו – אינו יכול,
 20 דדא מודי החטף, והעד מחייבו ליישבע שלא חטף להבטיח את העד, דרבי משמע
 21 קרא (דברים טז) 'לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת' וגו' – לשלם ממוק
 22 שהוא כופר העד מחייבו – לא יקום, אבל אם קם – לשבועה – להבטיח את העד,
 23 שלא חטף בממונו זה, וגבי דך שבועה פסול בגולן אצל כל שבועות, דלא תיל ליה
 24 למינהו לשבעוב דרדייהו, שאין זו שבועה המוטלת עליו, ולמפורשה בלא כלום
 25 או אפטר – שדריי הורע כוח של מינו, אמר ליה רבי אבהו ליה זה – האי חטף כו.
 26 והכי נמי איכא למימר כי האי גונאי: כי הוה תרי סהרי דבאבל שני חוקה – מוקמינן
 27 לה בידא דלוקה, כריבא חטפיה שני חוקה – דאבל שני מניה והמדיקין למנהו.
 28 איכא חד סהרא דבאבל שלש שנים – ליישבע, דעד אחד לשבועה קם? אפילו לא
 29 חוקק קרקע לא משבעינן ליה על מאי דאסדיה סהרא, וליכא רפא ליה, אלא מודי ליה
 30 דבאבל, ותותן; אין, אבל, וידי אבלי אמר ליה אבי מי דמי – דלריב אבא? והרע
 31 – ברבי אבהו, הוה חד סהרא לארוריי לחטף קאתי, דדא מסודרי ביה שחטף, והרע
 32 כוח של מינו דחטפי ומחייבו שבועה, ומותר שלא יכול ליישבע – משלם, דאילו אתא
 33 חד סהרא שנייה ומינהו, שראודו שחטף – מפקינן ליה מניה דחטף, ולא תועיל לו
 34 שבועה אפילו אם יוכל ליישבע, תאב – בריק חוקק, זה הוה חטף אדם, לא שניעו ביה
 35 קאתי, שמעיד שהחוקי בעי שלש שנים חובה בה, דאי איכא חד סהרא חטפי עם זה
 36 – מוקמינן ליה דמדיק, והיא לא בא לתרובי שבועה ומותר
 37 שאינו יכול ליישבע משלם; והיא לא בא להורע כוח ומכל מקום זה יפסיד חוקק
 38 שדריי לו על עדי חוקק, אלא אי דמיא לנבא דבני אבתי חסדא לרדיקין
 39 ולפירי – כגון ראובן הדבעיה לשמעון, ואמר ליה גולתה לארעאי ואבלת פירתה
 40 שנתים, ואמר ליה שבע; נבחה נדלה, ולת לשבע עד חוקק, דריגא הוא לאהוריי
 41 ארעאי למנהו, מניקן ליה עדי חוקק, ולפרי משמעוב דבובינאי באפתלון, וקינמא
 42 לן חפה שאסר הוא שדתינו, ואף על פי דמדורו לה לארעאי – פרי לא מתורן, דדא
 43 ליכא חסדא דאבלי הפירות, ומינו דיכול למימר 'לא איכא כלל' – יכול למימר נמי
 44 'אבלי בוביני', ולת ליה עלה אלא שבועה, אבל אי איכא חסדא דאבלי פרי תרתין
 45 עשן – מחייבין ליה דאבלי אפילו פרי, ברב נתמן דאמר: הדיא ארעאי והדרי פרי,
 46 ואייתי ראובן חד סהרא דאבלי פרי תרתין עשן, ובגון שמעיד שלא אבל כי אם שתי
 47 שנים, אפילו לטועי לשמעון קאתי, אמר שבעון; אין, אבל וידי אבלי, שקתיי חוקק
 48 העדות, ולא כדנותרי בשטרי, דא הוא דאיכא לדמויי לרבי אבהו, דארמתי; הויכ
 49 ליידיגני דיני לחאי דינא? ביחייביה לחורוי פרי – ליכא חד סהרי דאבלתו, ואי
 50 משום אדידי – הא עתינ ואמר 'דידי אבלי', וכזאי גונאי ליכא הודאה לחובינהו.
 51 ופיסדוהו במיגו – הא איכא חד סהרא דאמר דאבלתו לפירי תרתין עשן, ואינו
 52 יכול לכפר ברביה העד לחייבו לשלם, ויחייבהו שבועה בעד אחא, עד תרי תרויחי
 53 מחייבי ליה ממונא, וכל מקום שנים מחייבין אותו ממוק אחד מחייב אותו שבועה
 54 – כי אמרינן עד אחד לשבועה אתי, הויכ קדא כפר במאי דמסדרי סהרא חד הוא
 55 דמשבטיח דלא הוה פסול מעולם, אלא הויכ – הא קא מודי דאבל, אלא טוען 'דידי
 56 אבלי'

הויכ נדייגנייהו דיניי לחאי דינא? לישלם – ליכא תרי סהרי, לייפטיה – איכא חד סהרא, ליישבע – הא אמר מירוסף חטפה, וכיון דאמר דחטפה – הוה ליה מנין? אמר להו רבי אבהו: הוי מחייב שבועה שאינו יכול ליישבע, אמר להו אביי מי דמי, התם סהרא לארוריי קאתי פי אחי אחרניא בהריה מפקינן ליה מניה חקא לטועי קא אתי פי אחי אחרניא מוקמינן לה בידה אלא אי מריא הא דרבי אבהו להך סהרא ולתריה שני ולפירי הוא

1 אביי דלא גמי לרבי אבא, דהבא חד סהרא לטועי קאתי בין לקרקע בין לפירות,
 2 שדריי הוא מעיד שגון חוקקע שלו, הוא דמדיקתו במסקא: אלא אי מדין לרבי
 3 אבא לחד סהרא לתרתין עשן ולפירי – לא הוה עריך למיעקט 'ולפירי', כיון
 4 דעד השתא נמי לא איירי אלא בפירי, אלא אנב תרתין עשן נקט נמי לחד
 5 סהרא ולפירי.
 6 **הוי** מחייב שבועה ואינו יכול ליישבע – שדרי
 7 מודה, ואם תאמר, וליחמניה בשבועה
 8 במאי דאמר 'דידי חטפי', מינו דאי בעי אמר
 9 'לא חטפי' וכי חטפתי, דדא לא חטפתי מינו, דדא
 10 אם אמר 'לא חטפי' היה חייב שבועה דאורייתא
 11 – ליה אלא, דדא אמר 'בימורכ' את הדין? (בבא
 12 בתרא ע"א) המפקיד את חבירו בשטר – נאמן
 13 לומר 'החזרתיו לך' בשבועה, מינו דאי בעי אמר
 14 'נאנס' דהיי נאמן בשבועה, אף על גב דב'נאנס'
 15 איכא שבועה דאורייתא, ומינהו, לפירוש ריבוי
 16 תם ופירש שבועה ד'נאנס' דהיא את המורגן,
 17 דלא מחייב שבועה דאורייתא אפילו ב'נאנס' אלא תיבא דאיכא חודא במצקא – תאי
 18 שפיר, וליכא למימר נמי דהאי לא חטפי מינו, דלא היה חטף למימר 'לא חטפי' להבטיח
 19 את העד, או משום שירא שלא יפסלודו לעדות העד ובעל הנכסא, דיאמר פרק ה'
 20 בורר' (סנהדרין כ"א) ובעל רבז מדימנן למימר 'ולדידי אתון ברינאנא', דדא משמע
 21 דאי לאו דעד מחייבו שבועה – היה פטור, והיינו על כרחך במיגו, דאי לאו מינו –
 22 לא כל במיניה למימר 'דידי חטפי', דדא כי איכא תרי סהרי משלם, ואינו נאמן לומר
 23 'דידי חטפי', ואומר רבינו יצחק דודאי, אם לא היה העד מחייבו שבועה – לא היה נאמן
 24 במיגו דאי בעי אמר 'לא חטפי', שיכול לחינן פניו להבטיח את העד בלא שבועה, אבל
 25 השתא מחייבין שבועה – לא מחמתן שבועה על פי שני מיהו הכול לחינן פניו ליישבע
 26 ברבז שהעד מביחשו, אלא קשה: אי ליכא מינו – מי טעמוד דרז ומתורן דפליגי בפרק
 27 'כל תנשבין' (שבועות כ"א) אריבא אפירי ובבבא, ולת ליה ליה שמואל ואינו יכול
 28 ליישבע משלם, והשתא, אמאי פטרי? דדא פשיטא דאינו נאמן לומר 'דידי חטפי' בלא מינו,
 29 דברפשיה לעיל לךך נראה כמו שפירש רבינו יצחק בן מרדכי: דודאי היה מינו, ולחכי
 30 פטרי בר ושמואל, דנאמן שבועה, במיגו דאי בעי אמר 'לא חטפי', ורבי אבהו סבר, אף על
 31 גב דאתי ליה מינו – חיוב, דכיון דאיכא תרי המחיבין שבועה מינו תורהו – לא הוה חייב
 32 שישבע להבטיח את העד, או ישלם, ואין מועיל לו מינו לפיטר, ואם תאמר, ורבי אבהו
 33 הויכ מפקי לה בפרק (שם) מחייבין 'שבועה' ה' תודיה בין שניהם? אלא כי
 34 הודיעהו דאמר ליה: 'נאמן אבהו דאבין, אמר: 'ומינין חוקקע ומינין אלא דינאנא',
 35 דרייקי מדיאטיעורן קרא למיפטר יורשיש – שמע מינה באבוי כהאי גונאי מחייב,
 36 אלאנא: מחייב שבועה ואינו יכול ליישבע – משלם, הדיכי דייקי מינה אנסאנא; תהא דאי
 37 משלם, לדיכא מינו, אבל אלא דאיכא מינו – מנא לן דמעלמי: וזיאה לרבינו יצחק, דרבי
 38 אבא לא עי טעמיה מריא, אלא מסברא עללמא, כדמרפשי, אלא דאבא דרבינו יצחק: כותיה
 39 דרבי אבא מסתברא, מדתני רבי אמר: 'שבועה' ה' תודיה בין שניהם? ולא בין הורשיש –
 40 קרא למיפטר יורשיש אתא, אלא לרביה תהא, הוא דקאמר תהא: רב ושמואל האי 'שבועת
 41 ה' ונו מאי דרשי ביה – הוי קאמר, כיון דבאב כבהאי גונאי פטרי – גבי אביאימיר
 42 קרא למיפטר יורשיש גורן לומר, דדא דאמרינן 'ביחובי' (בתובת פה, א) נמי איכא
 43 מריה: יכילי אבדו הודו מסקי בעי וזי ביה חזאי' בו מתוך דיכילי למימר 'לא הוה ברמיס
 44 ביה' יכילי למימר 'סיראמי' – אייתר דודו תרתין עשן שבועה היסת, דלא היה השליח
 45 עד, דגונג בעדות אלו רובי דחייב שבתה היסת, דאי קודם דהקתי יסת, הוה דבעתה היסת
 46 – היו השליח עד גמור, דנאמן לומר למלה 'פרעתה', מינו דאי בעי אמר 'אהדתינהו
 47 לללה', דיאמר ברש: 'חייש קאמי' (קדושין מג, ב) וכיון דאיכא עד – לדיכי מהמניה
 48 במיגו דלא הוה ברמיס מעלמי? דהתה ליה מחייב שבועה, ומותר שאין יכול ליישבע משלם,
 49 כדאמרינן רבא, ושנין לוף, על ב' ה' ה' תיב רבי אבא בעי, מינו דאיכא איה
 50 לחיננו של רבי אמר, וקשה דאמר בפרק 'כל תנשבין' (שבועות כ"א) אמר רבי אבהו
 51 רבוחינו שבארץ ישראל אמר חודה שבועה לחמיהו לל, ואמר תהם דרבוחיתנו שבארץ
 52 ישראל: היינו רבי אבא ואומר רבינו יצחק דאבטכין בפרק 'ביחתי' (שבת כ"ג) ודקר רב
 53 לרב כותא ולרב א' רבוחינו, אף על פי שדחי תלמידיה, אבל קשה לרבינו יצחק ד'רבאל'
 54 מצינאנא (בבא מציעא כ"ב, ב) אמר רבי אמי אשכח פרייתו שחיתו, אתא לקמייהו רבי
 55 אבא, אמר ליה לוי שקול לרבי אבא, ולפי ספריים דגרסינן דתם רבי אבא מקמי רבי
 56 אסי – נחא טפי, אף על פי דנבשי, אלא הוה גרבי אסי, דבבלי שחטף מוכרי רבי אמי
 57 קודם רבי אסי, וביה'דיקת' (גיטין נ"ד, ב) אמר: הוהא דאתא לקמייהו רבי אמי כן אעב
 58 לפינו רבי אסי: רבי אבהו אמר כן? דאמר רבי יוחנן בו, ומכל מקום ביחוי היה, ולפי
 59 ממנו, ואמר ליה: לוי שקול לנפשך, **ובל** מחייבין שבועה ואינו יכול ליישבע משלם – חולה שבועה
 60 למקומה, דרבי רבי במאי, ורבי יוסי אילוק, ומרפשי תהם: רבוחינו שבארץ ישראל – רבי אבא, למקומה –
 61 אבא, והשתא רב נתמן דפסק תהם כרבי יוסי, ושבודא עבד כרבי יוסי אילוק – ליה ליה לרבי אבא, וקשה לרבינו יצחק דארמתין בפרק 'השואל' (בבא מציעא כ"ב, ב) במנרא
 62 ד'השואל את הפרה': לימא תרוי חובתיה דרב נתמן, דאמר: 'מנה לן בריך' הלה אמר: 'איני יודע' – פטרוי משמתי: מנתיחן כבישש עסק שבועה ביניהו, כדברא, דאמר רבא, 'מנה'
 63 ל'.

1 לי בידך, והלא אומר: "אין לך בידו אלא תנשים, ותנשים אינו יודע" מתוך שאינו יכול
2 לישבע – משלם. היינו כרבי אבא, ומיהו, איבא למימר דרב נחמן דמוקדמיין כרבי
3 נטאי, ובמי שמשלם רבי אבא – הוא סבר כרבי יוסי. אבל עד קשה. בדמעתין משמע
4 הולכתא כרבי אבא, ומקאמרין: סבור רבנן קמיה דאביי למימר דיינו נסבא דרבי אבא,
5 וקאמר נמי: אלא אזי דימא לרבי אבא כו', ובכל
6 מקום קיימא לן כרב נחמן ברין. ועוד תמה: –
7 דההיא, ובמי יותמינן מי דהיתמיב, קאמר ר' יוחנן: –
8 ושנאל דאם מת ליה בדיי מלוה – כבר נתחייב
9 מלוה לבני ליה שבעה. הוא אדם מוריש שבעה
10 לבניו, ומתוך שאין היתומין יכולין לישבע –
11 פטור התבעה. ורבי אלעזר פליגי עליה (שם מס, א) –
12 וקאמר: וירשין בשבעין שבעת יורשים ונטולין,
13 היינו כרבי אבא, ומתוך שאינו יכול לישבע או
14 תובע או התבע – שאל תתבעה. שאל תבעה:
15 דעבד כרב ושמואל – עבד, דעבד כרבי אלעזר
16 – עבד. והפרש רבתי: מהו דרב נחמן שפיר סבר
17 כרבי אבא בנסבא. ובינמיני של בידך? ואמר לו:
18 "אין לך בידו אלא תנשים ותנשים אינו יודע",
19 הדיקא בעניניה שחודין פסיק רב נחמן כרבי יוסי,
20 דאמר: חילוקו. ורבי אבא בעניניה שחודין מודה
21 לרב נחמן דהלכה כרבי יוסי. וענינא – משום דקפסינן שבגדנו, לפי שהוא חשוה, הלכך
22 מפסיק חזיו. אבל בעלמא, מחויב שבעה ואינו יכול לישבע – משלם. הוא דקאמר ההם
23 דרבתינן שבארין שראל רבי אבא – לאו למימר דרבי אבא סבר לה כרבי נטאי, אלא
24 דדייק דרבי אבא בעלמא סבר דמתוך שאינו יכול לישבע משלם, אית לן למימר דאיהו
25 מייפש מילתיה דרב נטאי חודהו שבעה למתויב. וליה. והלכתא כרב נחמן בשבועתא שחודין,
26 ורביא אבא בנסבא. ודיקא בתומים מסקין דעבד כרב ושמואל עבד דעבד כרבי אלעזר
27 עבד, כדאמר דהו בדי ליה ליה ליה. אבל אין לא פרש טעמא דרב נחמן דאמר חילוקו משום
28 דרבי אבא. דכתיב דרשמהו חזיון הוה ליה כאלו תרודין חזויבין שבעה ואין יכולין,
29 והלכך כן אדור מפסיק חזיו, ורבי אבא סבר כיון דעיקר שבעה על התבעה ואין יכול לישבע
30 משלם הכל. אבל כן – רבי אבא ורב נחמן מנו סברי שפיר כרב ושמואל בתומים מן
31 היתומים, כי מת ליה בדיי מלוה, ומפסידין בין מלוה – כיון דאין יכולין לישבע ואין נטולין,
32 כמו שפסיק בגמרא חזיו השבועה חזיון השבועה חזיון שאינו נוטל כשגם הוא חשוה. ובפרק 'כל
33 התשבעין' (שבעות ע"ב, א) משמע כל הסוגיא דרב ושמואל פליגי אדורב נחמן ואדורב אבא.
34 ועל כן צריך לומר על כרחיך, ולרבי אבא, אין לו רבנן, מתוך שאינו יכול לישבע אפילו
35 תובע – משלם התבעה כדפרשית.

36 **ההוא** איראב דחזו מניצו וכי – הדין כל דאליס גבר, וזה האמר: מאי שנא משנים אחוזין
37 בטלית, דאמר ברישא בבי מציעא (ב. א) דהילוקין ומפרש רבתי: מהו: דאחוזין שאני,
38 כדכין שבעיה מחזוקים – אין לנו לניהו שיגולו האדור לחזיהו, דחייב כאלו אינו יודעין
39 שיש לשלחן חלק בה, שכל דבר זה, ולתעמיך בחזוקת מן בדיה. ודבראין רבי אבא ורבי נטאי
40 דרבי אבא, דאף על גב דאמר "דידי תופי" חשיבין חלק גולן, ודידי שלשם כאלוה הוא ברור
41 שהיהו הנכס כל אותו שהיה מחזק בה, והא דנמדי ליה ההם טלית לשאר יודעין
42 מנע דע שיבא אליהו, אף על גב דבשאר דהתם אין שטר אחד מחזוק – צריך לומר
43 דשאר נמי חשיב ליה חשיב עניהם שגריה מחזוקי בו, כיון דמכח שפירא – ורבינו
44 יצחק בן אשר נראה לרוא דהוא דוקא אחוזין, מומיניה ליה לשאר, ואיבשעתין איבא לשוני
45 כדנמינה התם: אפילו תימא רבי אבא, מהו דרבי איבא רמאי, הכא – אימור תרודיהו
46 בהו יודע אגבדותיה, ועל כן בארביא, כיון דרבי איראב רמאי – לא חילוקא, אלא ויהי דינא
47 כל דאליס גבר, והא דלא אמרין בשנים שהפקדו כל דאליס גבר – משום דלא
48 מפקינן: כדאמרין הכא: אין תפסינן לא מפקינן, אבל מנא דאמר מפקינן – לא אחי
49 שפיר, ומאי פריך נמי בסמך בין שטרות, ומתחילין לארבי בתורה, והא התם ליבא
50 רמאי. ואין נראה, והא דאי טענא לא מסיק אלא לאוקמה פוקיה כרבי יוסי, אבל
51 לרבנן קאמר ההם – האי מנה דיהו דחד מנייהו הוא. אבל טלית, דאיבא למימר
52 דתרודיהו דיהו. חילוקו, ולהדיא עומד דבי נמי היה לן למימר חילוקו, דאפשר
53 ולהדיא היהו איראב תרודיהו, ועוד עמי בר יצחק בן אשר: דהיאב דאחוזין, אפילו איראב
54 לרבינו יצחק: דאם כן, ויחי פריך לפרשדו (שם ג. א) ויהי נמי כשאר דמיא: דאיבא למימר אחוזין שאני, דהא מהניא אפילו היבא דאיבא רמאי ויהו: דמיא פריך ההם (א) –
55 וית ליה לרבי מנתניחן דשנים אחוזין בטלית: מהו ד כרתי שר חילוק בין דין שטר לדין טלית, ובטלית אפילו אין אחוזין חילוקו, ובשטר בין אין אחוזין, יהו דין כל דאליס
56 גבר. והא דאמר מפקינן – פירש הקונטרס: מהו דמפקינן, ורב יודעה דאמר לא תפסינן – משום דאי תפסינן לא מפקינן, ואין איראב רבינו יצחק חילתו לא בהו, ומדלא פליגי הנדור
57 אמריא, ונפידור בנפיקין דרבי פליגי בתפסינן, לכך נראה: דרב יודעה דאמר תפסינן – אפילו למנא דאמר לא מפקינן, דהתמינא ליה שיבא עדים. ורב יודעה דאמר לא תפסינן, אפילו
58 למנא דאמר מפקינן – היינו היבא דתפסינן כבר, אבל בתחילתה – לא תפסינן, דחיישנן דלמנא לא מייחי עדים, ולא נדע לברר של מהו וזהו למי לחזיו, ולכן אין לנו ליכנס דבר. ו**מאי**
59 שנא שבע שטרות כו' – כשטרות סברו אז מתנה איירי, ולכן לשמואל דאמר שטר – לא דמיא ליה דנחמן פריק: "מי שיהיה שטר (מבטוח ע"ב) ויהו דין ויצאת ביום אחד ואין עם אלא
60 מנה אחד – כן חילוקתו בשעה. דהתם בשבירא אחי, דאין שבעה חל אלא מתנה שנה שטרות מחזק שטר ששמואל העשירי, דהיינו שטרות. ורבינו יצחק, דכיום שבעה חל אלא מוכיח

1 **ההוא איראב דחזו מניצו עליה ביי תרי, האי אביר**
2 **דידי הויא" והאי אביר "דידי הויא", אתא חר מנייהו**
3 **לבי דינא ואמר: תפסותה אדמיתיהנא קהדי דידי**
4 **היא. תפסינן או לא תפסינן? רב הונא אמר: תפסינן,**
5 **רב יהודה אמר: לא תפסינן, אול ולא אשבח**
6 **סהדי, אמר להו: אפקיה וכל דאליס גבר, מפקינן**
7 **או לא מפקינן? רב יהודה אמר: לא מפקינן, רב**
8 **פפא אמר: מפקינן. והלכתא: לא תפסינן, ותיקא**
9 **דחפסן - לא מפקינן. והא אומר "של אבותי" וזה**
10 **אומר "של אבותי" - אמר רב נחמן: קל דאליס**
11 **גבר. ומאי שנא משני שטרות היוצאין ביום אחר,**
12 **דכיום**

1 דלא סבידא ליה לדרב ושמואל. ואמרין התם: האי דינא דעבד כרבי אלעזר –
2 עבד, דעבד כרב ושמואל – עבד. אפילו הכי הלכתא כרבי אבא ולא כרב ושמואל,
3 דאמרין התם: הוה רבא ליה ליה ליה – עשו תקנה שלא לחסוף על דבר רב ושמואל
4 ללמד מדין זה יותמינן מי דהיתמיב ולא ידעין, ולומר חודה שבעה לסיני. דברין
5 זה לבדו יותמינן מי דהיתמיב הוא דקיימא לן כרב ושמואל דעבד, שבתה תקנת
6 יותמינן בני ליה, דחסינן עליוהי שלא לפרע מנאן כלא שבעה מעליהיא, אבל בשאר
7 דינן – קיימא לן כרבי אבא. והמחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם. וגם רבינו
8 הנטאל פסק דהלכתא כרבי אבא. **איראב** – פסעה שגבדו. **היא אביר יודי חב**
9 – ולא זה ולא זה מחזוקין בה, מדלא רמי עליה ממנתניחן דשנים אחוזין בטלית
10 שה טטל עד מקום שידו נעתה וזה נוטל עד מקום שידו מנעה, ולא אמרין כל
11 דאליס גבר, כן פירש רבתי הנטאל. **תיפסות** – מי מוכרחה. כלא חזקה שהחזיק בה
12 אדור שטרעה גבר. **היא אביר**, דאגן אדור שטרות שחזקה בהא ליה. **תפסינן**
13 **או לא תפסינן** – מי לימנא תפסינן לה בית דין, דהא אי לא משבח סהדי הדיקין
14 מפקינן לה כדמעיסקא, ולא תפסינן לה כהספיה בתפסינן בית דין כלום. **וא**: דלמנא לא
15 תפסינן, דלמנא לא משבח סהדי, ולא הדיקין ומפקינן לה. דר' יצחק, ומנצא שהפסיק
16 בעל הספיה על ידינו, דאי היה שבעין לה, דלמנא הוי אביר וגבר בעל הספיה,
17 ומנצא וזהב בשילן. כן נראה לי טעם השאלה. **רב הונא אומר תפסינן** – סבידא
18 ליה כרב פפא דאמר. מפקינן. רב יהודה אומר לא תפסינן – משום דסבידא ליה לא
19 מפקינן בקליהו, והלכך לא תפסינן, דשפטא ויהו אין לו עדים שבעין הוא. ובכל
20 רוצה להפסיק את חבירו. דמאדיר תפסינן – יודע הוא דהו לא מפקינן. **אביר** ליה
21 **אפקיה** – ובגון דאיראב מילתא דתפסינן לה, כרב הונא. אי נמי, שמונן שניהם
22 לכתב דין לתפסה. דרביה הכל. **אביר** גבר – לא תפסינן – דמאורב שבא מנין ישראל ביד בית
23 רב נחמן לפניו כל דאליס גבר. **לא תפסינן** – דמאורב שבא מנין ישראל ביד בית
24 דין – אנתו שהאין תפקידו, אלא מעבדין אותו מנמן עד שיערע למי ישיבין. **תפסינן**
25 – כעין שמונאדור תתחלה, שלדעת כן תפסוהו, שאם לא יבין עדים – חזיריהו,
26 וכל דאליס גבר. **והלכתא** **או תפסינן** **היתמיב** **תפסינן** **לא תפסינן** – כרב יהודה.
27 **הא אומר של אבותי וזה אומר של אבותי** – בין בספיה בין בקרקע, ואין עדות
28 וחזקה ליה ויור מוה. **ומאי שנא משני שטרות היוצאין** – לפנינו, על שדה אחת
29 של ראובן, שכתב שטר מתנה לשמעון ושטר מתנה ללוי ושיניהם ביום אחד, ומנצא
30 שאין זה מחזוק יורר מזה כלא. ואפילו נתברר ששמעון בשטר ולוי אחזירו בערב – אין

1 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
2 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
3 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
4 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
5 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
6 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
7 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
8 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
9 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
10 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
11 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
12 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
13 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
14 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
15 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
16 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
17 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
18 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
19 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
20 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
21 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
22 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
23 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
24 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
25 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
26 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
27 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
28 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
29 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
30 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
31 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
32 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
33 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
34 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
35 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
36 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
37 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
38 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
39 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
40 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
41 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
42 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
43 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
44 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
45 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
46 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
47 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
48 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
49 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
50 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
51 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
52 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
53 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
54 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
55 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
56 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
57 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
58 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
59 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
60 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח
61 **מחזק** השרי מתי החזיקו, אם בדיקא אם בערב, אבל מתנה אז מוכיח

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שליש דף לה עמוד ב – מתוך מהדורת 'אבן ישראל – (שטיינולץ)'

תוספת

דרייא דממנא – פירש: דרל סענעדיד ממוכא – יז ספך לבית דין דרזי מיעידוד וזיה דלדא, אמ גזיל קודם שנכר או אחר שנוכר. וכן בשור שננה את הפרה ומנצא עורבה בעדה (בבא קמא מ, א) – בלא טענה מסופקים בית דין אף היה מעשה, אם קודם שנחנה לידה או לאחר שנחנה. וכן בשור רודף אתר שור אחר וזוקק (שם לה, א) – יש להספיק אם בשורו הזקק או אי בסלע לקה. וכן

בבל מקום דפלוני רבנן גוממטוס. אבל אבא, וזו אמרש לא אבותי, שעל פי שטענתיא דהספק – אומרין, כי דאלעיים נבר.

אין מוציאין אותה מידו – ואפילו כתבו הרשאה זה לזה, והואל ורשעים הם – אין נוקמים להם.

דחנני רבי יהיא גולן של רביס לא שמיה גולן – שאין מוציאין מידו. ומיירי ביה אמרש של אבותי, ולא בגזל ממעשה בני אדם, הדהם אמאי אין מוציאין דרב אשי פליג אנדרידע, וסבר דרב רבי הוא לא להקל בא אלא להחמיר. ורבי בהשבה אחת כמו לשאר גולן, עד שישלם גולה למל אחד ואחר, כרבי קעיאב ביהגזל עעים' (בבא קמא ק, ב). ומיירי בגזל ממעשה. ובקונטרס פירש ומיירי בתבונה שמכר במודה אשירה, דאניו יודע למל גול – ולכן לא ניתן להשבונו. ואף על פי שיכול לעשות בו ריבוי צבור, כדאמרין

בפיק' אילן צדין' (א"ר כה, ג) – היא אילו השתרע מעמילי אדם. **ואי** דלי ליה צנא פירי לאחר התיא חוקק – ואם אנטיבו, ולהיטנה מיניה, דאי בעי אמר לפירות חתיכו ידו לומר: דהוי צנא במקום ערוב, דאי סחדיי רבי דרלי ליה צנא דפירי – מודה שדיו הפירות שלו. ועוד, דאניו רוצה לטעון 'לפירות הורדתי', אלא תובע

הקרקע הפירות.

ואי לפירא אחתיכו נמי וזהו ליה למעבר – אין לפירש דרב אמר סבר דלעולם נאמן לומר 'לפירות הורדתי', דאם לך קשה לרב אשי: נמי טעמא דרבנן בעל מום שנים מיום ליפתי, דהוא

לדידיה ליכא למימר, כדמפרש רבא ברבי פריקין, דער שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה, ספי לא מודה – דהא לעולם צריך לשטרן, פן יאמר 'לפירות הורדתי'. ונהו, דאם פן היכי קאמר: דאי לא תמוא חבי דאיבעי ליה למחוי, אלא לא בעי למחוי, וצדוקה אינה חוקה, דיכול לומר 'לפירות הורדתי, ומייתי משכנתא דסורא. ומאי מייתיך אדברא, אם כדברי אבדאם. ורב אשי לא לא האמניו אחר שלש אם אמר: 'לפירות הורדתי', אלא שואל איז חקק על שטרות מתחלה ויכול למכר לאחר שלש ימיה' כשחורדיו לפירות. ודסב:

לא מתיי מזהא אלא בשאמר 'פלגינא גלוגא הוא דקא אכיל לארעיא בגולותא', והיכא דאיתיה לפירות לא מצי למחויי הכי. וכן פירש הקונטרס. והשוא מתיי פורש משכנתא דסורא, דמהניא מתאה כי האי גוונא.

ואי לפירא אחתיכו נמי וזהו ליה למעבר – אין לפירש דרב אמר סבר דלעולם נאמן לומר 'לפירות הורדתי', דאם לך קשה לרב אשי: נמי טעמא דרבנן בעל מום שנים מיום ליפתי, דהוא

לדידיה ליכא למימר, כדמפרש רבא ברבי פריקין, דער שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה, ספי לא מודה – דהא לעולם צריך לשטרן, פן יאמר 'לפירות הורדתי'. ונהו, דאם פן היכי קאמר: דאי לא תמוא חבי דאיבעי ליה למחוי, אלא לא בעי למחוי, וצדוקה אינה חוקה, דיכול לומר 'לפירות הורדתי, ומייתי משכנתא דסורא. ומאי מייתיך אדברא, אם כדברי אבדאם. ורב אשי לא לא האמניו אחר שלש אם אמר: 'לפירות הורדתי', אלא שואל איז חקק על שטרות מתחלה ויכול למכר לאחר שלש ימיה' כשחורדיו לפירות. ודסב:

לא מתיי מזהא אלא בשאמר 'פלגינא גלוגא הוא דקא אכיל לארעיא בגולותא', והיכא דאיתיה לפירות לא מצי למחויי הכי. וכן פירש הקונטרס. והשוא מתיי פורש משכנתא דסורא, דמהניא מתאה כי האי גוונא.

ואי לפירא אחתיכו נמי וזהו ליה למעבר – אין לפירש דרב אמר סבר דלעולם נאמן לומר 'לפירות הורדתי', דאם לך קשה לרב אשי: נמי טעמא דרבנן בעל מום שנים מיום ליפתי, דהוא

לדידיה ליכא למימר, כדמפרש רבא ברבי פריקין, דער שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה, ספי לא מודה – דהא לעולם צריך לשטרן, פן יאמר 'לפירות הורדתי'. ונהו, דאם פן היכי קאמר: דאי לא תמוא חבי דאיבעי ליה למחוי, אלא לא בעי למחוי, וצדוקה אינה חוקה, דיכול לומר 'לפירות הורדתי, ומייתי משכנתא דסורא. ומאי מייתיך אדברא, אם כדברי אבדאם. ורב אשי לא לא האמניו אחר שלש אם אמר: 'לפירות הורדתי', אלא שואל איז חקק על שטרות מתחלה ויכול למכר לאחר שלש ימיה' כשחורדיו לפירות. ודסב:

לא מתיי מזהא אלא בשאמר 'פלגינא גלוגא הוא דקא אכיל לארעיא בגולותא', והיכא דאיתיה לפירות לא מצי למחויי הכי. וכן פירש הקונטרס. והשוא מתיי פורש משכנתא דסורא, דמהניא מתאה כי האי גוונא.

ואי לפירא אחתיכו נמי וזהו ליה למעבר – אין לפירש דרב אמר סבר דלעולם נאמן לומר 'לפירות הורדתי', דאם לך קשה לרב אשי: נמי טעמא דרבנן בעל מום שנים מיום ליפתי, דהוא

לדידיה ליכא למימר, כדמפרש רבא ברבי פריקין, דער שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה, ספי לא מודה – דהא לעולם צריך לשטרן, פן יאמר 'לפירות הורדתי'. ונהו, דאם פן היכי קאמר: דאי לא תמוא חבי דאיבעי ליה למחוי, אלא לא בעי למחוי, וצדוקה אינה חוקה, דיכול לומר 'לפירות הורדתי, ומייתי משכנתא דסורא. ומאי מייתיך אדברא, אם כדברי אבדאם. ורב אשי לא לא האמניו אחר שלש אם אמר: 'לפירות הורדתי', אלא שואל איז חקק על שטרות מתחלה ויכול למכר לאחר שלש ימיה' כשחורדיו לפירות. ודסב:

לא מתיי מזהא אלא בשאמר 'פלגינא גלוגא הוא דקא אכיל לארעיא בגולותא', והיכא דאיתיה לפירות לא מצי למחויי הכי. וכן פירש הקונטרס. והשוא מתיי פורש משכנתא דסורא, דמהניא מתאה כי האי גוונא.

אם בא אחר מן השוק והחזיק בה – בתוך דאמר רב נאמן כל ארבע גבר, ובזה הלשון נוספה הפירוט אחלו הושתען 'של אבותי'. אין מוציאין אותה – כפרת בדין מידה של זה השלישי, ואף על גב דלא טעני מידי – דשנא גם לשני הראשונים אין להם חזק בת. דתני רבי חיאי גולן של רביס בו – וסברי דהרדע בגזולן כי האי מירי: שגול מעשנים

התלווקים דברבו, זה אומר 'שלי הוא' ואי אמרד 'שלי'. לאי שמיח גאמי – לכפרו בדיניס, להוציא מידו מה שגול. רב אשי אמר לעולם גולן של רביס שמיח גולן – הואל לא עסיק מירי. ומוציאים מידו, ומעמידין אותה לפני שנים הראשונים שיש להם טענה אבות. ומאי

עלוי בא לפסוד מושלם, אלא להחמיר עליו, ולומר דלא ניתן להשבתן – לא מכפרר בחובה, דאניו יודע למי שיב. דמאחר שבא לידו צריך להשיב כלבעל, ולם להוציאנה מתחת ידו והתקפחהר ולעולם הראשונים לכא מנאן אדלים גבר, כדפסקינן לעיל: ואי תפסינן לא מפסקין – כל שכן זה, שבתורת גול לא לידו, והוא צריך להוציאנה מתחת ידו, ואינו יודע למי שיב. והכי

נימי אמרינן ביהמורא תא סהפינה' (בבא בתרא פה, ב). אמר רבי לוי: קשה ענישן של מרות מעטנן של עריות, ומפרש: החם אפשר בתשובה, והבא לא אפשר בתשובה; והדומכר במודה וגזל לרביס שאינו יודע למי שיב. ואוליכא דרבא אשי איניו נמי רבי חיאי ממוכר במודה שאינה ישרה לרביס. כן נראה בעיניי ששהו. ו' דלי ליה צנא פירי' לאיתוי – חוקה – אי ש עדים שהגביה המשטרע צנא פירי מרקקע זו על כפפן של זה המזוקק שטען 'לקחה הוא בידי', מאחר שסייע לו להוליק הפירות לביטו – שוב אין יכול לטעון ולומר 'לא מכרתיה לוי'. שלא היה לו לסייע

בליקטת הפירות, אלא היה לו למחות, ומדיסיע לו – הפסיד, וכמודה שמכר לו דמי. ורביס הנצאל פירש: אי איכא סחדיי דיהב ליה לוקח למריה אירעא צנא דפירי – חרזון להוליעה לביטו. נחברד שאינלית הפירות של לוקח, ומדידה יהיה ליה למוכר. ואין נראה בעיני אמר רב וכי אי מעין – המשטרע, בתר דרלי ליה לוקח ענא דפירי. לפירות הורדתי, כרין אריס מלמזה ועלש ולרביע, והלוקח ואנא דרלי ליה – צנא כלומר, לא הפסיד במאי דרלי ליה. והני מילי – דאנמן. בתוך שלש – דאם איתא דובנה מיניה – אמאי לא מכרנה בשטריה. אבל לאיתוי שלש – אי טעני 'לפירות הורדתי' – אי טעני, ואף על גב דאיתא דלי ליה צנא דפירי. ועד הלך שנין – מיוחדר איניש בשטריה, ספי – לא

מיוחדר, והוא היה לזה למחות בתוך שלש, כדמפרש ואולי. **אי** לפירא אחתיכו – משכנתא דסורא, לעשר שנים או לעשרים. נמי היה לזה – לבעל השדה למעברל נמצא כהא ממוכר את חבירו לפירות של שלש שנים או יותר – יפסיד קרקע שלו, והואל היה נאמן לאחור שלש לטעון 'לפירות הורדתי'. אמר ליה אבונא' – בתוך שלש, ולומר לעדים: דעי לכמם שלפירות הורדתי לכך וכך שנים, וגוף הקרקע קנוי ליה.

אם בא אחר מן השוק והחזיק בה – בתוך דאמר רב נאמן כל ארבע גבר, ובזה הלשון נוספה הפירוט אחלו הושתען 'של אבותי'. אין מוציאין אותה – כפרת בדין מידה של זה השלישי, ואף על גב דלא טעני מידי – דשנא גם לשני הראשונים אין להם חזק בת. דתני רבי חיאי גולן של רביס בו – וסברי דהרדע בגזולן כי האי מירי: שגול מעשנים

התלווקים דברבו, זה אומר 'שלי הוא' ואי אמרד 'שלי'. לאי שמיח גאמי – לכפרו בדיניס, להוציא מידו מה שגול. רב אשי אמר לעולם גולן של רביס שמיח גולן – הואל לא עסיק מירי. ומוציאים מידו, ומעמידין אותה לפני שנים הראשונים שיש להם טענה אבות. ומאי

עלוי בא לפסוד מושלם, אלא להחמיר עליו, ולומר דלא ניתן להשבתן – לא מכפרר בחובה, דאניו יודע למי שיב. דמאחר שבא לידו צריך להשיב כלבעל, ולם להוציאנה מתחת ידו והתקפחהר ולעולם הראשונים לכא מנאן אדלים גבר, כדפסקינן לעיל: ואי תפסינן לא מפסקין – כל שכן זה, שבתורת גול לא לידו, והוא צריך להוציאנה מתחת ידו, ואינו יודע למי שיב. והכי

נימי אמרינן ביהמורא תא סהפינה' (בבא בתרא פה, ב). אמר רבי לוי: קשה ענישן של מרות מעטנן של עריות, ומפרש: החם אפשר בתשובה, והבא לא אפשר בתשובה; והדומכר במודה וגזל לרביס שאינו יודע למי שיב. ואוליכא דרבא אשי איניו נמי רבי חיאי ממוכר במודה שאינה ישרה לרביס. כן נראה בעיניי ששהו. ו' דלי ליה צנא פירי' לאיתוי – חוקה – אי ש עדים שהגביה המשטרע צנא פירי מרקקע זו על כפפן של זה המזוקק שטען 'לקחה הוא בידי', מאחר שסייע לו להוליק הפירות לביטו – שוב אין יכול לטעון ולומר 'לא מכרתיה לוי'. שלא היה לו לסייע בליקטת הפירות, אלא היה לו למחות, ומדיסיע לו – הפסיד, וכמודה שמכר לו דמי. ורביס הנצאל פירש: אי איכא סחדיי דיהב ליה לוקח למריה אירעא צנא דפירי – חרזון להוליעה לביטו. נחברד שאינלית הפירות של לוקח, ומדידה יהיה ליה למוכר. ואין נראה בעיני אמר רב וכי אי מעין – המשטרע, בתר דרלי ליה לוקח ענא דפירי. לפירות הורדתי, כרין אריס מלמזה ועלש ולרביע, והלוקח ואנא דרלי ליה – צנא כלומר, לא הפסיד במאי דרלי ליה. והני מילי – דאנמן. בתוך שלש – דאם איתא דובנה מיניה – אמאי לא מכרנה בשטריה. אבל לאיתוי שלש – אי טעני 'לפירות הורדתי' – אי טעני, ואף על גב דאיתא דלי ליה צנא דפירי. ועד הלך שנין – מיוחדר איניש בשטריה, ספי – לא

מיוחדר, והוא היה לזה למחות בתוך שלש, כדמפרש ואולי. **אי** לפירא אחתיכו – משכנתא דסורא, לעשר שנים או לעשרים. נמי היה לזה – לבעל השדה למעברל נמצא כהא ממוכר את חבירו לפירות של שלש שנים או יותר – יפסיד קרקע שלו, והואל היה נאמן לאחור שלש לטעון 'לפירות הורדתי'. אמר ליה אבונא' – בתוך שלש, ולומר לעדים: דעי לכמם שלפירות הורדתי לכך וכך שנים, וגוף הקרקע קנוי ליה.

אם בא אחר מן השוק והחזיק בה – בתוך דאמר רב נאמן כל ארבע גבר, ובזה הלשון נוספה הפירוט אחלו הושתען 'של אבותי'. אין מוציאין אותה – כפרת בדין מידה של זה השלישי, ואף על גב דלא טעני מידי – דשנא גם לשני הראשונים אין להם חזק בת. דתני רבי חיאי גולן של רביס בו – וסברי דהרדע בגזולן כי האי מירי: שגול מעשנים

התלווקים דברבו, זה אומר 'שלי הוא' ואי אמרד 'שלי'. לאי שמיח גאמי – לכפרו בדיניס, להוציא מידו מה שגול. רב אשי אמר לעולם גולן של רביס שמיח גולן – הואל לא עסיק מירי. ומוציאים מידו, ומעמידין אותה לפני שנים הראשונים שיש להם טענה אבות. ומאי

עלוי בא לפסוד מושלם, אלא להחמיר עליו, ולומר דלא ניתן להשבתן – לא מכפרר בחובה, דאניו יודע למי שיב. דמאחר שבא לידו צריך להשיב כלבעל, ולם להוציאנה מתחת ידו והתקפחהר ולעולם הראשונים לכא מנאן אדלים גבר, כדפסקינן לעיל: ואי תפסינן לא מפסקין – כל שכן זה, שבתורת גול לא לידו, והוא צריך להוציאנה מתחת ידו, ואינו יודע למי שיב. והכי

נימי אמרינן ביהמורא תא סהפינה' (בבא בתרא פה, ב). אמר רבי לוי: קשה ענישן של מרות מעטנן של עריות, ומפרש: החם אפשר בתשובה, והבא לא אפשר בתשובה; והדומכר במודה וגזל לרביס שאינו יודע למי שיב. ואוליכא דרבא אשי איניו נמי רבי חיאי ממוכר במודה שאינה ישרה לרביס. כן נראה בעיניי ששהו. ו' דלי ליה צנא פירי' לאיתוי – חוקה – אי ש עדים שהגביה המשטרע צנא פירי מרקקע זו על כפפן של זה המזוקק שטען 'לקחה הוא בידי', מאחר שסייע לו להוליק הפירות לביטו – שוב אין יכול לטעון ולומר 'לא מכרתיה לוי'. שלא היה לו לסייע בליקטת הפירות, אלא היה לו למחות, ומדיסיע לו – הפסיד, וכמודה שמכר לו דמי. ורביס הנצאל פירש: אי איכא סחדיי דיהב ליה לוקח למריה אירעא צנא דפירי – חרזון להוליעה לביטו. נחברד שאינלית הפירות של לוקח, ומדידה יהיה ליה למוכר. ואין נראה בעיני אמר רב וכי אי מעין – המשטרע, בתר דרלי ליה לוקח ענא דפירי. לפירות הורדתי, כרין אריס מלמזה ועלש ולרביע, והלוקח ואנא דרלי ליה – צנא כלומר, לא הפסיד במאי דרלי ליה. והני מילי – דאנמן. בתוך שלש – דאם איתא דובנה מיניה – אמאי לא מכרנה בשטריה. אבל לאיתוי שלש – אי טעני 'לפירות הורדתי' – אי טעני, ואף על גב דאיתא דלי ליה צנא דפירי. ועד הלך שנין – מיוחדר איניש בשטריה, ספי – לא

מיוחדר, והוא היה לזה למחות בתוך שלש, כדמפרש ואולי. **אי** לפירא אחתיכו – משכנתא דסורא, לעשר שנים או לעשרים. נמי היה לזה – לבעל השדה למעברל נמצא כהא ממוכר את חבירו לפירות של שלש שנים או יותר – יפסיד קרקע שלו, והואל היה נאמן לאחור שלש לטעון 'לפירות הורדתי'. אמר ליה אבונא' – בתוך שלש, ולומר לעדים: דעי לכמם שלפירות הורדתי לכך וכך שנים, וגוף הקרקע קנוי ליה.

אם בא אחר מן השוק והחזיק בה – בתוך דאמר רב נאמן כל ארבע גבר, ובזה הלשון נוספה הפירוט אחלו הושתען 'של אבותי'. אין מוציאין אותה – כפרת בדין מידה של זה השלישי, ואף על גב דלא טעני מידי – דשנא גם לשני הראשונים אין להם חזק בת. דתני רבי חיאי גולן של רביס בו – וסברי דהרדע בגזולן כי האי מירי: שגול מעשנים

התלווקים דברבו, זה אומר 'שלי הוא' ואי אמרד 'שלי'. לאי שמיח גאמי – לכפרו בדיניס, להוציא מידו מה שגול. רב אשי אמר לעולם גולן של רביס שמיח גולן – הואל לא עסיק מירי. ומוציאים מידו, ומעמידין אותה לפני שנים הראשונים שיש להם טענה אבות. ומאי

עלוי בא לפסוד מושלם, אלא להחמיר עליו, ולומר דלא ניתן להשבתן – לא מכפרר בחובה, דאניו יודע למי שיב. דמאחר שבא לידו צריך להשיב כלבעל, ולם להוציאנה מתחת ידו והתקפחהר ולעולם הראשונים לכא מנאן אדלים גבר, כדפסקינן לעיל: ואי תפסינן לא מפסקין – כל שכן זה, שבתורת גול לא לידו, והוא צריך להוציאנה מתחת ידו, ואינו יודע למי שיב. והכי

נימי אמרינן ביהמורא תא סהפינה' (בבא בתרא פה, ב). אמר רבי לוי: קשה ענישן של מרות מעטנן של עריות, ומפרש: החם אפשר בתשובה, והבא לא אפשר בתשובה; והדומכר במודה וגזל לרביס שאינו יודע למי שיב. ואוליכא דרבא אשי איניו נמי רבי חיאי ממוכר במודה שאינה ישרה לרביס. כן נראה בעיניי ששהו. ו' דלי ליה צנא פירי' לאיתוי – חוקה – אי ש עדים שהגביה המשטרע צנא פירי מרקקע זו על כפפן של זה המזוקק שטען 'לקחה הוא בידי', מאחר שסייע לו להוליק הפירות לביטו – שוב אין יכול לטעון ולומר 'לא מכרתיה לוי'. שלא היה לו לסייע בליקטת הפירות, אלא היה לו למחות, ומדיסיע לו – הפסיד, וכמודה שמכר לו דמי. ורביס הנצאל פירש: אי איכא סחדיי דיהב ליה לוקח למריה אירעא צנא דפירי – חרזון להוליעה לביטו. נחברד שאינלית הפירות של לוקח, ומדידה יהיה ליה למוכר. ואין נראה בעיני אמר רב וכי אי מעין – המשטרע, בתר דרלי ליה לוקח ענא דפירי. לפירות הורדתי, כרין אריס מלמזה ועלש ולרביע, והלוקח ואנא דרלי ליה – צנא כלומר, לא הפסיד במאי דרלי ליה. והני מילי – דאנמן. בתוך שלש – דאם איתא דובנה מיניה – אמאי לא מכרנה בשטריה. אבל לאיתוי שלש – אי טעני 'לפירות הורדתי' – אי טעני, ואף על גב דאיתא דלי ליה צנא דפירי. ועד הלך שנין – מיוחדר איניש בשטריה, ספי – לא

מיוחדר, והוא היה לזה למחות בתוך שלש, כדמפרש ואולי. **אי** לפירא אחתיכו – משכנתא דסורא, לעשר שנים או לעשרים. נמי היה לזה – לבעל השדה למעברל נמצא כהא ממוכר את חבירו לפירות של שלש שנים או יותר – יפסיד קרקע שלו, והואל היה נאמן לאחור שלש לטעון 'לפירות הורדתי'. אמר ליה אבונא' – בתוך שלש, ולומר לעדים: דעי לכמם שלפירות הורדתי לכך וכך שנים, וגוף הקרקע קנוי ליה.

בבא בתרא. חוקת הבתים – פרק שלישו דף לו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רש"י תוספות

הכ"ו גרס רבינו תנאל: אבלה ערלה שבמיתות וכלאים היא חוקה – חן נראה לרבינו יצחק עיקר. ואיירי בשבאלה זמורות. וכן מוכח ב"האשה שפלה" (כתובת פ"א, א), הנהג' תמוציא והרואה עובד לבסו אשתו. וזמציא הרבה ובלב קימנא. קימנא ובלב הרבה – מה שהרואה תרמיא. ומה שאכל אבל. ואמר בנימאי: עבר רב יודוהו כונראו בחבילי זמורות. ורב יודוהו לעשימיה. דאמר רב יודוהו: אבלה ערלה

בשעית וכלאים – היא חוקה. וזאת אלא לומר דלעולם גרס הבא "אינה חוקה", והתם – שבבאלה זמורות, הבא – שבבאלה פירות שחן אסורים, ולכן לא היא חוקה, שלא אכל בדרך האנוכלים. דאם פן זוהו ליה לאיתויה דהתם נמי הבא. דאיירי בריוי חוקה. ואם תאמר: הבא משמע הזמורות ועצי האילנות שרו, ומאי שנא הוא דאמרין בפרק "כל שעה" (פסחים פ"ב, א) תנור שהסיקודו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם – הריש תוץ, ממלל דאסירי, ואמרין נמי התם (כה), א' כלאי הכרם עיקרן נאסרו ומיהו, לא דאסירי דאסירי עיקרן נאסרו משום דכתיב (ברעים כ"ב) "ורועי", ויש לומר דהתם איירי ברודע קמיה, שנושר הורעים עם טביעת הכרם, שנגדלו הזמורות באיסור. אבל הבא כלאי בזמורת שהיו קשה ברנלים קודם שנושר באיסור. אשוחן אינן אסורים אלא כשחוספיה מתים, דכאשר ברק "כל שעה" (שם כה, א) ובפרק "לא הבשר" (תולעין פ"א, א), ורוע ומתים – מתים – אף, לא חוסף מתים – לא. ומיירי הבא שזמורת היא חוספה מתים הפירות הסיפוי, ולכן לא היא חוקה אלא בזמורת. ואין זה דוחק, דהכי הוי אורוח ומילוחא, חוספיה הפירות מתים מן הזמורות. לפי שהזמורות כבר היו גדולות קודם ורועת כלבאם.

הכ"ז רש"י: חוקה לא למחות. ולא חוקה אלא חוקה אחר מן בשדותינו – אינה חוקה, עריך לחודו בשטור. דתמנת דיתאן לא מוחות בו. ולא חוקהין בהו – שנתורח שדמ עשירים, ויש להם בתים ושדות ורבה – מניחין בין אדם לרוב בתבניהם ושותקים ומשוחים, כדי להשיב קרקע שלהם ומצאם מחוקהים. וגם למחות אינן חוקהים. לפי שבזרוע יטלו את שלהם כל זמן שירעו. ויש מפרשים: לפי שעסקין בצרכי צבור אין זרועין מן מחזיק בשלהן. ולא נהירא. ומעוררות אין להן חוקה – צאן, וכל דבר ממלקי ברדיכס ובתוסקים, שיכול לומר: מעצב נכנס. את אנתה הכנסתו לביתך והחזקת בו – אינה חוקה, ואין יכול לומר: "לקוח הוא בידך". והעברים מהלכים הם בכל מקום, ותמן דיש להם חוקה. ומשני הוא דאמר ריש לקיש אין להן חוקה הני מילי לאיתר – שהמחזיק בהן בביטוי אין יכול לטעון "לקוח הוא בידך" אלא עדים ובבא ראה, כשאר ממטלתי שאין יכולין להלקי את עשתי להשאל ולחשבי, וראמן בהן לומר "לקוח הוא ובידך" והוא השאל ושנו בביטוי. ובשאר ממטלתי הוי חוקה אלא, ורובא ביה יכול לטעון "שלי הוא שלחתיך". אבל יש להן לעברים ולגדרות חוקה לאחר שלש שנים, שהיה לו לזה המשרע' למחות ולא מיהא. אמר רבא – עבר כנעני קטן המוטל בעריסה. יש לו חוקה לאיתר – אם החזיק בו אחר, ואמר: "לקוח הוא בידך" – נאמן. הואיל ואין יכול להלקי, ולא נמי לגדרות. וגם אין עשוי להשאל ולחשבי. **שש"א** – דרואי מעצב לא חלק. דעיילא אימיא – דעבר, דתרו ואתו המחזיק תרין. אימיא עילתה – ושכחתיה שני. והדשתא היינו גזרות. תנין עיני דאבלו חושאל – שערורים קלופים, שנכנסו בשדה ויראו אותה בתבא השטוחה עם לשמתי, שבעתה היא לעולם, וכי חזיא בישתה הניק – נוק שלם חושאל וישנו הניק – וגם עדים מעידין מה אבלו, מעט מה אבלו, מעט מה השדה כי דרבה אבלו, ויחר מביד דמזין על עוים הלאו. יכול למעון דף ביי דמזין – של עוים. מאי טעמא? מני דהיכל למישרי בעל השדה "לקוחו הן בידך", דהא הפיס בהו דמוזין – כן קאמר נמי "כך וכך אבלו" מחימו. וקימנא לך? היאי מהימן – בשבעה. אבל בספי מביד דמזין, דליכא מינו – לא מאן חזיקא אלא בעדים. והאמר ריש לקיש בו – ואמאי יכול לטעון דף דמוזיק? אמר לימא שני, ולא מצי למישרי "לקוחו הן בידך" שאני עיני – דאף על גב דגדרות ניהו, כיון דמסירי לרועה. מחזק מששנות הן ויחר מתאים ובכשני, ואין אדם יכול להחזיק בהן בדרך – לפיכך יש להן חוקה. והאיבא צפריא – שהולכים יחידות מכותי הבעלים עד כדי הרועה. ופניא – שהרועה מביאן מן השדה עד חוץ הרעה. וכל אנתה ורובת ממצעה לכותי הבעלים. מייני – שישמעאלים, גבבים. פריא לריא ששפוי – מיד הבעלים ליד הרועה שוריה, ומני הרועה ליד הבעלים ערביה ואין חולכות יחידות כלל. ניר – חרישה, כדכתיב "נירו לכם ניר" (וירושע ה), רבי ישמעאל סבר ניר לא חזיק בו אלא גמר פריה. הלכך צריך שלשה חרשים בראשונה ושלושה באחרונה. ודבחי גרי לפי צרכו ושנים עשר חרשים באמצע – דבעינן צרופין. ורבי עקיבא סבר ניר הוי חוקה – חן חזק בהו אחר שני דף לעשות

לדידי אבר לי גוי דמינך וזנה מימן – שדמאסיק ארעתיא למישען הכי, הכי נמי זוהי מצי למישען? אמא ורבינא מניך ואבולתייה שן חוקה? דמחזיק. הלכך, מה לו לשקר, וקטשטא קאמר. מי איבא מיד דאילו אבר גוי לא מחיזין בו – שדשתא נמי חוקה שאין עמה טענה היא, דאפילו אם טענה אמת היא, דאמר ליה גוי דמשישראל וזנה – הלא אין ברברוי של גוי כולם בלא שטר. קמאי דיידי – כלומר, שאני זונה בבורה, היינו חוקה קשה עמה טענה. היא נמי דניקס בו – כבר פרישה' לה לעיל, היא נמי דרחוקי מגורו דעירורי ולב' לא הוי חוקה – היות השדה שבאות ואוכלות הורעים שבקצות השדה, ויש שעשעין קרות וגודרין השדה ומניחין קרקע חוץ לקרי מעט בשדות המסוכות בעת, ומשליכים עם ורע' ומה שצמח – אלא היותו ואוכלות אותו ואינן נכנסות בשדה עכשיו. ואם בא אדם החזיק באותו הקרקע חוץ לגר – אינה חוקה. דיכול לומר: דכיון דכל מה דרוע בהחזק קרקע ערודי אבלה ליה, לא יוכיף ליה למחות, ולא אחזיק בדמחזיק אינשי, לפיכך לא היא חוקה. אבלה ערלה – אותה מן השלש שנים היות שדה חוקה – אינה חוקה, ולא איכפת ליה לערלה ליה לבעל ערלה בשנת גרלה, ולכן לא מוחה וכל שכן אם שלשתן עשי ערלה. ערלה וכלאים אבילתן באיסור, שבעית אבילת לבל, לכך לא מוחה, ולא היא חוקה. והפסוק רבנן הגנאל גרסין הכי: אבלה ערלה ושבעית וכלאים – הרי זו חוקה, ולא נהירא. אבלה שחת – שלא אחזיק עד שגדלו התבואה, ואכל שלש שנים קצהה שטחיה שחת ומאכל לבחמתו – אינה חוקה. דששנו ואביל, ולא היה אוכל כשאר בני אדם, ולפיכך לא חשש זה למחות בו. כשי רגלים לרבר שירא הוא לחזוקי כשאר בני אדם, לפי שבגלו יוד בה. ואמר רבא ואי – קאי הוא שחת. צפריא מוחיא – בבקעת מחזק – הוי חוקה, לפי שעשירים הם ובמנות מחזק, והרבה, ודרכם להאביל השדות לבחמתן כשחן שחת. הפתוחא – קרקע פתוחה ומלאת בקיעים, ואינה מציאה פתוחה – לא היא חוקה. דמפני תרעה לא הקפיד למחות. ורבינו תנאל פירש: הפתוחא – שדה שלא חרש אותה, אלא הוגשמה, ונשבה הרוח ורעה השמש ונתבקעה כגון פתח חרישה, ורע בה – כגון זה אינה חוקה. אמר רבא – זרע כור. ועייל בורא – וליקט בו כור

הכ"ח רש"י: חוקה לא למחות. ולא חוקה אלא חוקה אחר מן בשדותינו – אינה חוקה, עריך לחודו בשטור. דתמנת דיתאן לא מוחות בו. ולא חוקהין בהו – שנתורח שדמ עשירים, ויש להם בתים ושדות ורבה – מניחין בין אדם לרוב בתבניהם ושותקים ומשוחים, כדי להשיב קרקע שלהם ומצאם מחוקהים. וגם למחות אינן חוקהים. לפי שבזרוע יטלו את שלהם כל זמן שירעו. ויש מפרשים: לפי שעסקין בצרכי צבור אין זרועין מן מחזיק בשלהן. ולא נהירא. ומעוררות אין להן חוקה – צאן, וכל דבר ממלקי ברדיכס ובתוסקים, שיכול לומר: מעצב נכנס. את אנתה הכנסתו לביתך והחזקת בו – אינה חוקה, ואין יכול לומר: "לקוח הוא בידך". והעברים מהלכים הם בכל מקום, ותמן דיש להם חוקה. ומשני הוא דאמר ריש לקיש אין להן חוקה הני מילי לאיתר – שהמחזיק בהן בביטוי אין יכול לטעון "לקוח הוא בידך" אלא עדים ובבא ראה, כשאר ממטלתי שאין יכולין להלקי את עשתי להשאל ולחשבי, וראמן בהן לומר "לקוח הוא ובידך" והוא השאל ושנו בביטוי. ובשאר ממטלתי הוי חוקה אלא, ורובא ביה יכול לטעון "שלי הוא שלחתיך". אבל יש להן לעברים ולגדרות חוקה לאחר שלש שנים, שהיה לו לזה המשרע' למחות ולא מיהא. אמר רבא – עבר כנעני קטן המוטל בעריסה. יש לו חוקה לאיתר – אם החזיק בו אחר, ואמר: "לקוח הוא בידך" – נאמן. הואיל ואין יכול להלקי, ולא נמי לגדרות. וגם אין עשוי להשאל ולחשבי. **שש"א** – דרואי מעצב לא חלק. דעיילא אימיא – דעבר, דתרו ואתו המחזיק תרין. אימיא עילתה – ושכחתיה שני. והדשתא היינו גזרות. תנין עיני דאבלו חושאל – שערורים קלופים, שנכנסו בשדה ויראו אותה בתבא השטוחה עם לשמתי, שבעתה היא לעולם, וכי חזיא בישתה הניק – נוק שלם חושאל וישנו הניק – וגם עדים מעידין מה אבלו, מעט מה אבלו, מעט מה השדה כי דרבה אבלו, ויחר מביד דמזין על עוים הלאו. יכול למעון דף ביי דמזין – של עוים. מאי טעמא? מני דהיכל למישרי בעל השדה "לקוחו הן בידך", דהא הפיס בהו דמוזין – כן קאמר נמי "כך וכך אבלו" מחימו. וקימנא לך? היאי מהימן – בשבעה. אבל בספי מביד דמזין, דליכא מינו – לא מאן חזיקא אלא בעדים. והאמר ריש לקיש בו – ואמאי יכול לטעון דף דמוזיק? אמר לימא שני, ולא מצי למישרי "לקוחו הן בידך" שאני עיני – דאף על גב דגדרות ניהו, כיון דמסירי לרועה. מחזק מששנות הן ויחר מתאים ובכשני, ואין אדם יכול להחזיק בהן בדרך – לפיכך יש להן חוקה. והאיבא צפריא – שהולכים יחידות מכותי הבעלים עד כדי הרועה. ופניא – שהרועה מביאן מן השדה עד חוץ הרעה. וכל אנתה ורובת ממצעה לכותי הבעלים. מייני – שישמעאלים, גבבים. פריא לריא ששפוי – מיד הבעלים ליד הרועה שוריה, ומני הרועה ליד הבעלים ערביה ואין חולכות יחידות כלל. ניר – חרישה, כדכתיב "נירו לכם ניר" (וירושע ה), רבי ישמעאל סבר ניר לא חזיק בו אלא גמר פריה. הלכך צריך שלשה חרשים בראשונה ושלושה באחרונה. ודבחי גרי לפי צרכו ושנים עשר חרשים באמצע – דבעינן צרופין. ורבי עקיבא סבר ניר הוי חוקה – חן חזק בהו אחר שני דף לעשות

לדידי אבר לי גוי דמינך וזנה מימן – שדמאסיק ארעתיא למישען הכי, הכי נמי זוהי מצי למישען? אמא ורבינא מניך ואבולתייה שן חוקה? דמחזיק. הלכך, מה לו לשקר, וקטשטא קאמר. מי איבא מיד דאילו אבר גוי לא מחיזין בו – שדשתא נמי חוקה שאין עמה טענה היא, דאפילו אם טענה אמת היא, דאמר ליה גוי דמשישראל וזנה – הלא אין ברברוי של גוי כולם בלא שטר. קמאי דיידי – כלומר, שאני זונה בבורה, היינו חוקה קשה עמה טענה. היא נמי דניקס בו – כבר פרישה' לה לעיל, היא נמי דרחוקי מגורו דעירורי ולב' לא הוי חוקה – היות השדה שבאות ואוכלות הורעים שבקצות השדה, ויש שעשעין קרות וגודרין השדה ומניחין קרקע חוץ לקרי מעט בשדות המסוכות בעת, ומשליכים עם ורע' ומה שצמח – אלא היותו ואוכלות אותו ואינן נכנסות בשדה עכשיו. ואם בא אדם החזיק באותו הקרקע חוץ לגר – אינה חוקה. דיכול לומר: דכיון דכל מה דרוע בהחזק קרקע ערודי אבלה ליה, לא יוכיף ליה למחות, ולא אחזיק בדמחזיק אינשי, לפיכך לא היא חוקה. אבלה ערלה – אותה מן השלש שנים היות שדה חוקה – אינה חוקה, ולא איכפת ליה לערלה ליה לבעל ערלה בשנת גרלה, ולכן לא מוחה וכל שכן אם שלשתן עשי ערלה. ערלה וכלאים אבילתן באיסור, שבעית אבילת לבל, לכך לא מוחה, ולא היא חוקה. והפסוק רבנן הגנאל גרסין הכי: אבלה ערלה ושבעית וכלאים – הרי זו חוקה, ולא נהירא. אבלה שחת – שלא אחזיק עד שגדלו התבואה, ואכל שלש שנים קצהה שטחיה שחת ומאכל לבחמתו – אינה חוקה. דששנו ואביל, ולא היה אוכל כשאר בני אדם, ולפיכך לא חשש זה למחות בו. כשי רגלים לרבר שירא הוא לחזוקי כשאר בני אדם, לפי שבגלו יוד בה. ואמר רבא ואי – קאי הוא שחת. צפריא מוחיא – בבקעת מחזק – הוי חוקה, לפי שעשירים הם ובמנות מחזק, והרבה, ודרכם להאביל השדות לבחמתן כשחן שחת. הפתוחא – קרקע פתוחה ומלאת בקיעים, ואינה מציאה פתוחה – לא היא חוקה. דמפני תרעה לא הקפיד למחות. ורבינו תנאל פירש: הפתוחא – שדה שלא חרש אותה, אלא הוגשמה, ונשבה הרוח ורעה השמש ונתבקעה כגון פתח חרישה, ורע בה – כגון זה אינה חוקה. אמר רבא – זרע כור. ועייל בורא – וליקט בו כור

בבא בתרא. חוקת הבתים - פרק שלישי דף לו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

רש"י

נרה שנה חרע שתים רב - וזו בשתי חרע שנה אחת לא נקט אלא משום ברוחא דרבי אחא. דאפילו יבתי ויהי חוקה. ואומר רבנו ינחנא דגמא דוקא נהון שנה

חרע נהרה. אבל רב הוה אורי זה - אפילו רבי אחא מודה דאיה חוקה. ומה מועיל

הירשה כל ברך. כן שורשהו שתי שנים בלא הורעה? **למענומי** מאי - תימה לרבינו

שמעון בן כהרבה. דהיינו מוכח מהבא לדמושי. נגידא קאמיז? לזמנא קסבר רבנן נהרה

והא דרביך שלש שנים מיום ליום - משום דער. חלה שני מחדרי עיניש שגריא. כדמפרש בריש

פריקון. ואפילו לא איהש באותן שלש אלא נה - ודאי חוקה. דלא עבד איתנן דרברי לארעה

והשק **מאי** בנייהו - ואם תאמר: טובא איבא בנייהו. דשלש בעירות יבולין לדוות בשתי שנים

במשקופי שנה ושתי. ובה בעירות אורי בן שתי שנים. ואומר רבנו ינחנא: דמשמע ליה דשלש בעירות

שלמות. כל שנות דאיתנא. אבל תימה לרבינו ינחנא. אמאי לא משני דאיתנא בנייהו חרפי ואמאי

כדאמרין פריקא בתריה דגבדורא ויהי (נה. ט. ב.) נהה. משיינן - שנים עשר חרע. רבן שמעון בן גמליאל

אומר: מתג לתג. מבר לדור. היינו תנא קטא איבא בנייהו חרפי ואפלי. לוי שלשים אילנות -

ונראה דרוקא שלשים. אבל תשעה אילנות גדולים ממועט שלשה לבית סאה. ואכל אחת בשנה ו

אחת בשנה וזו לא סאה. ויהי חוקה. מיתר יהוה אשלישם ודלא ודלא באוי בווי. ויתר דאיה

בגדולים איתר. ודגדולים לא הוו אלא שלשה לבית סאה. כדאמרין בפרק לא יחסור (בבא בתרא

טז. ב. ג.)

מממע עשרה לבית סאה - פירש הקונטרס: דפרחת מביט מהא לעשרה אילנות הוו

סמיכי ביותר ודלא כיער. ולא הוי חוקה. ואין חוקה. דהא מוכח בשמעתין דאכלן רופחן דיהא חוקה

דפריך רבא אנדרדריה. אלא מעתה האי אספתא באמי קני יריה. אלא איתנא בשנה ו

לשליש פירח הקונטרס: דלעקמן אייתי אסאובל כל האילנות. אף על פי שחן רופופ - דהיא חוקה. שדרי

אבל העומדים לעקר ואותן העומדים לתחיקם. אבל חבא. שאינו אוכל כל אילנות. אלא שלשה בכל

שנת אם היו שלשים ועשרה אילנות בשלש סאן - דריש יש בהן שלשה אילנות העומדין לעקר. וכשהוא

אוכל אחת עשר אילנות בכל שנה - שמת באותן אחת עשר אסאובל אותן בעת זו שיש בהן ארבע

שלשה עשומדין לעקר. וישנה בכל שנה אישבל שלשה נאטות העומדין לתחיקם. ויבותר מביט סאה

לעשרה דיהא ולא עקר קרקע כל עיקר. לא כדפירוש הקונטרס. פירש דרוקא ביה חוקה וזו לא הוי חוקה. היא חוקה. כל במה שצריך לאילנות - הוי חוקה.

מממע עשרה לבית סאה - קשה ליה ינחנא דנאי שנה חוקה ממכר. רבני קנה שלשה קנה

קרקע. ועשרה לבית סאה הוי חפרותיהו. אלא נבא קרקעו בועשה לבית סאה יש שאותן חומשין לכל

אילן. וכשהוא את הספתיה (שם פס. ב.) גב נקנה שלשה רב אמר. כמה את יביתון - משננה

ועד שיש עשרה. אבל בורח משום עשרה - דהוי מפרוזין. וישעיהו בן ששה - הוי לכל

אילן שננה מכל דב כביבותיו. דהיינו ככלא של שיש עשרה על שיש עשרה געולה. שהאילן יונק

סביבותיה. ושש עשרה על שש עשרה מרוביעים הוו מאותן חומשין ושתי. דלי עבד בנייהו. דמרביתו ביה לדחיתול איתנן - לא שאר אפילו נאמתי. אלאנא ליה כישעיהו בריהו לבית סאה

ושמא יש לחלק בין מכר לחוקה. דגבי מכר - דהיא לא אמר דקנה קרקע אם אינו רופחן בדרך

שבני אדם גרתיין ליער. ודרך בני אדם אין לדחיקין יותר משש עשרה אמאי אילן אמילן. אף על

פי שנכנסת יניקה של הו חוץ יניקה של זה. ויניקה גדולים יונקן שש עשרה אמא מכל. אבל

ולקב אין דרך להחיתול איתנן. לא ישעיהו בריהו דחייא אילנות. אלאנא ליה כישעיהו בריהו לבית סאה

שש עשרה עיקר. וישעיהו בריהו דחייא אילנות. אלאנא ליה כישעיהו בריהו לבית סאה

(א) הקדיש שלשה אילנות ממועט עשרה לבית סאה. היא הוי הקדיש את הקרקע. פחות מכאן או

יותר על כן - לא הקדיש את הקרקע. אמאי שנה הקדש ממכרין פירש הקונטרס בסוף דמזכור את הבית: דהתם ברעא מות חליא מילוא. אבל גבי הקדש - בניקה תליא מילוא. ודמזכור את הבית: (שם פס. ב.) אמאי כד פרש בן מכר. ויהוה אוריין חוקה אילנות. דהוי נמי חוקה. אשירוא. וברייחא דמזכור את הבית' (שם פס. ב.) (א) דקתני בהקדיש עשרה לבית סאה - פליגא. וריאה מוחספתא דמכליתין. דקתני כי קנה שלש קנה קרקע. ומהנה ויהי קרובים זה לזה - כדו ישרי הבקר עבר בבליה.

אפילו יום אחי נמי - יכול לעשות בו ניר. פירא רבא ופירא זוטא איבא בנייהו - רבי

ישמעאל כדברא ליה דלא הוי חוקה עד שילקוט פירא רבא. דהיינו שבגמורה כל התבואה -

לפוכי צריך שלשה חרשים. כגון שעורים ועובלה ושועל הערשים שגדלים בשלשה חרשים.

ורבי עקיבא סבר: פירא זוטא. דהיינו כגון שנת חולת השלשים יום - היא חוקה. אף על פי

שלא נגמרה התבואה. אי נמי - כדן עק. דגולין דהיקות בחוש אחר. ניה שנה - בלא ורעה.

ושתיק - ולא מיהו. ומדלא מיהא הפסיד. כל שיבא ושיבא ורבינו יליקו בה - כל קסמם

בשבמדיהו. ניבנס בת. כלומר. הלוא יודקש הדבא עד שתכלה מחרשתי ותחרפה הקרקע.

ואחר כך אטלנה ואורענה אני. ולמדנו רבינו ניר חוקה - בשרה הבעל. ובי חוקה עשר נעים

חרש ושני מימי. רבי ישמעאל ורבי עקיבא דמתניתין - כדאקמין. דכולי עמא ניר לא הוי

חוקה. כלומר. יום אחת בשנה שנה בו שדוה איה חוקה. לחושבט בשנה שלמות חושבט שלש שנים.

וז' דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא - דאמרי במתניתין: שדה הבעל חוקתן שלש שנים. ואיה

מיום ליום. אלא שנה עשר חרשים רבוי ישמעאל. ורביענה עשר לרבי עקיבא. אבל חכמים

אומרם: חוקתן שלש שנים בכל דבר מיום ליום. ואליביהו דהני רבנן פירשנן שלש פריקן טעמא

דחוקת שלש שנים. דרבי עירוש שיש מוחדר איתנן בשטריה. טפי אל מוחדר. ותבחינה דהני

רבנן אילבא דבר קמי. כדמוכח מוניה דמכליתין. דלא אילא בתר לקיטת שלשה פירות של שלש

שנים. אלא שלש שנים שלמות בעיני דבר סאה אדם נודר בשטריו יותר משלש שנים.

ואל לקמינו ניר - וכן הוא אפילו פירא רבא ופירא זוטא קא מעטע. וכל שני ניר. דהיינו 'מיום ליום'

קתני. למעשה אפילו שנים מקומעת - אלאנא ניר לא חשיב חוקה יום אחד דירדה כשנה שלמה.

דאם רב דבי גינשע עירי שני מימי. ואל נאנש שלש שנים מיום לעיק. ואשר רב יתודה אבד

שמואל זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא - דאמרי במתניתין: כל שדה אילן כנס את

בתבואתו ומסקס את ויתיו וכנס את קיצו - רבי אילו שלש שנים. אלאנא. מילקטש שלשת שנה

אחת בשנה אחת בשלשה זמנים או אחי זה - חשיב ליה חוקה. אבל חכמים אומרם - פירות

שלש שנים צריך. עד שיגורו בתבואתם של גירוחו כו. ביישיות - מאי בנייהו - כן

רב ושמואלין בן לבס וכן לבס שלש שנים בעיני רבך נקעה איבא בנייהו - דקל לדהא ויבחרה.

דפרחת משלש שנים שלמות טעמא שלש פעמים. לשמואל דהיא חוקה בשנה אחת. ורבינו רבא

על גב דליבא שלש שנים שלמות. ולרב בעינן שלש שנים מיום ליום. ורבינו חננאל פירש: דקל נערה - דקל המשיך פירותיו קודם גומין. מלשן "גם חגיגה נערה" (מנחות ה.) לרבי

שמאל דבעינן שלש גירוחות - לא הוי חוקה. דהא לא נודר. ולרבי רב דאמר בעינן שלש שנים - חרשי או חוקים בו שלש שנים. ויהא חוקה. ולפי חלקו של רבינו שמאל

לא בא לרעות משלש שנים. והבי קיימא קץ. ליעטא אפריחא שני עשה. דקל נערה - דקל דרופין.

שעורה פעמים בשנה. לשמואל בשנה ומחצה אחת חוקה. דהיא איבא שלש גירוחות. ולרב לא הוי חוקה. וליבא מילש שלש שנים. אמאי מרבי רבי ישמעאל נשמע ליה לרבנן

הוי לו שלשים בו' - הכי גרסינן לה. והכי פירושא: דרבי ישמעאל ברשנה אחת הוי חוקה בשדה אחת בשלש לקיטות. בשלשה מקומות בשדה. דקתני: כנס את ויתבואתו ומסקס

ויתיו כו. ומרוביו נשמע להו לרבנן דפלגי עליה. רבא אמר רב יתודה אמר שמואל לעיל. ובעו שלש שנים. וליבא מפרחא גב רבן ישמעאל וכן רבן אלעזר אמר שנת אחת שלש שנים.

אבל כל מאי דאמר רבי ישמעאל בשנה אחת - אמרי רבא בשלש שנים. מפפעי עשרה לבית סאה - רבי סאה ארבע עשרה נסיעה. ורבי סאה רבאל תיפוח (בבא בתרא ב. ג.) אבל אם

פרחת מביט את הקרקע אילנות - הרי סמוכין בורח. ויהי כיער. ולא הוי חוקה. אלא חוקה כדמוכחוי אינשי. וביתר מביט סאה לעשרה - נמי לא הוי חוקה כלל הקרקע. אלא כנס

מה שצריך לאילנות. אבל עשרה בשנה זו ב' הרי זו חוקה - דכמי שחוקין שלש שנים בכל השדה דמי. שהיה אוכל בכל השנה מה שגדל בו.

לא

וכמה

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף לו עמוד א – מותוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספות

1 לאו מי אמר רבי ישמעאל חזא פירא חזי חזקה לכולהו פירי – דבמקום היותם מהני
 2 למקום התובאה והתקף, ובאילו חזקה בשלשתן זמי. וכן כשנכס את תבואתו – במי
 3 שהחזיק בשלשתן דמי, שמן הטעם הזה היה חזקת שלש שנים בכל השדה אף על פי שלא
 4 החזיק בו בביתו פעם אחת. וכן נמי החזקת מקום עשרה אילנות של שנה ראשונה ו –

השובין כאלו החזיק נמי במקום העשרים שנה.
 6 בשנה זו. כשגילשוהו. כאלו החזיק בכל שנה
 7 בשלשה אילנות. והני מילי – דחזי חזקה
 8 באילת שלשים אילנות בשלש שנים כדאי
 9 גונג – דהכא דלא אפיק אחרני, כי העשרים
 10 לא עשו פירות כי אם עשרה לבר בכל שנה,
 11 דומיא דרבי ישמעאל שמלטק כל מה שגרל
 12 בשרה. ופירש רבינו תנאל: כגון גנות שות'
 13 שאין יושביהם ניגרימז עד שלש שנים. אבל אז'
 14 ואף – דגזי אילנות כולוהו פירות בכל שנה,
 15 ולא אבל אלא עשרה מניניהו – לא דחי כו'
 16 עשרה חזקה שלשים. דכין ודלא אבל כו'
 17 הפירות – גילה על עצמו שהשרה אינה שלו,
 18 וירא להחזיק חזקה מגורוהו, ולפיכך לא חשש זה
 19 במגרש למחוח, ולא היא חזקה. והוא דבאי
 20 בווי – שני בועה. כלומר, דגזי מילי דהוי
 21 חזקה כשאל עשרה בכל שנה – דהיי עי ידי
 22 פירוש, שאל שילש בכל בית אלא, ומנצא
 23 מחזק כל השדה. אבל אכל עשרה אילנות
 24 ביחד בבית סאה זה, ויבשה שניה כמו כן בבית
 25 סאה שני. וכן בשלישית – אינה חזקה. דכל בית סאה חשוב שדה האילן בפני עצמו,
 26 ושדה שלם לא חזי חזקה לשדה אחר. והיינו נמי דומיא דרבי ישמעאל דכנס את תבואתו
 27 והקטף את יתויו כו', כשבלל שדהו הוא אכל, ודמס את השדה וישאיל על פני כולו ומפורין
 28 היותים והדקלים. וזה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע – שני לקוחת שלקוח שדה
 29 האילן נאדם אחד ביתו, ולכ החזקה היה חזק באילנות, שהיו נטועים שדה היה אילן.
 30 והכי מתוקמא סוגיא דשמתניין. לאחד מבר הקרקע ולאחד מבר האילנות, והחזיק כל
 31 אחד בשלו, כגון דרפס בהר פיה עשה שום בענדת קרקע על אחד בשלו, דקרקע
 32 נקבה בכסף חזקה בתבוקה. ולא בחזקת שלש שנים מיירי, ובהדיא מפרש לקמיה דבשני
 33 לקוחות מיירי. אמר רב וידי זה קנה אילנות – לפירותיהן. לא קרקע. אמר יבשו
 34 האילנות – לא יעו אחרים במקומן. וזה קנה כל הקרקע, אפילו אם יש שם שלשה
 35 אילנות, דתנן ב"המוכר את הספנה" (בבא בתרא א, א) דקה קרקע תחתיהם וביניהן
 36 הוצעה לזן כמלא אילן וסלו – יתי מילי בלוקח אחד הקונה אילנות בתוך של הבירה
 37 דקה קרקע. אבל הוא בשני לקוחות שלקוחין ביתו, ולא אילנות וזה קרקע – מצי אמר
 38 ליה בעל הקרקע לבעל האילנות: כי ידכי לידית ליה לי באילנות – לידית נמי ליה לך
 39 בקרקע, והכי מפרש לקמיה. לימא ליה – כשיביש האילן, עקור אילנך שקול ויזיל, ולא
 40 תטע אחר במקומה. אבל כל זמן שהיו טוען פירות – אינו יכול לומר, כי אף על גב
 41 דקרקע אין לו – האילן בתום שדותו יזקן מן הקרקע קנאי לפירותיהו. והכי נמי מוכח לקמן
 42 בשמעתא, מדאמר ליה מר קשישא בריה דרד חסדא רבא אשי: אי כורכמאי ירשא ובין
 43 ליה. כי ובי"המוכר את הספנה" (שם) נמי תנן: הקנה שני אילנות בתוך שדה הבירה –
 44 דחי זה לא קנה קרקע בו, ואם מוח – אין לו קנה. אלאו, אף על גב דאין לו קרקע
 45 קניתי, ולא יעקרת עד שימותה. והוא הדין לזה ארד ורב וידי. לא קנה אילנות וחיצי קרקע –
 46 לא רוקא חצי קני, אלא הצריך לאילנות; תחתיהן, וביניהן, הוצעה להן, כמלא ארדה
 47 וסלי. אי ימי, דוקא אפילו חצי. וכן שכל הקרקע צריך לאילנות, אם לא מצי שנוכר
 48 הקרקע לחבירו. ואפילו לא חצי ולא שני אילנות, דקיימאנן לן ב"המוכר את הספנה" דאין
 49 לזן קנה – הבא יש לזן. דכין ודקני לזנתו שני שקונין ביתו – מצי אמר ליה בעל
 50 האילנות לבעל הקרקע: כי היכי ולדרידן בעין יפה ויבן – לידית נמי, ודכי מפרש
 51 לקמיה. מבר קרקע ושידי אילנות לפניו – אפילו אין אלא שנים, כי שר קרקע כדי מוחית
 52 האילנות ומרובן, ונם אם יבשו – יעו אחרים במקומן, ודאי מוכר בשלש שנים קרקע
 53 והכי אמרינן בהדיא ב"המוכר את הבית" (בבא בתרא א, א) אמר רב הונא: אף על גב
 54 דאמר רב קנהה שני אילנות בתוך של הבירה היה לא קנה קרקע, מבר קרקע ושידי
 55 שני אילנות לפניו – ש'לו קניתי, ואפילו ליה עיקובא וימיר בו – פלוגתא דרבי עקיבא
 56 ורבנן לקמן ב"המוכר את הבית" (סד, א) בשני מקומות, וגי מוכר את הלה תני: לא מוכר
 57 את היעיצ בו ולא את הבור ולא את ההות, אף על גב דכתיב לו עומקא ורומא, ורצין
 58 ליקח לו דרך, דצריך ליה עיקובא, דמוכר בעין יפה מוכר, וגי במכירתו כולהו. והבמסי
 59 אומרים: אי בציץ ליקח לו רב, דמוכר בעין יפה מוכר. וגי מוכר את השדה ונתן נמי
 60 הדי, דאמרנן מוכר בעין יפה מוכר, ולא שייך אלא עצמו דרך ללכת אל בורו. והני מילי

1 לאו מי אמר רבי ישמעאל: חד פירא חזי חזקה
 2 לכולהו פירי? הכא נמי, הגי הוו חזקה להני, והני
 3 הוו חזקה להני. והני מילי היכא דלא אפיקו, אכל
 4 אפיקו ולא אכל – לא הוויא חזקה. והוא דבאי
 5 באינן. זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע –
 6 אמר רב יבדי: זה קנה אילנות וזה קנה קרקע.
 7 מתקופה זה רב פפא: אם כן, אין לו לבעל
 8 אילנות בקרקע כלום, לימא ליה בעל קרקע לבעל
 9 אילנות: עקור אילנך, שקול ויזיל אלא אמר רב
 10 פפא: זה קנה אילנות וחיצי קרקע, וזה קנה
 11 חצי קרקע. פשיטא, מוכר קרקע ושידי אילנות
 12 לפניו – יש לו קרקע. ואפילו ליה עיקובא
 13 דאמר: מוכר בעין יפה מוכר, הגי מילי גבי
 14 בור ודוח, דלא מנחשו באינן, אבל אילנות
 דקמכוש

1 וכמה יהו חרוקים ממשע עשרה לבית סאה, פחות ממאן או יותר על כן, שא קשה
 2 בזה אחר זה – לא קנה את הקרקע ולא את האילן קניניהם. ובזה הכי קנין במקדש
 3 הדיא דמיתאי ב"המוכר את הבית" (בבא בתרא עב, א). וראי ד"פרוח מנאן" דקתני
 4 גבי הקדש שאני גמי איכדי שיעבור בקר וכלי, ויזיור מנאן קאי א"בית סאה", כמו
 5 גבי מוכר, ולפי זה נמי ליכא למימר דאין חילוק
 6 בין חזקה למכר. וטבר אביי בהדיא ברייתא
 7 דתוספתא, דהא אביי נפיה סבר כרב נתנן,
 8 דאמר: משמנה ועד ששית עשר – דאמר ליה
 9 אביי לרב יסתי: לא תפלוה עליה דרב נתנן.
 10 ואם האמר: ואי מדמינן מבר להקדש, אם כן
 11 קשיא דרבי שמעון אררבי שמעון, והדיא
 12 ד"המוכר את הבית" מוקמינן לה כרבי שמעון,
 13 וב"המוכר את הספנה" (שם פג, א), אמר, רבי
 14 מאיר רבי שמעון אומרים: הגונע את כרסו
 15 שמונה על שמונה – שנתן לרבוי רוב ועש.
 16 לאנא חשיב רוב שמונה עשרה אמות
 17 מפורים. ומייתי' תמס ראייה מנה למכר אילנות
 18 ונראה לרבינו שמעון כן אברסו: דלא מסך
 19 לה ב"המוכר את הבית" (שם עב, א). כרבי
 20 שמעון אלא במאי דקא סבר מקדשי בעין יעה
 21 הוא מקדש, אבל במאי דחשיב בשמונה אמות
 22 מפורים – לא קיימא כותיה. **היכא** דלא
 23 אפקי – פירש רבינו תנאל: לא כות בית שות
 24 שמשעה שחנצו עד ליקטון שלש שנים, כדתנן

25 (שמעיה פרק חמשי משנה א): בנות שוח בשיעית שלוח שנה שנייה. פירוש: בשנה שניה של
 26 שביעית, לפי שאותן פירות שנוקטים בשנה שניה של משיטה נבאנו בשביעית. ואסורין דרין
 27 שביעית. וכן קאוקב רבינו תנאל בנות שוח, דבשרא אילנות בלתי שנים לא יאירע זה
 28 דבשליש אילנות ילקו בשרפון שלש שנים, ואותן שילקו בשנה זו לא ילקו בשנה זו, ובזו
 29 בווי. ואם האמר והכי מצוי מיירי בנות שוחו וזה הוא שר פירשן אמרינן גבי חזקה בעיה
 30 דבעידת דאיתיה לזאי פירא ליה לאתי פירא, והכי בשכאל פירות שנה ראשונה ועניה
 31 כרב נתננו פירות שנת שלש ויש לומר: שני עיריין יש שנה עד גמג שלוח – הוי שפיר
 32 בעידת דאיתיה לזאי פירא ליה לאתי פירא. **זה** החזיק באילנות בו – פירש הקונטרס
 33 דלא בחזקת שלש שנים איירי, אלא שמוכר לזא קרקע וזהו אילנות. ואפילו כהא דאכל בשלה,
 34 כגון דרפס בהר פורחא, שני אילנות פשוטין. דכאמר לקמן: והא דחזקת באילנות איראתא
 35 דירקא – קני וקשה לרבינו יצחק. ולא היה ליה למקביעה אמנותיהן דהכא, דאירי
 36 בחזקת שלש שנים, אלא לקמן גבי חזקת של קני. ועוד: דאמאי נקט חזקה טפי משכר בכסף
 37 הולפינן הוה ליה לניקטמ מבר סתם, כדתקט מבר כבולה סוגיא דבסמך ונראה לרבינו יצחק
 38 דאירי בחזקת שלש שנים, ולרב וידי זה קנה אילנות וזה קנה קרקע, ואין לבעל אילנות
 39 בקרקע כלום, ולכן, כי יבשו – לא יעו אחרים במקומן, ורב פפא סבר דה קנה
 40 אילנות וחיצי קרקע. פירוש: לא שיקנה עובד הקרקע כלום, שרתי זה החזיק בו
 41 הקרקע אלא לענן שאם תייבשו – יעו אחרים במקומן, ומינה שמינתו דמבר
 42 לזה אילנות וזהו קרקע, דלרב וידי אין לבעל אילנות בקרקע כלום ליעו אחרים
 43 במקומן לכשיבשו, ולרב פפא יש לו, דסברא דהא אמר מבר ליה אילנות וזהו קרקע
 44 בסתם קנה בעל אילנות הקרקע ליעו אחרים במקומן לכשיתיבשו – גם חזקתו יש
 45 לו להעיל לענן ו –

46 **לימא** ליה בעל קרקע ולבעל אילנותו עקור אילנך שקול ויזיל – פירוש: לכשיתיבשו. והא
 47 על פי שכן הוא אמת רבד וידי, מילת מוכר ליה רב פפא. דאין סברא שחזקת
 48 אוחז מני בעיקר שביעית, כיון דשליש אילנות מבר לו, ועוד: גמג למינן "אילנך –
 49 לאלתר קאמר. והכי אביי לרב פפא: כיון דרפולו בשלשה אילנות אמרת דאין לו בקרקע
 50 כלום, אף על גב דבעלמא בשלשה אילנות אחי ליה קרקע משהו דבשני לקוחות שאני,
 51 קאמר ליה כי היכי ולדריד ליה לי באילנות חיה נמי לדריד ליה לך בקרקע, אי חשיב איה
 52 סתמא – לא כן, לאלתר נמי, קודם שיביש לימא ליה "עקור אילנך" אף על גב דבעלמא בחד
 53 לזקח בקנה שנים לא קנה קרקע מכל מקום יעמוד שם האילן עד שימות – הבא גרע טפי,
 54 שמישנה דאית לך כי היכי ולדריד בו, אלא דאי לית לך למימר ליה עומא. הלכך,
 55 שמוכר את הקרקע וזהו אילנות, לא קנה אילנות קנה מקום הגונע ועיט אילנות במקומן
 56 כשיבישו. ומיירי כן בשלשה אילנות כן בשנים. כדמפרש הקונטרס. ואפילו בשלשה אין לו
 57 קרקע הוצרך לאילנות, וכיון שמוכר בהדיא ליה קרקע, ואפילו בשני אילנות כשיבשו –
 58 יעו אחרים במקומן, משום כי היכי ולדרידן בעין יפה ובין קני –

דאי
 61 **גבי** בור ודוח – הוא דקאמר רבי עקיבא דלא יעביד דרך לעצמו ביבמות הבור כלום – דלא מנחשו בארעא, שיכול להוקח לזווע עד שפתו ולא יצנע עליו הלווקח לעקור בורו מנאן,
 62 דהוא אינו מוסיף כלל. להלך לא אסיק מוכר ארתיהו לענב לעצמו כלום מן הקרקע, והלכך צריך ליקח ממנו דרך ברמים לילך אל בורו.

בבא בתרא. חוקת הבתים - פרק שלישי דף לו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

דאי' לא מצי למימר ליה עיקר אילנך שקול חיל - פירושו: לנשיבשו. ובלאו טעמא דבוכבשי רבנא. א"ל מי נשיב - מצי אמר ליה עוקר אילנא. ועל כדורא לא יעובד האילן בשדורו. ועוד, שרצה לזרוע מקום האילן. **מכר** אילנות ושירי קרקע - פירש הקונטרס דבשני אילנות איירי, דבשלה הכל מודין דקנה קרקע. כדכתיב ב"במזכר את

הספדה' (בבא בתרא פא פא, א) ומוקי לה בגמרא כרבנן, ודחי. ומוקי לה אפילו כרבי עקיבא. ולפי זה, רישא דקתני: שנים אין לו קרקע - לא אתי כרבי עקיבא. וכן מוכח בסוף 'המזכר את הבית' (שם עב, א) דקתני: הקדיש שלשה אילנות ממשט עשרה לבית סאה כי בזה אתר זה - לא הקדיש את הקרקע. ופריך: (מיתני) ומנין? אילנא רבי עקיבא - האמר מוכר ביתו יפה מוכר, וכל שכן מקדיש פירושו: ואמאי? הוה אתר זה לא הקדיש את הקרקע? אילנא משמע דקנה אילן אחד - נמי קנה קרקע. וכן נראה לרבינו יצחק, ודא את ביה דהא דתני 'ב"במזכר את הספדה' (שם עב, א) קנה שלשה קנה קרקע - מוקי נמי כרבי עקיבא. אם כן על כדרך רבי עקיבא בשנים לא קנה קרקע. דרבי משמע: דוקא שלשה קנה קרקע. אבל שנים - לא קנה קרקע. לכך יש לפרש להא דשמעתין בשלשה אילנות. ואף על גב דבעלמא בשלשה קנה קרקע - שאני הבא. דמידי דרבי בשלשה קנה קרקע אלא לעצמו. ופירש בהריא גמשיה קרקע אילנות, לא שיהו גזלה ואמר בפירושו שלב הקרקע משיהו. ולכילוי עלמא לא קנה ביתו קרקע כלום, אלא למאן דאמר מוכר ביתו יפה מוכר - וכול לישע אתר במקדשו כבישבו. והואו ר'המזכר את הבית' הכי פירושו: מנין אילנא רבי עקיבא. ואליבא דרבנן דרבי שמעון אסירא לזו מקדיש בעין יפה הוא מקדיש - את אמר מוכר ביתו יפה הוא מוכר. וכל שכן מקדיש. ואלא רבנן, ואליבא דרבנן דרבי שמעון דאמרן במקדיש הקדיש את ביהו - דרבי אמר

מוכר ביתו יפה מוכר, אבל מקדיש בעין יפה מקדיש. ובין דסביחא לזה דכילוי האי מקדיש בעין יפה ממכר, דאפילו בור רודת שאין הקרקע צריך להקדיש, כל שכן במקדיש את האילן שהקדיש את הקרקע והצריכה לילין, ואף על גב דבמכר לא מכר את הקרקע ומיהו אהאיא דבתי רבי א' אפשר לפרש כן. דקאמר: אלא פשיטא רבי שמעון, ואליבא דמאי? אילנא אילבא דרבי עקיבא - את אמר מוכר ביתו יפה מוכר, כל שכן ממשט. ולכילוי מקדש יש לפרש ברוחק, דפריך מטבא: כיון דמוכר בעין יפה מוכר - אית לן למימר דמקדיש כל שכן דיותר משען בעין יפה מקדיש, ובאילן אתר נמי הקדיש שלשה אילנות, אף על גב דבכתיב יפה קנה. ועוד יש לפרש: דאית ליה למכר הקדיש זה אתר זה ודיק הנהו דרבי רעה מקדיש, אלא אית ביה מודקתני הקדיש שלשה אילנות ממשט עשרה לבית סאה - הרי זה הקדיש את הקרקע כולה. ומקדיש, כשהוא פודה - פודה לפי ביתו וזע חומר שערים כו. ואי טרודה ליה דבעין יפה מקדיש, אף על פי שהקדיש את הקרקע ואת האילנות בבבא בתרא - והה ליה למימר פודה ופרדה ופרדה, ופרדה תלה את האילנות בשוין. וחזור ופרדה את הקרקע לפי ביתו וזע חומר שערים. כדאמר רב הונא בפרק 'יש בערבין' (עריבין ד' א) הקדיש שדה מילתא אילנא, כשהוא פודה - פודה את האילן כשהויה חזור ופרדה קרקע לפי ביתו וזע חומר שערים. בתרמיש שקל סבא. אלנא סבר רב הונא מקדיש כו. איתביחא רבי יוחנן ורבי יוחנן ליה משיחיה ר'המזכר את הבית', ומביח: האי מני - רבי שמעון היא. דאמר: בעין יפה רעה הוא מקדיש. והואו מקדיש לקמן בפישטת דכולה סוגיא דלקמן אליבא דרב הונא קיימא לעשימה. דאמר(י) במסכת ערכין (שם): בעין יפה הוא מקדיש. **א"ל** כים - ואין צריך לזרדקו וזע ארבע אמות. אלא שלשה שפחים כים ברם יחידי. ולענין מי שנטע כרים ולא חיללו, דאמר חינו מן המלחמה.

וש"ך

דקא מבחשי - השרשים בקרקע, וגם מעבדין את המחרישה - ודאי אסיר ארעהא לשירי לעצמו קרקע סביבות האילנות. כדי שלא יוכל הלוקח לטערן עילו, ולומר כבישבו אילנותיו: עוקר אילנותיך, שקול ויול, דהא זמיק לארעאי. ליבא ליה - כבישבו האילן, מכר אילנות ושירי קרקע לפני - ונעבד כל האילנות. אסיר ארעא מוכר

לך, והקרקע אני מעבד כל האילנות. שפולתא דרבי עקיבא, רבנן - בין לרב ובין לרב פאב. ובשני אילנות מיהו, דבשלה אילנות הכל מודין קרקע קרקע, כדכתיב במתא 'ב"במזכר את הספדה' (בבא בתרא פא, א) ומוקי לה בגמרא כרבני עקיבא. ומיהו, רישא דקתני גבי שנים: אין לו קרקע - לא רבי עקיבא היא, כדמוכח בשילהו 'המזכר את הבית' (שם עב, א) והתם פרשנייה לה. לרבי עקיבא אסיר מוכר בעין יפה מוכר את ליה - ללוקח מקום האילנות. על הקרקע, ליעו אתרם במקום כבישבו. ליבנן את, קרקע, אמר שמוז - לא ישע אתרם במקומן. כדכתיב אתמא: הקנה שני אילנות - אל קנה קרקע. אפילו לרב ובין כו' - כלומר, רבב ובין נמי ענין למימר אליבא דרבי עקיבא, ולא הויה מילתיה כתנא; אלא כדריי הכל. הני מילי - דקאמר רב ובין אין לו קרקע - גבי שני לקוחות, דפרשייתה לעיל, לית לן באילנות - לא בעינן ולא בפירושו. לית לן בקרקעות - אפילו במקום האילן, וכבישבו - העקרט וזלך. הני מילי - דיש לו קרקע. ענין שני לקוחות דאמר - בעל האילנות ובעל הקרקע כי היכי דלרדק זבין בעין יפה, מה שמכר לך מן הקרקע על מנת להיות הקרקע שלך לעלמה, אף ופירושה. אף לרדק זבין בעין יפה - שאובל פירות אילנותיו שלשע, שאם שמוז אטע אתרם בתחוקן. דאין אתר סאה ואלא לו למכור ליה בעין יפה בעין רעה. אבל

הבא - שיעיב לעצמו - כל לגבי עצמו בעין רעה מוכר, כדי לשירי לעצמו. אבל רצופין - להני שלשים אילנות, כגון שנטועין תמשה עשר בבית סאה - אינה חוקת. ואפילו אבלן כולן כל שלש שנים. ולא אתרוך כדמחוקי אישוי. דאין ראויין לקיים, אלא לעקור ולשרש. מתקין לה אלא אמתיה - כיון דמשום גזעיה מתחברין אל הויה חוקת. אי שריא - ערונה אספתא. במאי קני ליה הרי ערונה רצופה, אפילו הכי אמרנן ברש פירקין דרזוי חוקה ומיהו, לאו אתקפתא מעליה אי. דהאי ארודה האי חוקה לא ארודה. האי מבחשי בארעא טפי האי לא מבחשי טפי. אלא רב הוא דלית ליה האי סאה, אסרא, ובבבא בעלמא דא דמוקי לזה לנדרעה, ויש לפרש שאין רצופין אינה חוקה - שסופן לשרש אותו ולפזר שניתעין, שכן דרך אילנות לנטוע הרבה תחלה ביחה, ואחר שגדלו מפזרים אותן, והלך כל רזוי חוקה. והואיל ולשרש קיימי, ואין זו עיקר גידולן. וראיה לזבין, דגבי נטיעות אשכח עשר לבית סאה, ובאילנות אמרו שלשה לבית סאה - ועל כדרך נטיעות וזו מתחלה, והו עשר לבית סאה, ואחר כך מיעטוס שלש לבית סאה. וכן דאן אספתא כמו כן לזרעה הרבה ביחד רצופין, כמו שעשין לכרישין וכרוב, ואחר כך עוקרין אותן וממלא מן ערונה גדולה. והיינו דפריך רבא: אלא טעמה האי מישרא אספתא כו. כי רבא בעיני. **אלא אמר רבא** - אי את לן למימר מדי ברצופין - דכי אמרנן, בבבא בתרא אין לו קרקע - כגון שנטועין ליה מעשה בבית סאה, דרבא לא אמרנן הקנה שלשה אילנות קנה קרקע - דאין זה שדה האילן, ולעקור ולשרש קיימא. על פחות מארבע אמות - שאין בין שורה לשורה אלא שלש אמות - אינו כרים, והמובא וזע לשם - אינו לוקח משום 'לא תורע כדכר כלאים' (דברים כב) ומותרין באכילה. **האמעניים** - שורה בין שתי שורות רואין כאילו אינה, והו לזו שני אמות בין שורה לשורה. ודאי בעל רצופין, לרבנן רואין את האמעניים כאילו אינו, ודינן כמפוזרין, וגבי מוכר רצופין - יש לו קרקע, ושמן אין לו קרקע. והיינו

כתנאי, דמילתא דרבא תנאי היא. כרבי שמעון דרבא ורבי, ובי'המזכר את הספדה' (בבא בתרא פב, א) פורש במה דזו מרוחקין וזר מוטביב אמות ובהו וזר כרים. קני ליה - הלוקח לקרקע. **משפולא עד תומא** - 'שוליו' (שמות כ) 'חורגומין' 'שפולוד', כלומר: כל הקרקע בשולו האילן. דהיינו שפת הקרקע עד תומם של קרקע, שאף על פי שדקל יחידי הוא, ונתן דאפילו שנים אין לו קרקע - וזו מילי סביבות האילן הוא דאין לו כלום, כמו ניש שלשע ביניהו וחצה לוח כבלא אורה וסלו. אבל תחומי דאילן מיאית את ליה. דכיון דאילן לפיחויה קנה להתקיים במקרקע לו. גם אם נטוע אחר במקום. ואשמענין יזע אתר במקדשו. ואשמענין יזע אתר במקדשו. ואשמענין יזע אתר במקדשו.

מתקף

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שליש דף לח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רלט
 תוספות

1 ושיך לעמוד הקדום, **קני** ליה משיפילה ועד תומאי – פירש הקונטרס: שאם מת –
 2 לכו אתר בנימנו. מביא רבנו יצחק: דבריהם קתני
 3 ב'דמוכר את הספינה' (בבא בתרא פא. א.) גבי קנה שני אילנות, דאם מתו – אין לו קרקע.
 4 ונראה לרבנו יצחק, דלא קני מקום האילן עלא אלא לחצרו או החלו תחתיו, דקני
 5 ליה עד התומאי. ואבתי קשיא לרבנו שמשון בן
 6 אבדורם מהא דתנאי ב'דמוכר את הבית' (שם עב.
 7 א) כשהקדש שלושה אילנות בזה אחר זה – פדה
 8 את האילנות בשווייהו, ואם היה מקום האילן
 9 קדוש בכלל – היה לו לפדות את השבון בית דיע
 10 חומר שעורים בחמישים שקלים כסף, וכן הוא
 11 הדין בשמקדש אפילו שדוה קרקע עם האילן
 12 ואומר רבנו יצחק: דבלאו הכי דדו רבא מלתידו
 13 ונדהרדי שפיר. ולרבנו שמשון בן אבדורם נראה
 14 הדתם כמאן דאמר ריעה ריעה מוכר, לפיכך אין
 15 קדוש אפילו מקום האילן, אלא נדהרדי סבד
 16 מוכר כשן פיה וזא מוכר.
 17 **וא** כורבמא דרישא – לכך נקט כורבמא
 18 דרישא – כשמתקים בקרקע שלש שנים,
 19 דהיינו שני חוקי, ודרך להשתחו בקרקע כמו
 20 שיבול לתפתיים. **אלא** כיון שדא באספמא –
 21 רדע שם יש מהלך שנה, ויותר מכאן אין דרך
 22 לדרחוק יותר מלחוק, ואם הדיח יותר – לא
 23 פקעה.
 24 **מחאה** שלא בפניו ב' – תימה: דבכל דוכתי
 25 נקט מתחאה, ואמאי לא נקט 'חוקה'
 26 שלא בפניו היא חוקה? ויש לומר: לפי שדעתם
 27 לחלו במחאה ולא בחוקה, ואם דמחויק
 28 בקרקעותיו של חברו אין ליה קלא, שהוא חוק
 29 ושוכלא על נכסיו, אבל מתחאה אין לה קלא כל כך,
 30 שאין מחויק מתחא אם מוחל לו בעל קרקע.
 31 לפיכך אין חוקתו חוקה כשאין יכול לשמעה
 32 מתחאה, דמה ויעיל שמחאה:
 33 **דסתם**

1 מתקנה לה רבא – אמאי קנה קרקע דבגד האילן? מאחר דתנן לא קנה קרקע – כלל
 2 לא קנה. והקשה לכו, דכיון דהלתקמי קרקעו זו קפא, נמצא שקנה ניקת הקרקע גם
 3 ליעט אתר בכומקו של זה אחר שיישב או יקצין. לימא ליה – מוכר. כורבמא דרישא
 4 זכין לך – קדו' אורייתו. ור' גלילי' למכרו בקרקע, ומעורו עד שיגמרו פרוי ועקרו. אף
 5 האילן שמכרתי לו לפירותיו – הקרקע לא
 6 מכרתי לך, אלא לחצרו אילן בקרקע שלי כל
 7 קמי שצריך לקרקע, עד שיישב. דיעו דומיא
 8 ד'ברכום. ומאחר שישב – לא תהיה לו הקרקע
 9 עד. יקור כורבמא דרישא, וזויל – כמו
 10 שעוקרים את הברכום אתר שנבטשל, ואינו
 11 יכול ליעט ברכום אתר בכומקו – גם אתה לא
 12 תעט אילן אתר בכומקו. **אלא אמר רבא** – כבא
 13 דהא דקני לקרקע שתחת האילן – כבא מחמת
 14 העטעה, שטוען למוכר. בפרוש מוכר לי האילן
 15 הקרקע שתחתיו ליעט אתר בכומקו, ובשטר.
 16 ואבלתיב שני חוקי, ולא נדהרדי שני יותר
 17 משלש שנים. דהשתא לא דמי לכורבמא
 18 דרישא, אמר ליה מי קשישא בריה דרב הורא
 19 לרב אשי – וטעם שהקנה דקל יחיד נאמן
 20 בטענה זו, מאחר אתר בכומקו, אי כורבמא
 21 דרישא ובין ליה – אם מכר לו סתם דקל
 22 לפירותיו, ולא איפש לו קרקע, וקדמתי לן אין לו
 23 קרקע, דאם ירש לו נעקר – לא טע אתר
 24 בכומקו. מאי הוה ליה – לומר למוכר: שאל
 25 יתא זה בא מחמת טענה ויעט אתר בכומקו?
 26 דבל ארם יעוון אתר שלש שנים שפירש ליה
 27 בקרקע, מחאה וזא נאמן בפנינו אביבתי ליה
 28 למחוי – בתוך כל שלש, לוהדיע שלא מכר לו
 29 קרקע אלא בי כורבמא דרישא, ושוב לא יכול
 30 לתעון אתר שלש שטר היה לו אבדו, ודיכן
 31 מדיחה בו זה – היה לו לחורב בשטרו. דיא רב
 32 תימא הכי – דמתחא בו דאינו נוגא לא היא
 33 מתחאה, מאחר שדוה בו שאוכל עביש מן
 34 הקרקע מן הדין, דלא היא מחאה אלא בטוען
 35 'פליגי גולגא הוא' כדלקמן. **משנה** אמרין
 36 בגמרא ארץ ישראל: אמר רבי אלעזר: אפילו שתי
 37 אבותא מדינה. רב אמר: עיקר חוקה הכנסת פירות. דאפילו ראוה חורש וקוצר ועמער ודרש ובורר, ולא ראוה מנכיס פירות – אינה חוקה עד שיראו מנכיס פירות. **משנה**
 38 **אריצות** – בארץ ישראל. לחוקה – חלוקת זו מוול לענין חוקת שלש שנים. כדמפרש ואזיל. תיה – בעל הקרקע ביהודה, וחחויק בגליל, שהיה הקרקע בגליל החחויק כל ארם
 39 שלש שנים בלא מתחאה – אינה חוקה. כדמפרש טעמא בגמרא, דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמי, שאין שירות מצויות מוול זה ולא היא מתחאה בעל הקרקע מתחאה. שדרי אין
 40 מי שגידלו למחויק משיחה או ויהו בשטרו, דאין אין שירות מצויות. הלכך, כיון דאינו יכול למחויק, אלא על גב דלא מחיה – לא תהיב הספיד בשתיקתו, והיה לו על המחויק ליתור
 41 בקרקע, מחאה – בארץ ישראל. לחוקה – חלוקת זו מוול לענין חוקת שלש שנים. כדמפרש ואזיל. תיה – בעל הקרקע ביהודה, וחחויק בגליל, שהיה הקרקע בגליל החחויק כל ארם
 42 למחוי, ומדלא מחיה – הפסיד. אמר רבי יהודה לא אמרו שלש שנים ב' – לחלוק בא, ולומר דאין חלוקת לחוקה, ודחה בגליל החחויק ביהודה – היא חוקה. ואפילו היה
 43 באספמא, שהוא חרוק מהלך שנה מארץ ישראל, החחויק בארץ ישראל – היא חוקה, שדרי לכך האריכו שני חוקה מן מוכרם של שלש שנים, כיון שיעור שאם היה באספמא
 44 ואם יחייק או בקרקע שלו שנה, ובתוך שנה ראשונה יגא חקול – ילכו בשנה שנה וידיעוהו לבעל הקרקע, ולשנה שלישית יבא וימחה. ובגמרא מפרש אי בעי רבי יהודה
 45 מתחאה בפניו או לא, ויהו מהלך שנה אין דרך אדם לדרחוק מביה, ולפי הוהה תקנו. וטעמא דרבי – יהודה לא משום תולת שנון מיוחדת אינש בשטריה, אבל בדמפרשי: כיו
 46 שיהא בו, וטעמא דחוקה לדידה – דלא שבקי אינש דאבלוה לארעיה בלא רשותיה ואפילו שעה אחת ושתיק, אלא לכך האריכו שלש שנים – שפעמים היה המעטר רחוק.
 47 אבל אין יחי המעטר בעיר – דא חוקה מדי, כדאמרין לקמן בפרק. **גמרא** מאי קסבר תנא קמא – דרבי יהודה. אי קסבר מחאה – שמוחה בעל הקרקע במחויק אפילו שלא
 48 בפניו, כגון ששניהו דרין בעיר אחת, ומיחה בפני שנים מן השוק שלל בפניו של מחויק – אפילו הכי היא מחאה, דחברך בראית ליה. ושעת החחויק כדבר או דהיה לו לחורב
 49 בשטרו, ומדלא חור – הפסיד. והלכך קנוי בעיר אחת, ויש שניהו עמו במדינה אחת – חוקה לא תהיב רבא לאונין של מחויק שיהו בשטרו, והלכך לא היא מחאה, ויכן
 50 ביהודה החחויק בגליל תיהו מתחאה. ואי קסבר לא תיהי מחאה – כדקתני דהיה ביהודה החחויק בגליל אינה חוקה. אפילו תיה ביהודה החחויק ביהודה – בעיר אחרת נמי לא תיהו
 51 מתחאה, ואמאי קתני: עד שיהא עמו במדינה? לעולם קסבר מחאה שלא בפניו היא מחאה – ומשום זה קתני: עד שיהא עמו במדינה. והקשיא לך אפילו היה ודלה נמי לא תיהו
 52 מתחאה במחויק בשעת חירום: תיבדוהו יש בין יהודה וגליל ואין שירות מצויות מוול זה, ואם ימחה – לא ידע הרב לאונין של מחויק שיהו בשטרו, והלכך לא היא מחאה, ויכן
 53 דלא היא מתחאה של מעטר מתחאה – חוקתו של זה נמי לא היא חוקה. דטעמא דחוקה שלש שנים קנה – משום דמיני טיען ליה מחויק 'אמאי לא מוחת בתוך שלש' ואילו הכא
 54 לא מיני למען הכי, דהא לא יכול למחוח, דהא אינה מחאה. ואי אשנא יהודה וגליל רבקה – דכיון דכשת חירום מיידי – הוא הדין לכל המלכות שיש חירום בין זו לזו, והכי היה
 55 ליה למתיב: כל הארצות חלוקות לחוקה בשעת חירום. ואית דמפרשי: מאי שנא יהודה וגליל דנקט, כיון דכשת חירום מיידי, מאי שנא יהודה וגליל דלא היא חוקה אפילו
 56 יהודה ויהודה לא תיהו חוקה ואין נראה בעיני, דאם בן חלה לממרו כדלעיל? אי הכי אפילו יהודה ויהודה נמי לאו עדי, דהכי פירש רבא: אבא בשעת חירום שנו, שיש גזרין בין
 57 המלכות, אבל עירייה של מדינה ומדינה – אין ביעתם גזר.

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שליש דף לח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

1 יתדה וגליל בשעת דורות דמי – ואם תאמר: ומאי שנא דבני גט
2 אמר רבי יעקב (ב, ה) הבטיא: וממנה למרנה בארץ ישראל –
3 אין צריך לומר "בפני נבחה ובפני נתחם" משום כיון דאיכא שעלי גרמא –
4 משבח שכחו לקיימו, ואפילו במונ שאן בת המקדש כיון דאיכא בתי דינים
5 דקדימי – משבח שכחו וכו' לומר: ודאי

6 גבי גט מצוין לקיימו אפילו מיהרה לגליל
7 לפי שהשאה רגילה לחור אחר עדי קיום.
8 אבל הבא, אי לאו שכיחו טובא – לעולם
9 לא ישמע מחאתו, שאן המזויק רגיל לחור
10 אם מחה לו את לאו, הלכך בשירות דליל
11 גרלים ובתי דינין – לא סגי. ואם תאמר: והא
12 דמרזקי רתם (ו, א): רב משע מצריך "מריסא
13 (לעיסא) – צריך לחיות: משבח לשבחטו) רב
14 מצריך אפילו באותה שכותה, ופרקי: והא רבא
15 הוא דאמר לפי שאן עדים מצוין לקיימו
16 מנשני: שאני בעי מחאה נפידא. אטו מי נימא
17 דבמחאה מחאה שלא בשעת דמי לאו הוי מחאה
18 וימצריך לבא לפניו למחות? ויש לומר: דלא
19 דמי, דבשבתותיו על גנתו במחאה חולקיין
20 לן – אין דרך שיעצק בעיה "ארבות חמט
21 על גט פלוני", אבל במחאה – אלו הילכתא
22 רגילות לומר "פלני מחאה", ושומעין חרסי.
23 עד שנשמע בבית המזויק. **אין** מחזיקין בבטי
24 בורח – דאין רשאי לבא במקום שומעו, דאי מחמת
25 מרדיון – ברא לא פליג שמואל, כדמוכח בסמוך.
26 ודוקא בבורח, אבל באינש דעלמא – היא
27 חזקה, שיכול לבא למקום שמחזיק שם ולמחות.
28 אבל בורח – לא רשאי לבא במקום שומעו, לא
29 היא מחאה שלא בפניו, וסבר לה רבכי יהודה,
30 דקניני: אבל לשנה אחרת וימחה, משמע צריך
31 למחות בפניו. ואם תאמר: דלמא לאו יתודה גמא
32 לא בעי מחאה בפניו, ודאי רבכי רבא ויבא במדינה
33 שהמחזיק בה וימחה, נון אם הוא ביהודה יבא
34 ביהודה וימחה, דהא משמע מחאתו. וכי תימא:
35 וכן שחוקה נשמעת עד אספמאי – גמ מחאה
36 תשמע עד אספמאי, ואי מחאה שלא בפניו הוי
37 מחאה – ליתבי ארבותיה ולימוח את ליה, אין כל מקום שחוקה נשמעת עד המחאה
38 נשמעת – אם בן מילה מוכח לעיל מחאה שלא בפניו היא מחאה אגמא לעולם
39 דלא הוי מחאה, והיה ביהודה וחזוקי ביהודה הוי חזקה – לפי שהיא נשמעת, ורבא וימחה
40 לפני המזויק, אבל מיהרה לגליל – אין חזקה נשמעת, ומשום הכי לא היא חזקה אלא
41 דאי פשיטא לה לגמרא דהחזקה נשמעת מרדוק, אבל מחאה לא, ולרבי מוכח לעיל שפיר
42 דסביר רבנן דהיא מחאה שלא בפניו, דאי לא היא מחאה, אלא רבי לא לפני המזויק –
43 אם בן מיהרה לגליל תהא חזקה. כמו שביהודה יש לו לילן ולמחות – מיהרה לגליל גמי
44 ילך לפניו וימחה וכו' לומר: מולא תני: רבי יתודה אמר: רבי לשנה אחרת וימחה וידיעהו
45 שמוע מעצק שערין למחות. רבכי יצחק.
46 **ולמחר** – נקטנו לה, ובינה לרבינו ר' יצחק ולא קמי' לטימר "קישטא
47 ליה", אלא אוראוד מיתלמא נקט. מרלא קאמר רב ובדי: "פלניו
48 גולנא דאבא דארטי לארטיא בגולנא" – לא הוי מחאה, "פלניו גולנא
49 הוא דאבא דארטיא בגולנא" ולמחר וימחה – הוי מחאה.

רב

1 אה קא משמע לן – רבי אבא. דהם יתודה וגליל – אפילו בשעת שלום. בשעת חירום
2 דמי – שאן שירות מצויות מונו ליה, אבל בשאר מלכותו, אי איכא חירום – לא היא
3 חזקה, אבל בשעת שלום – היא חזקה, ברא שירות מצויות. ור' אבא
4 בשעת חירום שנו – הכי קאמר: יהודה וגליל הוי חזקת חירום של שאר מלכותו.
5 **אין** מחזיקין בנבטי בורח – כלומר, אלא החזיק
6 אין חזקה, כדמפרש שם בגמרא, דקסברי, מהא
7 שלא בפניו לא היא מחאה, וכיון דלא יכול
8 למחות – גם זה לא יכול לחזקה, וכברי יתודה
9 סבירא ליה, דאמר במגותיו: ילכו וידיעהו
10 שנה ורא לשנה אחרת, ומשמע דצריך למחות
11 בפניו. כי אמריחא – להא דרב קמה דשמואל,
12 אחרי שיתרו של רב, שבא לעמוד לפני שמואל,
13 רב מת מקמי שמואל, ודאיתא בשבתות חזקיין
14 (עג, ב) דכל זמן שהיה רב קיים היה שלח
15 לה רבי יוחנן "לקדם רבינו שבבבלי", כי נח
16 נפשה היה שלח ליה לשמואל "לקדם חבריך
17 רבי, אמר לי – שמואל, וכו' למחות בפני
18 הוא צריך – בתמידי, אלא לא צריך למחות
19 בפניו, דמחאה שלא בפניו היא מחאה, והלכך
20 מחזיקים בעי שלא בפניו, דאביעי ליה למחתי.
21 ומקשה גמרא: והאמר רב מחאה שלא בפניו
22 היא מחאה, כדאמר רבי אבא אמר רב לעיל:
23 לעולם קסבר מחאה שלא בפניו רב, (ומדריך)
24 (וצריך לחיות: ומדפרשין) למחתי נתנת קמא
25 – איכא למימר דסבירא ליה הכי. **לשפמא**
26 דנתנא קמא פירש רב משום שקשיא רישא
27 לסיפא, ולכא לתרביא אלא בעי ויא נונא, ולה
28 לא אבטיא ליה – אלא כברי יתודה סבירא ליה.
29 מחזיקין בנבטי בורח – דמחאה שלא בפניו
30 היא מחאה, ואביעי ליה למחתי, ומולא מחיה
31 הפסיד. רביין שירותות מחזיקין – אגן סהוד
32 שנודע לו שאחרים החזיקו בקרקע שלו, ולא
33 מניז טעין לא ידיעהו, ולפיכך לא מחיתי. רבי
34 הכי דמחאה שלא בפניו היא מחאה, משום
35 דרביין תברא אית ליה, ושמעו המחזיק מחאתו
36 זה הוה מערער – הכי גמי נודע לו שהחזיק זה

1 **דסתם יהודה וגליל בשעת חירום דמי**
2 **יהודה אמר רב: אין מחזיקין בנבטי בורח. כי**
3 **אמריחא קמה דשמואל, אמר לי: וכו' למחות בפניו**
4 **הוא צריך? ורב, מאי קא משמע לן – מחאה שלא**
5 **בפניו לא הויא מחאה? והאמר רב: מחאה שלא**
6 **בפניו הויא מחאה – רב מעמא דתנא דידן קמפרש,**
7 **וליה לא סבירא ליה. ואיכא דאמרי, אמר רב יהודה**
8 **אמר רב: מחזיקים בנבטי בורח. כי אמריחא קמה**
9 **דשמואל, אמר לי: פשיטא, וכו' למחות בפניו הוא**
10 **צריך? ורב, מאי קא משמע לן – מחאה שלא בפניו**
11 **הויא מחאה? והא אמרה רב חדא וימנא אלא אלא**
12 **קא משמע לן, דאפילו מיהרה בפני שנים שאין יכולין**
13 **לומר לו – הויא מחאה; דאמר רב עג, לרדי**
14 **מפרשא לי מניה דמר שמואל: מיהרה בפני שני בני**
15 **אדם שיכולים לומר לו – הויא מחאה, מיהרה בפני**
16 **שני בני אדם שאין יכולין לומר לו – לא הויא**
17 **מחאה. ורב? תברך תברא אית ליה, ותברא תברך**
18 **תברא אית ליה. אמר רבא, הלכתא: אין מחזיקין**
19 **בנבטי בורח, ומחאה שלא בפניו הויא מחאה. –**
20 **תרתיה? – לא קשיא: פאן בורח מחמת ממון, פאן**
21 **בורח מחמת בורח. והכי דמי מחאה? אמר רב**
22 **רבדי: "פלניו גולנא" – לא הויא מחאה, "פלניו**
23 **גולנא הוא, דנקיט לה לארטיא בגולנא,**
24 **ולמחר**

1 ולענין לשון הרע לית בה משום לישנא בישא היבא דגמאריא שמו תרי. ומאן דאמר
 2 בפני שלשה אית ליה דרבה בר רב הונא – דבשלשה הוי גלוי מילתא לכו בחתרי, הלכך
 3 בפני שנים לא הוויא מחאה, ולא עבידא לאיגלוזי. – כן נראה שיהיה זו בעיני רש"י. והנהיגה
 4 תמיד ל"י. אמאי לא אמר גמלי לימא בדאביי קמפליגוי ושמו משום דלא מצי וגמרא
 5 לאוקמי כדבריה הכל בדלות דרבה בר רב הונא,
 6 כדמסתמך למלתיה לא דכרובי עלמא ליה ליה
 7 דרבה בר רב הונא כו – עד כאן ולקמן גמי
 8 מוכח דמאן דבעי גלוי מילתא במחאה – בעי
 9 שלשה. והכי הוויא מסקנא דשמעתא. וכל
 10 רבותינו מפרשיה דבני מחאה גמי לשון דרע
 11 איכא. דקאמר. פליגי גולתא הוא. והלכך, לרבה
 12 בר רב הונא א מתאמרני מתי – לא הוי
 13 מחאה, משום דאיהו לא מילתא גמי לישנא בישא,
 14 ולא אימרו לו לחמוק. ולאוי מילתא הוא, ולא
 15 דמי לשלשן דרע כלל. ודעיקר מחאה דעמי משום
 16 דבעי שיבא הדבר לאינוני של מחוק, ומצוה
 17 היא למור לו כדו בדי בשטר, ולכך הקטו
 18 למעריש שימחה בפני עדים כדי שדציאו את
 19 הדקול, תרע, דהיבא דאמר. לאו לא תפיק לבו
 20 וטחא – לא הוויא מחאה. לאו דכרובי עלמא אית
 21 לחו דרבה בר רב הונא – דכל גלוי מילתא לא
 22 הוי בפתות משלשה. ואי היה בעינא גלוי
 23 מילתא במחאה – הוי צורך למחות בפני
 24 שלשה. אבל בכפי פליגי. והצרך דאמר בפני
 25 שנים – קסבר: שלא בפניו לא הוויא מחאה,
 26 דכיון דאין מחאה אלא בפניו – די לא בשעי
 27 עדים שיעידו שמחה, וכוון דמחאה בפניו –
 28 אין לך גלוי מילתא גורל מוה. שרדי דאי ידע
 29 המחוקי שניהם בו זה. ויודו בשטר. ומאן
 30 דאמר בפני שלשה – קסבר דמחאה שלא בפניו
 31 הוויא מחאה. והלכך היבא מחאה שלא בפניו
 32 צריך שלשה, משום גלוי מילתא. דכיון דידעי
 33 שלשה – כאילו כל העולם יודעין. ואיכתי
 34 אימא דכרובי עלמא מחאה שלא בפניו הוויא
 35 מחאה – כדאוקמי דמחאה, ודכפסא הלכתא,
 36 ובולי עלמא כרבה בר רב הונא סבירא לה,
 37 דאין גלוי מילתא במחאה שלא בפניו אלא
 38 בשלשה. והכא כדאמר בפנימאן באם חפצי
 39 שנים קסבר שהותא בעינין – ודי לנו בנא

1 עדים שיעידו שמחה זה בתוך שלשה. ואם יבא הדבר לאינוני – כנא. דמאר שזיכל לבא
 2 לאינוני של מחוק בשום ענין בעולם – הויא מחאה. הויא איש שלא עבד ויתרה בהם
 3 בלכתא דהבר, דכיון דלשנא בישא לביא במחאה – נמשא אלו עמנו לכו וגיודו לחמוק,
 4 או אימרו לאחרים שיאמרו לו. גלוי מילתא בעינין – שידע כל העולם, וכיון דנדע
 5 כל-שלשה – שאלו נדע כבר לחמוק דמי, דמסתמך דרע במחאה זו. אבל כשם שהסתמא
 6 ידע. ומחיתאיתא לפתוי – עובדא הויא דחוקי בנכסיו. והויא רועה למחות. ומזה
 7 קמייחו בפני שלשתן. והוא הדין לפני שנים. כדאמר רבא לקמן: מחאה בפני שנים, ואין צריך לומר "כתוברי". אלא היה זה עובדא. וכן פסק רבינו תנאל דמחאה בפני שנים. לשנה
 8 אחרת אפי' – פנים ענה ומיחה קיידיה. סבירא ליה דכל שנה ושנה צריך למחות. ואם הוא פנים שאשונה ונעה ולא מחאה בשנה שלישית – אינלא מילתא דשלא כדון מוחה
 9 ראשונה ושניה, ולסוף שנה שלישית זו הויא מחאה, ולא צריך להודיר בשטר. לא צריבת – למחות כל שנה ושנה. אבל פנים אתח מוחה צריך למחות בכל שנה ושנה, כדילקמן,
 10 שלא תהי שנים עורפיים כל מחאה. ויחיד, אינוני לא אריי' בהכי בדי מדי, אלא למעטיש שלש מחאות בתוך שלש שנים באו. ידי בשנה ראשונה ושנה שני' אין צריך למחות בכל השלש
 11 שנים. הכי גרסינן: אמר ריש לקיש משום בר קפרא וצריך למחות בסוף כל שלש ושלש – דאף על גב דמשמעה שנה ראשונה שוב אין צריך למחות – הני מילי בתרוו שלש, אבל
 12 בסוף שלש – צריך למחות ערין, ולא הווי תלת שנין בלא מחאה. ותלת שנין מייודה איניש ששטריו חתא המחאה. טפי לא מייודה. ויהי, הלכתא. ואף על גב דהתיי בה רבי יוחנן
 13 דמיה דהי, אבל ידע דהוא חלוק על בר קפרא. וגם רבינו תנאל פסק, כן. ועמ' פירש'י טעמא דצריך למחות בסוף השנה – כדי שיש טעון "לאחר המחאה מברת לי". והיא כהניא,
 14 דכיון דכל רבינו מדין ובעיקרא אלו בתרות מביה בתה באו. אינוני לומר אחרין כן "החוקתי בה בתרות בסוף". התיי – משום מוקשה בה. וכל גלוי יש לו חוק – כלומי,
 15 אמאי צריך למחות בסוף כל שלשה והלא מנשיחה ובעינרע שנה ראשונה. והרביא קול על זה שהוא גולן – היה לו להודיר בשטר כל הימים. עד שידע עה הן לרין אז עד שיראה
 16 את שטרן הוא מחאה לביה דין. ומדלא נודר בשטר – ויפסיד, דאיכא למימר גולן הוא. והיינו דרפרי' גולן סלקא דרעק'ן? הא קטעין "שטר היה לו קדם המחאה ואבד", ומספיקא
 17 הוא דאין מפיסין הוא את הרקע, לפי שלא נודר בשטר אלא אינוני בגולן, ודפרשיש'ת. ערין וחיו וקטעין – ערין וקטעין. ורבינו תנאל פסקא דרעק'ן? הא קטעין "שטר היה לו קדם המחאה ואבד", ומספיקא
 18 כל שלש ושלש, הלכך מנהג הוא לערער הרבה פעמים. ערין – מיהה בפני עדים. אם מחמת טענה ראשונה ערין – דבכרולו מחאות טעין "קאביל לארעאי בגולותא" – הדין ו
 19 ויאמר והלכך אין לו חוקה למחוק. כענין – אינה מחאה, ונתקיימה החזקה כיד המחוק. והוא הדין למוחה שלש מחאות בתוך שלש שנים משום טענות ומבשרותיו או את לו –
 20 דאין כאן מחאה כלל, לא ראשונה ולא אחרונה. והויא מחאה לטוף שלש. דכיון דמיהה מחאה חתובה בשנה שניה שבחשבתה מחאה שלש שנים ראשונה – מודה הוא הדיא מחאה
 21 שלא כדון היה. והדיא בעל כדון במאן עדים דמי, ובכעל לה להדיא מחאה קמיתא, וכל שכן זו שניה. דהרובין כפרי, וכמי שניא מיהה בתוך שלש כלל דמי. הכי גרסינן בפירוש
 22 רבינו תנאל: מחאה בפני שנים ואין צריך לומר כתובי – אלא כתובים לו העידים שטר מחאה למעריש, לחיות כדיל לעדות שמחיה בתוך שלש, ואף על פי שלא צוה אותם. וכן כל
 23 לאדם שלא בפניו ושלא בירשותו. דמסתמא ניהא ליה.

1 לית – כל משום לישנא בישא – ודקלא אית לה, וסופו שידע. ואם על גב דמלוח על
 2 פה אפילו בכמה עדים אינו גולן מילתא. וליקחוח. טעמא משום דלית ליה קלא,
 3 כדאמר לקמן (מב. א). דהוה דוי טעמא משום דדיקא – ובעינא זיקי. ועוד, דהוה
 4 אין דידעין מי יקח, שינדו לו "פלוגי ריבי". אבל מאן דידע מחאה – יאמר לחמוק.
 5 לית – כל משום לישנא בישא – פירוש:
 6 לאתרו לישנא בפני שלשה. ודברק
 7 "יש בערבין" (ערבין טו, ב) מייחי עלה הוא
 8 דאמר רבי יוסי: מעולם לא אמרתי דבר וחזיתי
 9 לאתרוי. פירוש: שלא היה חושש אם ישמע
 10 בעלים. **מאן** דאמר בפני שנים קסבר מחאה
 11 שלא בפניו לא הוי מחאה – תימה להאי
 12 לישנא: דרבא קאמר לקמן מחאה בפני שנים
 13 ולעל פסק רבא מחאה שלא בפניו הוויא מחאה
 14 **שהותא** בעינין – ואי לאו משום שהותא
 15 היה טיב ביה. דהרברך תרביא אית
 16 ליה. ואף על פי שלשון הרע אין נשמע –
 17 היינו לפי שמעליהו אלא מוכי אדם. ומאן
 18 דאמר בפני שלשה – בעי גלוי מילתא כמו
 19 בלשון הרע.
 20 **כיון** מחאה שנה ראשונה שוב אין צריך
 21 למחות – פירש הקונטרס: עד סוף
 22 שלש שנים. ואם טעמה מודיעתו היא. דקמיני
 23 עד כדי שימחה ויודיעהו שנה ראשונה
 24 שלשה אחרת ויחוק. לאינוני דאין צריך למחות
 25 רק פעם אחת תוך שלש שנים ויש לומר:
 26 דאי מחתונית – הוא אינוני דאין צריך כי
 27 אם מחאה אית סוף שלשה, אבל אם מיהה
 28 בתחלה לומר ושוב לא מיהה בכל אותו שלש
 29 – סלק דעתך מודעה שהיא שלש. ואין לפרש
 30 דאין צריך למחות עד עולם – דאם כן פליגי
 31 אדרויה לקיש, והוא היה למימר: ריש לקיש
 32 אמר. **וצריך** למחות בסוף כל שלש –
 33 אין לפרש טעמא שיהא יאמר "לקחתי אחר
 34 המחאה. כדפירש הקונטרס, וכן דעל כרדו
 35 מודה ומעיקרא קודם חתום לא בתרות מביה
 36 נחת בה – אין נאמן לומר אחרין כן "קדתי".
 37 ועוד, דאם כן שפי ערין ליה גולן אלא טעמא
 38 כדפירש הקונטרס. משום דהוה חתום מודר
 39 ונחיה טעמא הא דאמר לעיל (לא. א): אבל אכלה שית שנין – אין לך מחאה
 40 גדולה מזה, פליגא אתך רבא, דקאמר דצריך למחות כל שלש. ולרבה כדבדיא
 41 הלכתא, דהסמא דנמרא קאמר לה. ולא מנוי פספק רבינו תנאל הלכתא כבר
 42 קפרא. **מחאה** בפני שנים ואין צריך לומר כתובי – ואם האומר: ומה מועיל
 43 הכתוביה? והא על חשיב שטר אם לא נעשה מדעת מי שהוא וכוונה, כגון שטר סכר
 44 מדעת

1 **לית** – כל משום לישנא בישא; **מאן** דאמר בפני
 2 **שנים** – לית ליה דרבה בר רב הונא, ומאן דאמר
 3 בפני שלשה – אית ליה דרבה בר רב הונא?
 4 **לא, דכרובי עלמא אית להו דרבה בר רב**
 5 **הונא, והכא קא מופליגי: מאן דאמר בפני**
 6 **שנים, קסבר: מחאה שלא בפניו לא הוויא מחאה,**
 7 **ומאן דאמר בפני שלשה, קסבר: מחאה שלא**
 8 **פניו הוויא מחאה. אי פעיית אימא: דכרובי עלמא**
 9 **מחאה שלא בפניו הוויא מחאה, והכא קא**
 10 **קמפליגי: מאן דאמר בפני שנים, קסבר: שהותא**
 11 **בעינין, ומאן דאמר בפני שלשה, קסבר: ללוי**
 12 **מילתא בעינין, גידל בר מנימי תוה ליה מחיתא**
 13 **למחוי, ואשכחינוי לרב הונא ולחייא בר רב ורבר**
 14 **חלקיה בר טובי דהווי רתבי, ומחה קמיהו. לשה**
 15 **הדר אתא למחוי, אמרו ליה: לא צריפת, הכי**
 16 **אמר רב: כיון שמחיה שנה ראשונה, שוב אינו**
 17 **צריך למחות. ואיכא דאמרי, אמר ליה חייא בר**
 18 **רב: כיון שמחיה שנה ראשונה, שוב אין צריך**
 19 **למחות. אמר ריש לקיש משום בר קפרא: וצריך**
 20 **למחות בסוף כל שלש ושלש. תתיי בה רבי יוחנן:**
 21 **וכי גולן יש לו חוקה? – גולן סלקא דרעק'ן? אלא:**
 22 **מגולן יש לו חוקה? אמר רבא, הלכתא: צריך**
 23 **למחות בסוף כל שלש ושלש. תני בר קפרא:**
 24 **ערער, תור וערער, תור וערער, אם מחמת טענה**
 25 **ראשונה ערער – אין לו חוקה, ואם לאו – יש לו**
 26 **חוקה. אמר רבא אמר רב נחמין: מחאה בפני שנים,**
 27 ואין

הלכה ה' מתני' – עד איכן הוא אומר? בית שמואי אומרים: עד "אם הבנים שמחה". ובית הלל אומרים: עד "חלמיש למעינו מים".

והוהוה בגאולה. רבי טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה הוהוה חותם. רבי עקיבא אומר: בן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמהים בכנינו עירך וישיש בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו', עד ברוך אתה ה', גאל ישראל.

גמרא – רב אמר: מתחלה צריך להתחיל "בעבר הנהר ישבו אבותיכם" וגו'. וצאקה את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו', וארבה". אמר רבי אחא: "ארב' כתיב, כמה ריבים עשיתי עמו עד שלא נתתי לו את יצחק. דבר אחר, נעשיתי לו אורב, אין את הטא – מיתן ליה, ואין זכה מיתן ליה. אמרו להן בית שמואי וכי יצאו ישראל ממצרים שהוה מזכיר יציאת מצרים? אמרו להן בית הלל: אלו ממתין עד קרות הגבר ארון לא הגיעו לחצי גאולה, היאך מזכירין גאולה וארון לא נגאלו? והלא לא יצאו אלא בחצי היום, שנאמר: "ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל" וגו'. אלא מכיון שהתחיל במצוה אומר לו – מרק.

התיב רבי אבונא בר סהורא: לא כבך הזכיר על הכוס.

תניא, אין אומרים זמן אלא בשלש רגלים בלבד. אמר רבי מנא: מתניתא אמרה בן: "בחה המוצות ובחה השבועות ובחה הפסחות".

תני, כל שכתב

[דף ע"א ע"א]

מקרא קדש – צריך להזכיר בו זמן. אמר רבי תנחומא: וואות, מי שראה תאנה בפורת, שמו אינו צריך להזכיר זמן?

הרי ראש השנה ויום הכפורים, ביהודה נהגו כרבי עקיבא ובגליל נהגו כרבי יוחנן בן נורי. עבר ועשה ביהודה בגליל ובגליל ביהודה – יצא.

הרי פורים, אלו קוראים בארבעה עשר ואלו קוראין בחמשה עשר! שניא היא, דכתיב: "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר".

הלכה ו' מתני' – מונו לו כוס שלישי, מכרף על מונו. רביעי, גומר עליו את החלה, ואומר עליו ברפת השיר.

בין הפוסות הללו, אם רוצה לשנות, ישנה. בין שלישי לרביעי, לא ישנה; אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

גמרא – בתיב: "כפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'" – התנדבו ראשי עם, כשהקדוש ברוך הוא עושה לכם נסים תהו אומרין שירה, התיבון הרי גאלת מצרים! שניא היא שהיא תחלת גאלתן. הרי מרדכי ואסתר – שניא היא, שהיו בחיזן לארין. ואית דבעי מימר, מרדכי ואסתר משונאיהם נגאלו, לא נגאלו מן המלכות.

למה? בשביל שלא ישתבר? כבר משוכר הוא! מה בין וין שבתוד הפוזון מה בין וין של אחר הפוזון? וין של אחר הפוזון משבר, שבתוד הפוזון אינו משבר.

מאי אפיקומן? רבי סימון בשם רבי אינניני בר רבי יסיי: מיני זמר. רבי יהודה אומר: מיני מתיקה. שמואל אומר: בגז ערדילי וגוליא דחנניא בר שילת.

הלכה ז' מתני' – ושנו מקצתן, יאכלו. פלן, לא יאכלו. רבי יוסי אומר, נתנמנו, יאכלו. נרדמו, לא יאכלו;

הפסח אחר חצות,

[דף ע"א ע"ב]

מטמא את הידים. הפגול והנותר, מטמאין את הידים.

ברך ברפת הפסח פטר את של זבה. ברך את של זבה, לא פטר את של פסה, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לא זו פוטרת זו, ולא זו פוטרת זו.

גמרא – למה, מפני הפיע דעת או משום שעבר עליו חצות? הגע עצמך שיש שם חבורה אחרת, הרי לא עבר חצות. הוי לית טעמא דא אלא מפני הפיע דעת.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: הפגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים כדי עונשן בכזות.

מהו שיפסל את התרוימה? קל וחומר, אם מטמאין את הידים לפסל את התרוימה הן עצמן לא כל שבין?

ההן יוצא, מה את עבד ליה, מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים? והנותר אינן פוסלין את התרומה וההן יוצא לא גזרו עליו בלום, דל בן, וטמא צד החיצון וצד הפנימי.

אמר רבי אבין: מאן אית ליה דבך טמא מקמת מנע עצמו לא רבי מאיר?

ולא בן אמר רבי יוחנן: כל הדברים שהורים ברכו, מין שהיתה רבן לא כפרוש הוא, ויעשה כמנוע בו ויהא פסול. אמר רבי הנניא: במחתך כל שהוא כל שהוא ומשליך. אית לה מומר שעבר הצות, לא מפני הסיע דעת, הוי לית טעמא אלא מפני הסיע דעת.

אמר רבי זעירא: דלא! ברה ברכת הפסח לא פטר של זבח ושל זבח פטר של פסח, שהפסח בכלל הזבח. אמר רבי מנא: הפסח עקר והזבח מפלה.

הדרן עלך ערב פסחים ומולא מסכתא דפסחים

הדרן עלף מסכת פסחים, והדרן עלף מסכת פסחים, ודעתך עלן. לא נתנשי מנה מסכת פסחים, ולא תתנשי מנה, לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניך וי אלהי ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.

הנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רמס בר פפא, רביש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא וי אלהי את דברי תורתך פנינו ובפינות עמך בית ישראל, ונהיה בלנו אנהנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו יודעי שמך ולומדי תורתך:

מאובי תחפמני מצותך, כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקך, למען לא אבוש: לעולם לא אשיבה פקודיך, כי גם הייתי: ברוך אתה וי, למדני חקך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך וי אלהי ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משימים והם משימים, אנו משימים לדברי תורה והם משימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך וי אלהי, פשם שעזרתני לטוים מסכת פסחים, פן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיים, ללמוד וללמד לשמוד ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמודי חכמים, ועמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם, ותתקום בי, בהתהלך מנחה אתך, בשקבך תשמוד עליך, והקייצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אויך ימים בימינה, בשמאלה עשר וקבוד: וי עז לעמו יתן, וי יברך את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' – ביצה שנולדה ביום טוב, בית שמאי אומרים: תאכל. ובית הלל אומרים: לא תאכל.

גמרא – מה טעמון דבית שמאי?

מוכנת היא על גב אמה. מה טעמון דבית הלל? נעשית כמקצה שיבש ולא ידע בו. אילו מקצה שיבש ולא ידע בו שמה אינו אסור?

והא תני, השוחט את התרנגולת ומצא בתוכה בצים אף על פי גמורות – הרי אלו מתרות.

רבי הננייה ורבי מנא, חד אומר: לא דומה טעם אכילתה מבפנים לטעם אכילתה מבחוץ.

והורנה אמר: שאינה נגמרת לאפרוח עד שתצא להוין.

מה הן בקלבה? נאמר אם היו מערות לגידים – אסורות, ואם לאו – מתרות.

הכל מודין בביצה שניצא רובה מערב יום טוב – שהיא נאכלת ביום טוב. מה פליגי? בשיצא מעוטה, בית שמאי אומרים: תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל.

כשם שהיא אסור לאכל – כך היא אסור לטלטל.

נתערבה אחת במאה או אחת באף – בלן אסורות.

מה במאן דאמר ספק הכן אסור, ברם במאן דאמר ספק הכן מותר,

[דף א' ע"ב]

מודה הוא הכא שהיא אסור. נשרין, ספק מהיום נשרו ספק מאתמול נשרו. ברם הכא, יש כאן אחת לאסור, והיא מוכחת על בלן.

אחרים אומרים משם רבי לעזר: תאכל היא ואמה.

מהו תאכל היא ואמה? אם היתה אמה מוכנת לשחיטה תהא – מתרת, ואם לאו – אסורה. ואין כל התרנגולים מוכנין לשחיטה?

אמר רבי בא: תאכל בהכינה של אמה.

עגל שנולד ביום טוב – מתר, שהוא מתיר עצמו לשחיטה.

רבי זעירא בעי: מעתה מדברית תהא מתרת שהיא מתרת עצמה בשחיטה?

[דף ב' ע"א]

צביה תהא מתרת, שהיא מתרת עצמה בשחיטה?

חזר רבי זעירא ואמר: עגל מאתמול הוא גומר, ברם הכא בו ביום נמרה בו ביום נולדה.

אמר רבי בא: אתיא במאן דאמר, הבהמה יולדת לחדשים מקטעין, ברם במאן דאמר, בהמה יולדת לחדשים מסמין, הגע עצמך שפנים אימתי עלה עליה זכר.

גזל שנולד ביום טוב – מתר, שהוא מתיר עצמו בשחיטה.

לא בן תני: ביצים שרימו, גוזלים שלא העלו עליהן בנפים, אסורין משום שקין ואין לוקין עליהם משום נבלה. ואמר רבי חגי: ואפלו שחטן.

אמר רבי אבון: תפתר באילין דנפקין וכןפיהון עליהן.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה שאל: כל שתשמישו ביום – מוליד ביום, בלילה – מוליד בלילה. התיבון, הרי התרנגולת הרי אין תשמישה אלא ביום, והיא יולדת בין ביום בין בלילה!

אמר רבי אבון: שניא היא, שבן היא יולדת בלא זכר.

רבי זעירא בשם גדול: עגל שנולד מן הטורפה ביום טוב – מתר, נעשה בדבר מוכן טמון בדבר שאינו מוכן.

תמן תנינן, ביצת נבלה, אם יש בה פיצא בה נמכרת בשוק – מתרת, ואם לאו – אסורה; בדברי בית שמאי. ובית הלל אוקרין.

מה פועמא דבית שמאי? גמורה הייתה עד שלא תתנבל. מעתה אפילו אין פויצא בה נמכרת בשוק תהא מתרת! אם אומר את כן, נמצאת מתיר שלל של ביצים.

ובית שמאי

[דף ב' ע"ב]

כמשנה האחרונה ובית הלל כמשנה האחרונה?

דאמר רבי יהיה בר בא בשם רבי יוחנן, בראשונה היו אומרים: אין מעמידין לא בקיבת הנבלה ולא בקיבת הגוי, וקרו לומר: מעמידין בקיבת הנבלה ואין מעמידין בקיבת הגוי.

רבי יוסי בי רבי בון אמר: שמואל בר אבא בעי: מה רבי אליעזר? רבי ליעזר אמר: סתם מחשבת גוי לגוי.

רבי יוסה בשם רבי יוחנן הכין, בראשונה היו אומרים: אין מעמידין לא בקיבת הנבלה ולא בקיבת הגוי. וקרו לומר: מעמידין בין בקיבת הנבלה בין בקיבת הגוי.

אמר רבי יוסי: לשון מתניתא מסייעה לרבי יהיה בר בא, קיבת הגוי וקיבת הנבלה – אסורה, כמשנה ראשונה. בשרה שנינקה מן הטורפה – קיבתה אסורה כמשנה האחרונה. וטורפה שנינקה מן הכשרה – קיבתה מתרת כמשנה אחרונה.

ואפילו דיקברון בית שמאי בבית הלל כמשנה האחרונה, ביצה גדולי גופה, קיבה ממקום אחר באת.

ואתיא בהיא דאמר רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן: מעשה בכניו של יהודה בן שמועיי שבקעו להם זאבים יותר משלש מאות צאן, וכא מעשה לפני חכמים והתירו קיבותיהם, אמרו: ביצה גדולי גופה, קיבה ממקום אחר באת.

נולדה ביום טוב – תאכל בשבת. ובשבת – תאכל ביום טוב.

רבי יודה אמר משם רבי ליעזר: היא המחלקת, בית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל.

רבי חנינה הורי לציפוראיי בספקי הרדל, ובביצה, רבי יודה.

עאל רבי יוחנן ודרש להון, רבבנן דהכא ורבבנן דתמן.

רבי אבא בר זמינא בשם רבי יוצדק: מן קומי אילין תרתין מיליין נחת רבי יוחנן מן צפורין לטיבריא.
אמר: מה איתיתון לי הן סבא? דאנא שרי והוא אסר, ואסר והוא שרי.

[דף ג' ע"א]

אמר רבי בא, אתא עובדא קומי רבי יבא, ובקא מייעבד ברבי יוחנן. פד שמע דרב ורבי הנניה
תרויהון פליגי, שרע מינה.

דאיתפלגון, שירי פתילה, שירי מדורה, שירי שמן שפכו בשבת, מהו להדליקם ביום טוב? רב ורבי
הנניה, תרויהון אמרין: אסור. ורבי יוחנן אמר: מתר.

אמר רבי מנא קומי רבי יודן: מה אפכן לה פתילה גבי ביצה.

אמר ליה: מן מה דאנן חמי רבנן מדמי לה, הדא אמרה היא הדא היא הדא.

מישם ארבעה זקנים אמרו: הנאכל ערוכו בראשון – חרי הוא כבני עירו בשני. רב חונה בשם רב:
הלכה פארבעה זקנים.

רב חסדא בעי, מחלפה שמתיה דרב, תמן הוא עבד לה שתי קדשות והכא הוא עבד לה קדשה אחת,

דאיתפלגון, שירי פתילה, שירי מדורה, שירי שמן שפכו בשבת, מהו להדליקם ביום טוב? רב ורבי
הנניה, תרויהון אמרין: אסור. ורבי יוחנן אמר: מתר. ואמר רבי מנא קומי רבי יודן: מה אפכן לה
פתילה גבי ביצה. אמר ליה: מן מה דאנן חמי רבנן מדמי לה, הדא אמרה היא הדא היא הדא.

הכל מודין בנשרין שהן אסורין.

רבי בון בר חיה בעא קומי רבי יעירה: מה בין נשרין מה בין בצים?

אילו נשרין באימותיהן, שמוא אינן אסורין? אילו בצים באימותיהן, שמוא אינן מתרות? מעתה, נולדה
ביום טוב לא תאכל בשבת? בשבת לא תאכל ביום טוב?

אמר ליה: וכיני! לא דיך שהחמרתה עליה שאם נולדה ביום טוב לא תאכל ביום טוב, בשבת לא
תאכל בשבת, אלא שאת מבקש להחמיר עליה שאם נולדה ביום טוב לא תאכל בשבת, בשבת לא
תאכל ביום טוב?

רבי ירמיה בעי: עמורי סכה

[דף ג' ע"ב]

מה הוּן? חזר רבי ירמיה ואמר: כל שבועה הוּן במליון על גב סבה, מיפן והילך בהכינן הוּן.

אמר רבי יוסה: כל שבועה קדשת סבה חל עליהוּן, מיפן והילך קדשת יום טוב עליהוּן.

מה אתא משאול? יום טוב שחל להיות ערב שבת,

כמאן דאמר שתי קדשות הוּן.

הלכה ב' מתני' – בית שמאי אומרים: שאור פזית וְחמין פפותרת. ובית הלל אומרים: זה וזה בכזית.

גמרא – רבי זריקן בשם רבי יוסי בן חנינה: לא שניא אלא לבעורו, הא לאכילה פזית.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בין לבעורו בין לאכילה פזית,

קם רבי מנא עם רבי חזקיה. אמר ליה: מן הוּן שמע רב תדא מילתא. אמר ליה: מן רבי אבהו. אמר

ליה: ואוף אנן אמרין. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בין לבעורו בין לאכילה פזית, דילא בן ניתני שלשים

ושבע כריתות בתורה.

הלכה ג' מתני' – השוחט היה ועוף ביום טוב, בית שמאי אומרים: יחפור בדקר ויכסהו. ובית הלל

אומרים: לא ישחוט, אלא אם בן היה לו עפר מוכן מבעוד יום.

ומודים, שאם שחט, שיחפור בדקר ויכסהו.

שאפר בירה מוכן.

גמרא – רבי היה בשם רבי יוחנן: המכשל נבלה ביום טוב – אינו לוקה, שהתר מפלל בשול ביום

טוב.

רבי שמעון בן לקיש אומר: לוקה, שלא התר מפלל בשול אלא לאכילה בלבד.

התיב רבי בא בר ממל על תדא דרבי יוחנן: מעתה תחורש ביום טוב אינו לוקה, שהתר מפלל חרישה

ביום טוב.

רבי יוסה בשם רבי אילא: לא התרה חרישה בדרבה.

רבי שמי אמר קומי רבי יוסה: רבי אחא בשם רבי אילא דרבי שמעון היא! דרבי שמעון אמר: עד שיהא לו צרף בגופו של דבר.

קם רבי יוסי עם רבי אחא, אמר ליה:

[דף ד' ע"א]

אתה אמרתה הדיא מילתא, לא בן אמר רבי יוחנן – דברי רבי מאיר, עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי ומחוקרי בית הלל, וזה אחד מהון, נאמר עשרים ושלשה! אלא רבי מאיר ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד, לא בן סברינן מימר, רבי יוסה ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד, נימר רבי מאיר ורבי יוסה ורבי שמעון שלשתם אמרו דבר אחד?

אלא מילין דצריכן לרבנן פשיטן לכו, פשיטן לרבנן צריכין לכו.

קצר לצרף עשבים תיב משום קוצר, ואינו תיב משום שהוא מיפה את התרקע? לא צורכה די לא קצר ליפות את התרקע, מהו שיהא תיב משום קוצר ומשם שהוא מיפה את התרקע.

ואפלו תימר דרבי שמעון היא, ברם ברבנן, מפל מקום הרי חדש ומפל מקום הרי קצר.

אמר רבי מנא: מיליהון דרבנן מסייען לרבי יוסי, דאמר רבי תיה בשם רבי יוחנן: דג שסתמו, אם לגופו – פטור, אם להוציא ציר – הרי זה תיב.

ואפלו תימר דרבי שמעון היא, ברם ברבנן, מפל מקום הרי סתמו ומפל מקום הרי הוציא ציר!

רב אבון בשם רבנן דתמן: זאת אומרת שאין אפר הפירה מוכן אלא למצוה.

אמר רבי מנא: בשלא הכינו אכל אם הכינו – מכסין בו צואה ומצוה.

ואתיא בהיא דאמר רבי שמי, דרבי שמעון רבי אחא בשם רב יהודה: הכינו למצוה – מכסין בו מצוה. צואה מכסין בה צואה, מצוה.

רבי יוסה בי רבי בון אמר: איתפלגון רבי זירא ורבי אבא בר יוסה, חד אמר יש הכן לצואה, והורגה אמר אין הכן לצואה.

מתיב מאן דאמר אין הכן למאן דאמר יש הכן, ויכסה בו את תבוי?

אמר ליה: בוי דרף בגי אדם למעות בו, צואה אין דרף בגי אדם למעות בה.

[דף ד' ע"ב]

אמר ליה: אם אומר אתה כן, אף הוא חופר בדקר ומכסה.

ותני כן: הכי אפר לטויה את גגו, סיד לסוד את ביתו – מכסין בו. אית תנאי תני אין מכסין. רבי יוסה
 כי רבי בון בשם רב הקדאי: מאן דאמר מכסין – לשעבר, מאן דאמר אין מכסין בכא לשאל בתהלה.

תני, רבי יוסי אומר: כו' אין מכסין את דמו מפני שהוא ספק, מה אם מלה שוודייה דוחה את השבת
 אין ספקה דוחה את יום טוב, כפוי הדם שאין וודייו דוחה את השבת דין הוא שלא ידחה ספקו את
 יום טוב,

ומתר לשחט בשבת?

רבי יוסה אמר לה: סתם. רבי יוסה כי רבי בון בשם רבי יודנן: בשוחט לחולה. אמרו לו: והרי שופר
 שבגבולים יוכית, שאין וודייו דוחה שבת, והרי ספקו דוחה יום טוב.

מה ספק יש שם? יום חול הוא יתקע, יום טוב הוא יתקע.

רבי חנינה בשם רבי אחא: באנדרוגינם שתקע.

ותני כן, אנדרוגינם מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו מינו. מומטום אינו מוציא לא את מינו
 ולא את שאינו מינו.

רבי יוסי בעי, אם באנדרוגינם שתקע, ברא דתני אין לו תשובה? אמר רבי אבין: זה אחד מארבעה
 דברים שהיה רבי הנה גדול אומר אין להן תשובה, והשיב רבי לעזר כנו של רבי לעזר הקפר.

מה אם מילה שאין ספקה דוחה את יום טוב, שאין וודייה דוחה את לילי יום טוב, תאמר בכפוי הדם
 שוודייו דוחה את לילי יום טוב, הואיל וודייו דוחה את לילי יום טוב, דין הוא שידחה ספקו את יום
 טוב!

וקמת, כמה דצרכת לרבנן קדמאי וקשת בידיהו, כן צרכת לרבנן אחרא וקשת בידיהו.

על דעתיה דרבי אחא, אנדרוגינם מוציא את מינו בתהלה, על דעתיה דרבי יוסה לשעבר. ומודים
 שאם שחט שיחפר בדקר וכסה שאפר הכירה מוכן:

הדא דאת אמר באפר שהוסק מערב יום טוב, אבל באפר שהוסק ביום טוב – לא!

במה דברים אמורים? בשלא שחט, אבל אם שחט – מוטב שיטול מאפר שהפס ביום טוב ואל יחפר בדקר ויכסה.

[דף ה' ע"א]

חבריא אמרין, שמוצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה,

על דעתיה דרבי יונה, דו אמר: מוצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה, אף על פי שאינה כתובה בצדה ניהא, על דעתיה דרבי יוסי, דו אמר: הואיל ואין מוצות עשה דוחה בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה בצדה, מפנין שהתחיל במצוה, אומר לו: מרקו

רבי זעירה פגעי: קערה שתקקה קוף מהו? רבי יוסה בי רבי בון אמר: איתפלגון, רבי זעירה ורב המנונא, חד אמר: אסור, ודרנה אמר: מתר.

מאן דאמר אסור – נעשה במקצה שיבש ולא ידע בו, מאן דאמר מתר – נעשה בטבל שתקנו שונג.

מאן דאמר מתר, מהו לשתמש על גב מקומה? פה אנו אמורים: אסור לשתמש על גבי קרקע.

הלכה ד' מתני' – בית שמאי אמורים: אין מוליכין את הפסלם משוכה לשוכה, אבל מטהו מחלון לחלון, ובית הלל מתירין.

בית שמאי אמורים: לא ישול אלא אם כן נענע מבעוד יום. ובית הלל אמורים: עומד ואומר זה וזה אני נוטל.

גמרא – יהודה כן רבי חייה נפק לברא, שאלון ליה: סלם על עליה מהו? אמר לו: שרי.

פד דאתא גבי אביה, אמר ליה: מה מעשה בא לדידך? אמר: התרתני להן סלם של עליה.

ואקים תניי קומוי ותנא: במה דברים אמורים? בסלם של שוכה, אבל בסלם של עליה – אסור.

מה בין סלם של שוכה מה בין סלם של עליה? אמר רבי יעקב בר אחא: סלם של שוכה, אם עשה הוא מלאכתו מאתמול פדושיין הן. סלם של עליה – יכול הוא לעשות מלאכתו מאתמול.

אמר רבי יוסה בי רבי בון: סלם של שוכה יכול הוא לעמוד

[דף ה' ע"ב]

עליו ולעשות מלאכתו, סלם של עליה אינו יכול לעמוד עליו ולעשות מלאכתו.

סלם של שובך שהוא עוקה בו לעליה, סלם של עליה שהוא עוקה בו לשובך.

בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם בן נענע מכעוד יום. מהלכה שיטתון דבית שמאי, דתנינן תמן: ועוד אמר רבי אליעזר, עומד הוא אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר: מיפן אני אוכל למחר. ורבי ליעזר לאו שמתי הוא?! חמר הוא בדבר שיש בו רוח חיים:

בית הלל אומרים: עומד ואומר זה וזה אני נוטל. מהלכה שיטתון דרבנן, דתנינן תמן: והכמים אומרים, עד שירשם ויאמר מיפן ועד כאן. והכא אינון אמרין הכן?

עוד אינון אית להון חמר הוא בדבר שיש בו רוח חיים.

אמר רבי יוסה בי רבי בון: לוי מקש על שובכיה, ואמר: וזכה לי שובכי למחר.

הלכה ה' מתני' – ופן שהורים ומצא לבנים, לבנים ומצא שהורים, שנים ומצא שלשה – אסורין. שלשה ומצא שנים – מתרין.

[דף ו' ע"א]

בתוך תקן ומצא לפני תקן – אסורין. ואם אין שם אלא הם – הרי אלו מתרין.

גמרא – מתניתא דרבי, דתני, מאתים ומצא מנה – מנה מנה ומנה מטלי; דברי רבי. והכמים אומרים: חלין.

תמן תנינן: האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצא בזוית אחרת – הרי אלו חלין. רבי יעקב בר אהא בשם רבי יסא, דרבי היא, דתני: מאתים ומצא מנה – מנה מנה ומנה מטלי; דברי רבי. והכמים אומרים: חלין.

חזר ואמר: דברי הכל היא. שניא בגזלים שדרבן לפרח.

והא תני רבי הלפתא בר שאול: הוא הדבר בגזלים הוא הדבר בכצים, הוי דרבי היא.

אמר רבי יוסה: תמן אביו הניח ובגו מצא, גרם הכא הוא הניח הוא מצא. רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יסה בשם רבי אחא, הורי רבי בא בר זבדא במעשר שני כהדא דרבי.

אמר רבי יודן: הדא דאת אמר בשקויו שם שתי קינים, אכל אם אין שם אלא קן אחד – לא בדא. והא תנינן אם אין שם אלא קן – הרי אלו מתרין.

אמר רבי יוסי בר בון: בשאין שם אלא גזול אחד בלבד, קן אחת שהורים בלבד.

שמואל אמר: המלחם את התריסין ביום טוב – חיב משום בונה. וקשיא, דבר שאלו עשאו בשבת חיב הפאות,

[דף ו' ע"ב]

בית הלל מתירין אף להחזיר. רבי חנניה בשם רבי יוחנן: התירו סופו מפני תחלתו, שאם אומר את לו שלא יחזיר, אף הוא אינו פותח.

ולא יפתחו! אף הוא מועט בשמחה יום טוב. אמר רבי אחא: מחזיר, ובלבד שלא יחזיר כל צורפו.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: כשאין שם פתח, אכל יש שם פתח – משתמש דרוף הפתח.

הלכה ו' מתני' – בית שמאי אומרים: אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר, ובית הלל מתירין.

בית שמאי אומרים: אין נוטלין את העור לפני הדריסה, ולא יגביהו אלא אם בן יש עליו בשר, ובית הלל מתירין.

בית שמאי אומר: אין מסלקין את התריסין ביום טוב, ובית הלל מתירין אף להחזיר.

גמרא – הא שלא לקצב עליו בשר אסור, הדא היא דאמר רבי חננה בר שלמיה בשם רב: מודין חכמים לרבי נחמיה בגורה ו'מזורח' ו'בוכנה', ב'זרה' דו עצר ביה, ו'מזורח' דו חכט ביה, ו'בוכנה' דו פנת ביה.

בית שמאי אומרים אין נוטלין את העור. שוין שלא יגדנו,

מה אנן קיימין? אם במקבר לו, כגופו הוא! אם בכפוש, הדא היא דאמר רבי יעקב בר אחא, היננא קרתהויה בשם רבי הושעיה: דיסקיא שיש בתוכה מעות – נוטן עליה כפר ומטלמלה.

פחדא

[דף ז' ע"א]

אנמיכי נפלת על רבי ירמיה בשוכתא, וחשבון עליה ורימוניה,

לא שהלכה ברבי הושעיה, אלא בגין רבי ירמיה דלא יספן:

שוין שלא ימלחנהו. תני, אבל הוא מולח עליו בשך לצלי.

תבריא בשם רב: מולח הוא אדם דבר מרבה אף על פי שאינו יכול לוכל ממונו אלא דבר מועט.

רבי אהא בשם רב: מולח ומערים מולח ומערים, מלח הקא ומלח הקא, עד דו מלח פוליה.

הלכה ז' מתני' – בית שמואי אומרים: אין מוציאין לא את הקמון ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל מתירין.

גמרא – הא גדול – אסור.

רבי שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון, אומר: אפילו גדול מתר. ולידא מילח תנינן קמון? בא להודיעך כהן של בית שמואי, עד איכן היו מתמירין.

שמואל מיטעז מערס לערס. אומר רבי זעירה קומי רבי יוסה: נאמר דתהו אסתנים.

אמר ליה: ברי תהו מיני ומינן.

תני רבי ישמעאל בי רבי יוסה אומר: אבנים שישבנו עליהן בנערותינו עשו עמנו מלחמה בזקנותנו.

רבי יונה מפסד לחבריא, לא תיתבון לכוז על מסטוביייתא ברייתא דסדרה דבר עיולא דאינון צנינין . רב מפסד לתלמידוי, לא תיתבון לכוז על טבלה ברייתא דסדרה דאסי דאינון צנינין .

רבי אבהו תהו נחת מסחי בהדין דימוסין דמיבריה, ותהו מיסתמיה על תרין גיתיו, שרעון וזקפון שרעון וזקפון . אמרין ליה: מהו הכין? אומר לון: שמרתי בתי לזקנותי.

רב הונה לא נחת לבית וועדא, רב קטינא שאיל: לא בן תני, מטלמלין את האיסתניסין?

רב הונה הורי לריש גלותא לצאת בכסא. רב הסדא בעי, לא בן תני אין יוצאין בכסא, אחד אנשים ואחד נשים?

מִסְכַּת עֲרִינְיָא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. האומר: 'הרי עלי שרביט מלא קומתו' - מביא מלא קומתו שרביט שאינו נכסף. מעשה באמה של רימטיא, שהיתה בתה חולה, ואמרה: אם תעמד בתי מחליה אתן משקלה זהב, עמדה מחליה, עלתה לירושלים ושקלתה זהב.

ב. 'משקל ידי עלי' - נותן עד האציל. 'משקל רגלי עלי' - נותן עד הארובה, כיצד הוא עושה? מביא חבית מלאה מים, מכניס ידו לתוכה עד האציל - מכניס רגלו לתוכו, ומביא בשר חמור גידים ועצמות, שוקל ונותן לתוכה, בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות, ואף שאין ראיה לדבר וזכר לדבר (תחזקאל כ, ט): 'אשר בשר חמורים בשרם'; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יוסי: היאך אפשר לכוון בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות? אמר לו רבי יהודה: אומדין אותו. אמר לו רבי יוסי: עד שאומדין אותו - יאמד את הגד, כמה היא שוקלת? ואת הרגל כמה היא שוקלת?

ג. 'חצי ערפי עלי' - נותן חצי ערפו; רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן ערוך כלו. 'חצי דמי עלי' - נותן חצי דמו. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן דמי כלו.

ד. האומר ערכו של פלוני עלי, מת הנערך - המעריך חביב.

ה. חמר בדמים שאין בערכין, ובערכין שאין בדמים. שהדמים נוהגין באדם ובבהמה בחיים, ובשחוטין בשלמים ובאברים, ובאין שלא מן השג יד, מה שאין פן בערכין. חמר בערכין, שערכין יש להן קצבה מן התורה, מה שאין פן בדמים. 'האומר ערוך פלוני עלי' ומת - חביב, 'דמי בהמה זו עלי ומת' - חביב. 'דמי בהמה זו עלי' - ומתה בהמה - הנודר חביב.

ו. חמר באדם שאין בבהמה, ובבהמה שאין באדם. שהאומר: 'דמי בהמה זו עלי' - מתה חביב. 'דמי פלוני זה עלי ומת' - פטור. חמר בערכין שנוהגים באדם ואין נוהגים בבהמה.

ז. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאר הקדיש. המקדיש מעשה ידי עבדו - הרי זה מעלה לו פרנסה מתוכן, והשאר הקדיש. המקדיש את עצמו - הרי זה עושה ואוכל, לא הקדיש אלא דמיו. 'ראשו של עבד זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של חמור זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של עבד מכור לה' - משלימין ביניהן. 'ראשו של חמור זה מכור לה' - משלימין ביניהן. 'ראשה של פרה זו מכור לה' - לא מכר אלא ראשה. ולא עוד, אלא אפלו אמר: 'ראשה של פרה זו הקדיש' - לא הקדיש אלא ראשה. 'שור זה עולה' - השור עולה ומועלין בו, ואין חביבין באחריותו. 'שור זה עלי עולה' - השור עולה ומועלין בו, וחביבין באחריותו. 'דמי שור זה עולה' - השור חלין, ואין מועלין ואין חביבין באחריותו. 'דמי שור זה עלי עולה' - השור חלין ואין מועלין בו. 'בית זה הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו ואין חביבין באחריותו. 'בית זה עלי הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו וחביבין באחריותו. 'דמי בית זה הקדש' - הבית חלין ואין מועלין ואין חביבין באחריותו. 'דמי בית זה עלי הקדש' - הבית חלין ואין מועלין בו, אבל חביבין באחריותו.

ח. חביב נדרים ונדבות, והערכין, והדמים, והקדשות - בית דין ממשפנין אותן. ואם מתו - היורשין חביבים להביא. חביב חטאות ואשמות והדמים - אין בית דין ממשפנין אותן, ואם מתו - אין היורשין חביבין להביא, והדמים שנישמו - הרי הן כערכין, עולות הבאות עם חטאות, בית דין ממשפנין אותן, ואם מתו - היורשין חביבין להביא. הביא חטאתו ולא הביא עולתו -

בית דין ממשכנני עליה, ואם מתו - על הירושין להביא ראיה. הביא עולתו ולא הביא חטאתו - אין בית דין ממשכנני עליה, ואם מתו - אין הירושין חייבין להביא.

ט. חייבי עולות, והדמין, ושלמין, וערכין, וחרמין, וההקדשות, נדרים ונדבות, וחטאות ואשמות, ועדקות ומעשרות, ולקט שכחה ופאה, ובכור, ומעשר בהמה, והפסח - כיון שעברו עליהן שלשה רגלים עובר עליהן משום "בל תאחר". רבי שמעון אומר: שלשה רגלים כסדרן וחג המצות ראשון. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: כיון שעבר עליו חג הסכות - עובר עליהן משום "בל תאחר". ואחד הבכור והמעשר, ואחד כל הקדשים שהקדישן שנה של רגלים, ורגלים של שנה - עובר עליהן משום "בל תאחר".

מסכת ערכין פרק רביעי

א. שום היתומין שלושים יום, ושום הקדש ששים יום, ומכריוזין בבקר ובעזב, בהכנסת פועלין ובהוצאת פועלין, אומדין כמה סימניה, כמה היתה יפה, וכמה הוא רוצה לפדות על מנת לתן לאשה כתבתה ולבעל חוב את חובו, כשם שהדיוט קדם את הדיוט - הרי זו קדימה לעולם, כף הדיוט קדם את הגבוה - הרי זו קדימה לעולם. מטלטלין של הקדש, ונטע רבעי, ומעשר שני - דמיו ידועין, נפדין על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאינן לקוחות. מום שבגלוי - הרי זה ישחט על פי בני הכנסת; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סמויה - לא ישחטו אלא על פי ממחה.

ב. המקדיש את הבהמה ומתה - יש לה פדיון. המקדיש את המתה - אין לה פדיון. הפודה מיד הקדש שלא בקרת - הקדש פדוי, שיד הקדש על העליונה. פרה זו תחת פרה של הקדש, וטלית זו תחת טלית של הקדש - הקדש פדוי, שיד הקדש על

העליונה. פרה זו בחמשים סלעים תחת פרה של הקדש, טלית זו בחמש סלעים תחת טלית של הקדש - ראשונה טעונה חמש, ושניה אין טעונה חמש, משכו ולא הספיק לפדותו עד שעמד במאתים - הרי זה נותן מאתים, שנאמר (ויקרא כז, ט): "ונתן את הכסף וקם לו". אם נתן הכסף - הרי אלו שלו, ואם לאו - אינו שלו. משכו בית דין ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה - הרי זה נותן מאתים, שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. פדאו במנה, ולא הספיק למשכו, עד שעמד במאתים - מה שפדה פדוי, פדאו במאתים ולא הספיק למשכו עד שעמד במנה, מה שפדה פדוי, שהקדש, פדיתו היא משיכתו. רבי שמעון בן גמליאל ורבי יוחנן בן ברוקה אומרים: אף מעשר שני - פדיתו היא משיכתו.

ג. המקדיש את נכסיו ונתן עיניו לגרש את אשתו, רבי אלעזר אומר: דירנה הנאה וגובה כתבתה מן הקדש, ואם רצה להחזיר - יחזיר. רבי יהושע אומר: אם רצה להחזיר - לא יחזיר. ובית הלל אומרים: אם רצה להחזיר - לא יחזיר. רבי אלעזר אומר כדברי בית שמאי, ורבי יהושע אומר כדברי בית הלל. הקדש תשעים מנה, והיה חובו מאה מנה - מוסיף את דינר ופודה מיד הקדש, אפלו בדינר, שאין הקדש יוצא מידי פדיון. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם היה חובו מרבה על הקדשו - לא הקדיש כלום, אף על פי שאמרו חייבי הקדשות בית דין ממשכנני אותו, ונותנין לו מזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש - במה דברים אמורים? בזמן שבית דין נזקקין להן. נותנין מטה מצעת, סנדליו ותפיליו. רבי אלעזר אומר: אם היה אכר - נותנין לו צמדו. רבי אלעזר אומר: חמר - נותנין לו שני חמורים. המקדיש את נכסיו, והיו בהן עבדים, אין אומרים להאכיל את העבדים ולהלבישם שיביאו דמים הרבה, ולא עוד אלא אפלו מרגליות בכפר קטן, אין להקדש אלא מקומו ושעתו.

ד. אין מקדישין לפני יובל פחות משתי שנים של תבואה, שנאמר (ויקרא כז, יח): "וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים", הא לא הקדישה ביובל - הרי זו מקדשת. שנים אין פחות משתים, לא כשם שאין מקדישין פחות משתים, כף אין גואלים פחות משתים, תלמוד לומר (ויקרא כז, יח): "ונגרע מערפך" - אפלו שנה. נמצאת אומר, יובל ארבעים ותשע שנים, ארבעים ותשע סלעים, ארבעים ותשע פונדיות, אכלה הקדש בעשר ובחמש עשרה שנים - נותן סלע ופונדיון לשנה.

ה. המקדיש שדה בשנת היובל - נותן בית זרע חמר שעורים בחמשים שקל כסף. בית זרע חמר שעורים, אבל לא במדה. אחד שדה ואחד שדה אילן, ואחד שדה קנים, במדה הזאת פחות מכן או יותר על כן - נותן לפי חשבון. היו שם בקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהין עשרה טפחים - הרי הן אין מקדשין ונמדדין עמה, פחות מכן נמדדין עמה ומקדשין, הבית והבורגנין, והמגדל והשוכך שבתוכה - הרי הן נמדדין עמה, כשהן נפדין - נפדין כבתי חצרים. הקדיש את השדה וחזר והקדיש את האילן, כשהוא פודה - פודה את האילן בפני עצמו ואת השדה כשדה אחוזה.

ו. הקדישה וגאלה - אין יוצא מידו ביובל. גאלה - יוצא לאביו ביובל. גאלה אחר, או אחד מן הקרובים, וגאלה מידו - אינו יוצא לו ביובל. אין לה קם תחת האב ליעידה ולעבד עברי ולשדה אחוזה, אלא הבן בלבד. הגיע היובל ולא נגאלה - הכהנים נכנסים לתוכה ונותנין לו את דמיה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין, עד יובל שני. הגיע יובל שני ולא נגאלה - נקראת שדה רטושין רטושין, עד יובל שלישי. לעולם אין הכהנים נכנסים לתוכה עד שיגאלנה אחר. במה דברים אמורים? בשדה אחוזה של ישראל, אבל בשדה

מקנה של ישראל - מקדישין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביובל. שדה היוצא מיד הקדש לכהנים ביובל - הרי היא כשדה אחוזה של ישראל. הכהנים ולוים בשדה, בערי מגרשיהן - מקדשין בכל שעה שירצו. וגואלים בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביובל, שדה היוצא מיד הקדש לכהנים - הרי היא כשדה אחוזה של ישראל. הכהנים ולוים בשדה אחוזתן בערי מגרשיהן - מקדשין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביובל.

ז. כהן שירש את אבי אמו, וכן בן לוי נתין וממזר בשדה אבותיו - הרי הוא כשדה אחוזה של ישראל.

ח. המקדיש שדהו בשעה שאינו יובל, אומרים לו: 'פדה אתה ראשון', שהבעלים נותנים חמש, וכל אדם אין נותן חמש. מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה. אמרו לו: 'פדה אתה ראשון' - הרי שלי באסר. אמר רבי יוסי: אפלו לא אמר זה אלא כביצה, אמר לו הגיעתהו, שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף. אמר אחד: הרי שלי בעשר סלעים, ואחד אומר בעשרים ואחד, אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים, ואחד אומר בחמשים, חזר בו של חמשים - נוטלין הימנו עשרה סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזר בו של ארבעים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח שלפניו. חזר בו של שלשים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח שלפניו, חזר בו של עשרים - נוטלין הימנו עשר סלעים, ומחזירין את המקח שלפניו, חזרו בהן כלם, אם נטלו מכלם עשר עשר המקח תפוס לראשון.

ט. המקדיש שדה אחוזתו שלא בשעת היובל, ביתו ומטלטלין, בין בשעת היובל ובין שלא בשעת היובל - כופין את

יְחָרֵם מִן הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה" - אֵלּוּ חֲבִיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין.

מִסְכַּת עֲרֻכִין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַמּוֹכֵר שְׂדֵהוּ בְשַׁעַת הַיּוֹבֵל - אֵין מִתֵּר לְגָאוּל פְּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים שֶׁל תְּבוּאָה, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כה, טו): "בְּמִסְפַּר שְׁנֵי תְבוּאוֹת יִמְכֹּר לָךְ". הִיתָה שְׁנַת שְׁבִיעִית אוּ שְׁנֵים כְּשֵׁנֵי אֵלֶיהוּ - אֵינוּ עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנְיָן. נִרְהַ שְׁנָה, וְאִכְלָה שְׁנָה, וְהוֹבִירָה שְׁנָה - עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנְיָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: פְּעָמִים שְׂיֻכַּל לְאָכּוֹל הַיְמִנָה שֶׁלֹּשׁ תְּבוּאוֹת בְּשִׁתֵּי שָׁנִים, כִּיצַד? הַנִּיחָה וַיִּצַּא, הִיָּה בַּהּ תְּבוּאָה לְקַצֵּר וְזִיתִים לְבַצֵּר, וְעִנְבִים לְמִסּוֹק, לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הַנִּיחָה לְפָנַי מִלֵּאָה כְּמוֹ שֶׁהִנְחַתִּיהָ לְפָנַי מִלֵּאָה', אֲלֵא אוֹכַל שְׁנָה אַחַת וּמִסְתַּלֵּק. הַקְּנִים וְהַזְּמוּרוֹת וּפְרוֹת שְׁקֵמָה בְּתוֹכָהּ - הֲרִי הֵן כְּפְרוֹת. אֵילָן שְׁנֻקָּץ, אוּ שִׁיבֵשׁ - שְׁנִיחָן אֶסוּרִין בּוֹ. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? יִמְכֹּר וְיִלְקַח בְּהֵן קֶרֶקַע וַיֹּאכַל פְּרוֹתֶיהָ.

ב. מְכָרָה לְרֵאשׁוֹן בְּמִנָּה, מְכֹר לְרֵאשׁוֹן וְלִשְׁנֵי בְּמֵאֵתִים - אֵין מַחֲשֵׁב אֲלֵא עִם הָרֵאשׁוֹן, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כה, כז): "לֹאֲשֶׁר מְכֹר לוֹ". לְרֵאשׁוֹן בְּמֵאֵתִים, וּמְכֹר לְרֵאשׁוֹן וְלִשְׁנֵי בְּמִנָּה - אֵין מַחֲשֵׁב אֲלֵא עִם הָאֲחֵרוֹן, שְׁנָאֲמַר: "לֹאִישׁ אֲשֶׁר בְּתוֹכָהּ", רִצָּה אֲבִיו, אוּ אֲחִיו, אוּ אֶחָד מִן הַקְּרוֹבִים שֶׁל רֵאשׁוֹן לְגָאוּל - הֲרִשׁוֹת בִּידוֹ, וְשֶׁל שְׁנֵי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. לֹא יִמְכֹּר בְּרַחוֹק וַיִּגְאֵל בְּקְרוֹב, בָּרַע וַיִּגְאֵל בִּפְנֵה, לֹא לִירוֹה וַיִּגְאֵל לְחֻצָּאֵין, וּבַהֲקֵדֶשׁ - מִתֵּר בְּכָלֶן. זֶה חֲמַר בַּהֲדִיוֹט מִבְּהֵקֵדֶשׁ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מַה בַּהֲדִיוֹט לֹא דָחַק הַפְּתוּב שֶׁאִם הִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְלֹא נִגְאֵל הַיּוֹצֵא הוּא לְבַעֲלִים בַּיּוֹבֵל, מִפְּנֵי מַה בַּהֲקֵדֶשׁ דָּחַק עָלָיו הַפְּתוּב שֶׁאִם הִגִּיעַ וְלֹא נִגְאֵלָה חֲלוֹט הוּא שְׂדֵה הַהֲקֵדֶשׁ.

ג. אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְמַכּוֹר שְׂדֵה אַחֲזוֹתוֹ וְלַהֲנִיחָהּ בְּפִנְדָּתוֹ, וְלִקַּח בְּהֵם בְּהֵמָה, וְלִקַּח בְּהֵם כְּלָיִם, וְלִקַּח בְּהֵם עֲבָדִים, וְלִגְדֹל בְּהֵם בְּהֵמָה דָּקָה, אֲפִלּוֹ לַעֲשׂוֹת בְּהֵם סְחוּרָה,

אֲלֵא אִם כֵּן הָעֲנִי, אִם מְכֹר - הֲרִי זֶה מְכּוֹר. אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְמַכּוֹר אֶת בְּתוֹ, וְלַהֲנִיחָהּ בְּפִנְדָּתוֹ וְלִקַּח בְּהֵם בְּהֵמָה, וְלִקַּח בְּהֵם כְּלָיִם, וְלִקַּח בְּהֵם עֲבָדִים, וְלִגְדֹל בְּהֵן בְּהֵמָה דָּקָה, וְאֲפִלּוֹ לַעֲשׂוֹת בְּהֵן סְחוּרָה, אֲלֵא אִם כֵּן הָעֲנִי, וְאִם מְכֹר - הֲרִי זֶה מְכּוֹר. אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְמַכּוֹר אֶת עֲצָמוֹ, וְלַהֲנִיחָהּ בְּפִנְדָּתוֹ, וְלִקַּח בְּהֵם בְּהֵמָה, וְלִקַּח בְּהֵם כְּלָיִם, וְלִקַּח בְּהֵם עֲבָדִים, וְלִגְדֹל בְּהֵן בְּהֵמָה דָּקָה, וְאֲפִלּוֹ לַעֲשׂוֹת בְּהֵן סְחוּרָה, אֲלֵא אִם כֵּן הָעֲנִי, וְאִם מְכֹר - הֲרִי זֶה מְכּוֹר.

ד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי רַבִּי חֲנִינָא: בֵּא וַרְאֵה כְּמַה קָשָׁה אֲבָקָה שֶׁל שְׁבִיעִית! כִּיצַד? אָדָם עוֹשֶׂה מִלֵּאכָה מִפְּרוֹת עֲבָרָה, הַתְּחִיל מוֹכֵר בְּמִטְלָטְלִין, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כה, יד): "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְּכָר לַעֲמִיתְךָ", לֹא הֲרֵגִישׁ, הַתְּחִיל מוֹכֵר שְׂדֵה אַחֲזוֹתוֹ, שְׁנָאֲמַר (שם כה, כה): "כִּי יִמּוֹךְ אַחִיךָ וּמְכֹר מֵאֲחֲזוֹתוֹ", לֹא בָּאת לִידוֹ, עַד שֶׁמְכֹר אֶת בֵּיתוֹ, שְׁנָאֲמַר (שם כה, כט): "וְאִישׁ כִּי יִמְכֹּר בֵּית מוֹשֵׁב עִיר חוֹמָה", לֹא בָּאת לִידוֹ, עַד שֶׁמְכֹר אֶת בְּתוֹ שְׁנָאֲמַר (שְׁמוֹת כא, ז): "וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בְּתוֹ לְאִמָּה", לֹא בָּאת לִירוֹ עַד שְׁלוֹה בְּרַבִּית, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כה, לה): "כִּי יִמּוֹךְ אַחִיךָ וּמִטָּה יָדוֹ", וְנִגְאֵר (שָׁם שָׁם, לו): "אֵל תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית", לֹא בָּאת לִידוֹ עַד שֶׁמוֹכֵר אֶת עֲצָמוֹ, שְׁנָאֲמַר (שָׁם שָׁם, לוט): "כִּי יִמּוֹךְ אַחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר לָךְ", וְלֹא לָךְ אֲלֵא לְגֵר, שְׁנָאֲמַר "וְנִמְכַר", וְלֹא לְגֵר צָדֵק אֲלֵא לְגֵר תּוֹשֵׁב, שְׁנָאֲמַר: "וְנִמְכַר לְגֵר", וְלֹא לְגֵר תּוֹשֵׁב אֲלֵא לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים, שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא כה, מז): "אוּ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר", נַעֲשֶׂה כְּמֹר לְעוֹבְדֵת כּוֹכְבִים.

ה. הַמְּקַדֵּשׁ בֵּית בְּבִתֵּי עֲרֵי חוֹמָה - הֲרִי זֶה גּוֹאֵל מִיָּד, וְגוֹאֵל לְעוֹלָם, לֹא גָּאֵלוֹ - צָמַת לְהִקְדֵּשׁ. הַמּוֹכֵר בֵּית בְּבִתֵּי עֲרֵי חוֹמָה - הֲרִי זֶה גּוֹאֵל מִיָּד, גּוֹאֵל וְהוֹלֵךְ כָּל שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ. לֹא גָּאֵלוֹ כָּל שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ - צָמַת לְלוֹקַח. מְכָרָה לְרֵאשׁוֹן וְעַמֵּד הָרֵאשׁוֹן וּמְכָרָה לְשְׁנֵי - הֲרִי זֶה גּוֹאֵל מִיָּד, גּוֹאֵל

והולך כל שנים עשר חדש, לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת לשני.

ו. המקדיש בית בכתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל. המוכר בית בכתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם, שאם הגיע יוכל ולא גאלה - יוצא לבעלים ביוכל. בתי חצרים, אף על פי שיש להם חומת גג - אינו כבתי ערי חומה.

ז. עיר שנפלה חומתה - כל המצוה הזאת נוהגת בה. בנה בית חוצה לה - נדון כבתי חצרים. בתי ערי חומה וחוצה לארץ - הכל הולך אחר העקר. ירושלים וערי מקלט ומעשר שני - הכל הולך אחר הנוף.

הבורגנין, והמגדל, והשובך שבתוכה - הרי הן כבתי ערי חומה. והדירים, והגנות, והפרדסות שבתוכה. רבי מאיר אומר: הרי הן כבתי ערי חומה. וחכמים אומרים: הרי הן כפירות. בית בנוי בחומה; רבי יהודה אומר: כאלו הוא בחוץ. רבי שמעון אומר: כאלו הוא בפנים. בתי בדין שפתחיהם לפנים וחללן לחוץ, או שפתחיהן לחוץ וחללן לפנים; בית שמאי אומרים: אין פודין בהם מעשר שני, כאלו הם בפנים, אין אוכלים בהם קדשים קלים כאלו הם בחוץ. בית הלל אומרים: מכנגד החומה ולפנים כלפנים, מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ. אמר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבא, משנה הראשונה; בית שמאי אומרים: אין פודין בהם מעשר שני כאלו הם בחוץ, ואין אוכלים בהם קדשים קלים כאלו הם בפנים. בית הלל אומרים: בלשכות, את שפתחה לפנים - כלפנים, את שפתחה לחוץ - כלחוץ. אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי: וכי אין לנו מקפות חומה אלא אלו בלבד? הרי הוא אומר

(דברים ג, ד): "ששים עיר כל חבל ארצך וגו' כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה" וגו', אלא כיון שגלו ישראל לבלב - בטלה מהן מצות ערי חומה. וכשעלו מן הגולה, מצאו אלו שמקפות חומה מימות יהושע בן נון,

נקדשום, ולא אלו בלבד, אלא כל שתבא לה במסרת שמקפות חומה מימות יהושע בן נון. כל המצוה הזאת נוהגת בה, וישקדשום מכאן ואילף - כל המצוה הזאת נוהגת בה.

ח. חמר בכתי ערי חומה שאין בשדה אחוזה, ובשדה אחוזה שאין בכתי ערי חומה, שכתבי ערי חומה אין יוצאין ביוכל. אם לא גאלה כל שנים עשר חדש - צמת ללוקח, מה שאין בן בשדה אחוזה. חמר בשדה אחוזה, שהמקדיש שדה אחוזתו שלא בשעת היובל - אין מתר לגאול פחות משתי שנים. יוצאין ביוכל ובגרעון, מה שאין בן בכתי ערי חומה.

ט. אין עושין שדה מגרש, ולא מגרש שדה, מגרש עיר, ולא עיר מגרש. רבי אליעזר אומר: במה דברים אמורים? בערי הלויים, אבל בערי ישראל - עושין שדה מגרש, ומגרש שדה, מגרש עיר, ולא עיר מגרש - כדי שלא יחריבו את ערי ישראל. לא יסתר אדם את ביתו לעשותו גנה, לא יטע אדם את חרבתו גנה, מפני שהוא כמתריב את ארץ ישראל. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נוטע אדם את חרבתו גנה, שכהן הוא ישובה. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אלפים אמה תחום ערי הלויים, צא מהן אלף אמה מגרש, נמצא מגרש, והשאיר שדות וכרמים.

מִסְכַּת תְּמוּרָה פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הממיר אפלו בשבת - הרי זה מומר, וסופג את הארבעים. כהנים אין ממירים בקדשי ישראל. ישראל - אין ממירין בקדשי כהנים, שאין אדם עושה תמורה בזבח שאינו שלו. בכור אצל ישראל עושה תמורה. אצל הכהנים - אין עושה תמורה; דברי רבי עקיבא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כיון שבאו לידי כהן - זה וזה אין עושין בו תמורה, זו מה יעשה לה? תרעה עד שתסתאב ותאכל לבעלים במום.

וכלאים, ובטרפה וביוצא דפן; רבי אליעזר אומר: הכלאים והטרפה, ויוצא דפן, וטמטום ונאדרוגינוס - לא קדושין ולא מקדישין.

ו. המקדיש בעל מום למזבח - עובר בחמשה לאוין: בל תקדיש, בל תשחט, בל תזרק את הדם, ובל תקטיר חלב, ובל תקטיר מקצתו, שנאמר (ויקרא כב, כא): "תמים יהיה לרצון כל מום" וגו'. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף משום 'בל תקבל את דמו'. הקדישו ולא שחטו - אינו חיב אלא אחת, הקדישו ושחטו וזרק את דמו - חיב על כל אחת ואחת, המקדיש רובע ונרבע, מקצה ונעבד, אהנן ומחיר, שרוע וקלוט - עובר משום שמות הללו, והרי הן כבעלי מומין שקדם הקדשם את מומם, ואין יוצאין לחלין, אלא על מום קבוע בלבד. המקדיש תמימים לבדק הבית - חיב בעשה' ולא תעשה'; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין חיב אלא משם אחד בלבד. המקדיש תמימים לבדק הבית - אין פודין אותו אלא למזבח בלבד, המקדיש בעל מום למזבח. רצה לפדותו להקדיש בדק הבית - הרשות בידו. הולד - אין עושה תמורה, ואין צריך לומר ולד הולד. רבי יהודה אומר: הולד - עושה תמורה, הצבור - אין עושה תמורה. בהמת צבור - אין עושין תמורה. השתפין - אין עושין תמורה. בהמה שחציה קדש וחציה חול - לא עושה ולא נעשית, ולא הזבח הבא מחמת תמורה עושה תמורה.

אז, קרבנות צבור - דוחים את השבת ואת השמאה, קרבנות יחיד - אינם דוחים לא השבת ולא השמאה; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יעקב: מצינו בחביתיה כהן משיח ופר יום הכפורים והפסח, שהן קרבנות יחיד ודוחין את השבת ואת השמאה. מצינו בפר הבא על כל המצות, ושעירי עבודת כוכבים, וחגיגה, שקרבנות צבור; ואינם דוחין, לא את השבת ולא את השמאה.

ב. אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים - אין רשאי להמיר, בין בחול בין בשבת. אין משנין אותן מקדשתן, אפלו מקדשה קלה לקדשה תמורה, ואין צריך לומר מקדשה תמורה לקדשה קלה. אמר על הבכור על השלמים - 'הרי אלו עולה' - לא אמר כלום, ואין צריך לומר לעולה. 'הרי זה בכור והרי זה שלמים' - מחרימין אותן ומקדישין אותן הקדש עליו.

ג. אלו הם תרמים: האומר 'תרם זה לכהן'. אלו הם הקדשות - האומר: 'הקדש זה לבדק הבית'. מן כמה הוא נותן קדשים שחיב באחריותן, כגון חטאת ואשם. האומר 'הרי זו עלי עולה'; 'הרי זו עלי שלמים' - נותן דמי כלן. קדשים שאין חיב באחריותן, כגון הבכור והמעשר, והאומר 'הרי אלו עולה'; 'הרי אלו שלמים' - נותן טובת הנאתן. וכמה טובת הנאתן? אומר כמה אדם רוצה לתן בעולה שאין צריך לה לקח בכור לתנו לבן בתו.

ד. עושין תמורה באחרים. עושין תמורה זה בזה. עושין תמורה אחד בשנים ושנים באחד, אחד במאה ומאה באחד; רבי שמעון אומר: אין עושין תמורה אלא אחד באחד, שנאמר (ויקרא כז, ט): "בהמה בבהמה ולא בהמות בבהמה". אמרו לו: כשם שהבהמה יחידה קרויה בהמה - כך בהמות הרבה קרויות בהמה, שנאמר (וינה ד, יא): "ובהמה רבה".

ה. אמר: 'יגלה של זו עולה' - אין כלה עולה אלא אותה הרגל בלבד. מה יעשה לה? תמכר לחיבי עולות חוץ מגולה ודמיה חלין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין כלה עולה. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו, ודברי רבי יוסי ורבי שמעון בדבר שהנשמה תלויה בו. רבי יוסי אומר: עושין תמורה שלמין באכרים, עושין תמורה ברובע ונרבע, ונרבע במקצה, וכןעבד באהנן, ובמחיר

כָּלֵל אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: כָּל שֵׁשׁ לֹו זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שֶׁבֶת - דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְכֹל שְׂאִין לֹו זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שֶׁבֶת - אֵין דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

ח. אֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין קָרְבָּנוֹת צְבוּר לְקָרְבָּנוֹת יָחִיד: שְׁקָרְבָּנוֹת צְבוּר תַּחֲלַת הַקֹּדֶשׁן מוֹעֲלִין בָּהֶן, קָרְבָּנוֹת, יֵשׁ מֵהֶן שְׂמוּעֲלִין בָּהֶן וְיֵשׁ מֵהֶן שְׂאִין מוֹעֲלִין בָּהֶן. יֵשׁ מֵהֶן חֲטָאת מִן הַצֹּאֵן הַבָּא עַל 'לֹא הוֹדַע', וְכֵלֶן קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים, וְנֶאֱכָלִין לְזֹכְרֵי כַּהֲנֵה וְנֶאֱכָלִין בְּיוֹם וּבְלֵילָהּ, מַה שְׂאִין בְּקָרְבָּנוֹת יָחִיד. קָרְבָּנוֹת יָחִיד עוֹשִׂין תְּמוּרָה וּבָאִים בְּשִׁתְּפוּת, יֵשׁ מֵהֶן חֲטָאת מִתָּה וְחֲטָאת נִקְבָּה, אָשֶׁם וְדָאִי וְאָשֶׁם תְּלוֹי, וּבָאִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, וְטַעוּנִין סְמִיכָה מַה שְׂאִין בְּקָרְבָּנוֹת צְבוּר.

ט. אֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין בְּהֵמָה לַעֲוֹפוֹת, שֶׁהַבְּהֵמָה דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת וְדוּחָה אֶת הַטְּמֵאָה, וְנוֹהֲגַת בְּצַבוּר כִּיחִיד, וְיֵשׁ בָּהּ חֲטָאת מִתָּה, וְחֲטָאת נִקְבָּה, וְאָשֶׁם וְדָאִי, וְאָשֶׁם תְּלוֹי, וְתוֹדָה, וּשְׁלָמִים, וּבָאִה מִן הַמַּעֲשֵׂר, וְקָרְבָּה בְּבֵמָה, וְטַעוּנָה סְמִיכָה וּנְסֻכִים וְתַנּוּפוֹת חֲזָה וְשׁוֹק, וְטַעוּנָה מִתֵּן אַרְבַּע, וְיֵשׁ מִדְּמָה נִכְנַס לְפָנִים וּלְפָנֵי וּלְפָנִים, מַה שְׂאִין כֵּן בַּעֲוֹפוֹת.

י. אֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין עוֹפוֹת לְבַהֲמָה: שֶׁהַעֲוֹפוֹת תַּחֲלַת הַקֹּדֶשׁן מוֹעֲלִין בָּהֶן. וּבַהֲמָה, יֵשׁ הֵימָנָה שְׂמוּעֲלִין בָּהּ וְיֵשׁ הֵימָנָה שְׂאִין מוֹעֲלִין בָּהּ. וְהַכְּשֵׁרוֹ לְהֵבִיא נִקְבוֹת כְּזֹכְרִים לַעֲלוֹת, וּבַעֲלֵי מוּמִין כְּנִקְבוֹת לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, וְיֵשׁ מֵהֶן חֲטָאת הַעוֹף הַבָּא עַל הַסֶּפֶק, וְכֵלֶן קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים, וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים וְנֶאֱכָלִים לְזֹכְרֵי כַּהֲנֵה, וְנֶאֱכָלִים לְיוֹם וְלֵילָהּ, מַה שְׂאִין כֵּן בְּבַהֲמָה.

יא. וְאֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין מְנַחוֹת לַעֲוֹפוֹת, שֶׁהַמְנַחוֹת נוֹהֲגוֹת בְּצַבוּר כִּיחִיד, וְדוּחוֹת אֶת הַשֶּׁבֶת וְאֶת הַטְּמֵאָה, וְטַעוּנוֹת הַגֵּשֶׁה

וְתַנּוּפָה וְטַעוּנוֹת כָּלֵי, וְדְבָרִים אַחֲרִים הַבָּאִין חוּבָה לָהֶן, מַה שְׂאִין כֵּן בַּעֲוֹפוֹת.

יב. וְאֵלוֹ דְּבָרִים שְׂבִין עוֹפוֹת לְמַנְחוֹת: שֶׁהַעֲוֹפוֹת בָּאִין בְּשִׁתְּפוּת וּמִתִּירִין מִחֲסָרֵי כַּפְרָה, וְהִתְרַ מְכַלֵּל אֶסוּרִין בַּקֹּדֶשׁ, וְחִיבִים עָלֵיהֶן בַּחוּץ, מַה שְׂאִין כֵּן בְּמַנְחוֹת. וְלֹד חֲטָאת וְתַמּוּרַת חֲטָאת שְׂמִתּוֹ בַּעֲלֵיהֶן - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. וְשִׁאֲבָרָה, וְשִׁנְמִצָּאת עַד שֶׁלֹּא כִּפְרוּ הַבְּעָלִים - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. מִשְׁכַּפְרוּ בַּעֲלִים - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: אִף שְׁכַפְרוּ הַבְּעָלִים. וְשִׁעֲבָרָה שְׁנֵתָה יְהוּ מִתּוֹת, וּבְצַבוּר מְצִינוּ כּוֹלֵד חֲטָאת וּבְתַמּוּרַת חֲטָאת, וּבְחֲטָאת שְׂמִתּוֹ בַּעֲלֵיהֶן, כִּיחִיד דְּבָרִים אֶמּוּרִין וְלֹא בְּצַבוּר, אִף אֵלוֹ כִּיחִיד דְּבָרִים אֶמּוּרִין וְלֹא בְּצַבוּר. חֲמֵר בְּזִבְחָ שְׂאִין בְּתַמּוּרָה, וּבְתַמּוּרָה שְׂאִין בְּזִבְחָ, שֶׁהַזִּבְחָ דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, וְאֶת שְׂטֵמָאָה נוֹהֵג בְּצַבוּר כִּיחִיד, וְעוֹשֶׂה תְּמוּרָה, מַה שְׂאִין כֵּן בְּתַמּוּרָה. חֲמֵר בְּתַמּוּרָה, שֶׁהַתְּמוּרָה קְדוּשָׁה חָלָה עָלֵיהֶן בַּעֲלַת מוֹם קְבוּעַ, מַה שְׂאִין כֵּן בְּזִבְחָ. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׂגָגָה כְּדוּרֵן.

מִסְקַת תְּמוּרָה פָּרָק שְׁנִי

א. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לַעֲוֹלָה - תְּרַעָה עַד שִׁתְּסַתָּאב, וְתִמְכֹר וְיִפְלוֹ דְמִיָּה לְנִדְבָה. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: אָמַר עַל בְּהֵמָה טְמֵאָה וְעַל בַּעֲלַת מוֹם: 'הֲרִי אֵלוֹ עוֹלָה' - לֹא אָמַר כְּלוֹם! 'הֲרִי אֵלוֹ עוֹלָה' - אֶפְלוֹ זָבֵל, אֶפְלוֹ אֲבָנִים - יִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְּדַמִּיהֶן עוֹלָה. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לְאֶשֶׁם תְּרַעָה עַד שִׁתְּסַתָּאב וְתִמְכֹר, וְיִפְלוֹ דְמִיָּה לְנִדְבָה.

ב. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לְפֶסַח - תְּרַעָה עַד שִׁתְּסַתָּאב וְיָבִיא בְּדַמִּיָּה פֶּסַח. רַבִּי שְׂמַעוֹן כֵּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׂמַעוֹן: תִּמְכֹר שֶׁלֹּא בְּמוֹם. יִלְדָה זָכָר - יְרַעָה עַד שִׁתְּסַתָּאב וְיִמְכֹר וְיָבִיא בְּדַמִּיָּה פֶּסַח. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוּא עֲצִמוֹ קָרֵב פֶּסַח. תְּמוּרַת הַפֶּסַח, וְלֹד תְּמוּרַת פֶּסַח, וְלֹדֵן וְלֹדֵן עַד סוּף הַעוֹלָם - יְרַעוֹ עַד שִׁתְּסַתָּאבו, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא בְּדַמִּיָּה שְׁלָמִים. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

וְלָדוֹת עֲצָמָן יִקְרְבוּ שְׁלָמִים, וְלָד תְּמוּרָת שְׁלָמִים, וְלָדָן וְלָדָן עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיאוּ בְדַמְיָהֶן שְׁלָמִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלָדוֹת עֲצָמָן יִקְרְבוּ שְׁלָמִים.

ג. הַמְפָּרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָתוֹ וּלְפִסְחוֹ וְלֹאֲשָׁמוּ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָתוֹ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, לְפִסְחוֹ וְלֹאֲשָׁמוּ - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. אֵין לָךְ דְּבַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, אֲלֵא דְבַר הַרוּעָה וּמִסְתָּאב. אָמַר רַבִּי: רוּאָה אֲנִי דְבַרֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפִסְחָא, שְׁמָא הַקְדִּישׁ הִפְסַח וּבָאוּ שְׁלָמִים.

ד. הַמְפָּרִישׁ אֲשָׁמוּ וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ אַחַר תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא הָרֵאשׁוֹן, וְהָרִי שְׁנֵיהֶם עוֹמְדִין - יָבִיאוּ אֶת אֵיזָה מֵהֶם שְׂרִיצָה, וְהַשְּׁנִי יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְיִמְכְרוּ, וְיִפְלוּ דְמֵי לְנִדְבָה.

ה. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לֹאֲשָׁמוּ, וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בְּהֵן אֲשֶׁם עַד שֶׁנִּמְצָאוּ מְעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת - יָבִיאוּ מֵאֵלוֹ וּמֵאֵלוֹ אֲשֶׁם, וְיִקְרַב, וְהִשָּׂאָר יִפּוֹל לְנִדְבָה. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לֹאֲשָׁמוּ, וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בְּהֵן אֲשֶׁם עַד שֶׁנִּמְצָאוּ מְעוֹת - הַמְעוֹת יָבִיאוּ בְּהֵן אֲשֶׁם, וְיִקְרַב, וְאֲשֶׁם יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְיִמְכְרוּ, וְיִפְלוּ דְמֵי לְנִדְבָה. הַמְפָּרִישׁ אֲשָׁמוּ וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בְּהֵן עַד שֶׁנִּמְצָא אֲשֶׁם, אֲשֶׁם יִקְרַב וְהַמְעוֹת יִפְלוּ לְנִדְבָה. הַמְפָּרִישׁ אֲשָׁמוּ וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ אַחַר תַּחֲתִיּוֹ, וְהַקְרִיבוּ, וְאַחַר כֵּן נִמְצָא הָרֵאשׁוֹן - יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְיִמְכְרוּ, וְיִפְלוּ דְמֵי לְנִדְבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יָבִיאוּ בְּדַמְיֵי עוֹלָה. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לֹאֲשָׁמוּ וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹאֲשָׁמוּ וְהַקְרִיבוּ, וְאַחַר כֵּן נִמְצָאוּ מְעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת יִפְלוּ לְנִדְבָה. רַבִּי אוֹמֵר: יִלְכוּ לִים הַמְּלַח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יָבִיאוּ בְּהֵן אֶף הַנִּדְבָּה עוֹלָה הִיא, מֵה בֵּין דְּבַרֵּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְדְבַרֵּי

חֲכָמִים? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה.

ו. הַמְפָּרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאָבְדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָה עַד שֶׁנִּמְצָאוּ הָרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִי שְׁתֵּיהֶן תְּמִימוֹת, רֵאשׁוֹנָה תִּקְרַב וְשֵׁנִיָּה תְּמוֹת; דְּבַרֵּי רַבִּי. אַחַת תְּמִימָה וְאַחַת בְּעֵלַת מוֹם: תְּמִימָה - תִּקְרַב, וּבְעֵלַת מוֹם - תִּשְׁחַט. נִשְׁחָטָה בְּעֵלַת מוֹם עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דָּמָה שֶׁל תְּמִימָה - מִתְּרַת. מִשְׁנִזְרַק דָּמָה שֶׁל תְּמִימָה - אֲסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ בְּשַׂר בְּקִדְרָה - הָרִי זֶה תִּקְרַב. הַמְפָּרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאָבְדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָה עַד שֶׁנִּמְצָאוּ הָרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִי שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת - יָבִיאוּ אֶת אֵיזָה מֵהֶן שְׂרִיצָה, שְׁנֵיָּה תִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְתִמְכְרוּ, וְיִפְלוּ דְמֵי לְנִדְבָה אוֹ תְּמוֹת. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹתָיו לְחֲטָאתוֹ וְאָבְדוּ, וְהַפְּרִישׁ חֲטָאת תַּחֲתִיּוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָה עַד שֶׁנִּמְצָאוּ; רַבִּי אוֹמֵר: יִלְכוּ לִים הַמְּלַח. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי, בְּמַפְרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאָבְדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיּוֹ, וְהַקְרִיבָה, וְאַחַר כֵּן נִמְצָאוּ הָרֵאשׁוֹנָה - שְׁתֵּמוֹת. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְחֲטָאתוֹ וְאָבְדוּ, וְהַקְרִיב חֲטָאת, וְאַחַר כֵּן נִמְצָאוּ מְעוֹת - יִלְכוּ לִים הַמְּלַח, וְשְׂרָבִי אוֹמֵר: אֵין הַמְעוֹת נּוֹפְלוֹת לְנִדְבָה אֲלֵא אִם כֵּן לְקַח בְּהֵן חֲטָאת, וְהוֹתִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חֲטָאת מֵתָה, וְאֵין הַמְעוֹת יִלְכוּ לִים הַמְּלַח, אֲלֵא שֶׁנִּמְצָאוּ מֵאַחַר שֶׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים.

ז. תְּמוּרַת הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, וְלָדָן, וְלָד וְלָדָן, עַד סוֹף הָעוֹלָם - הָרִי אֵלוֹ בְּכֹוֹר וּכְמַעֲשֵׂר, וְיִאָּכְלוּ בְּמוֹמָן לְבַעֲלִים. מֵה בֵּין בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר לְכָל הַקְּדָשִׁים? שֶׁכָּל הַקְּדָשִׁים חִיב בְּאַחֲרֵי־יָתֵן וְיִטְפַּל בְּהֵן לְהִבִּיאַ מַחוּץ לְאַרְץ, מֵה שְׂאֵין כֵּן בְּכֹוֹר וּבְמַעֲשֵׂר.

מִסְכַּת תְּמוּרָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. הָאוֹמֵר: 'מֵה שְׁבַמְעֵי בְּהֵמָה זֹה הַקְּדָשׁ' - מִתְּרַת בְּגִזָּה וְאֲסוּרָה בְּעֹבְדָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּכְחֵישׁ אֶת הַקְּדָשִׁים. שְׁחָטָה - הֶעָבַר

וְחֻצְיָה שְׁלָמִים - הַכֹּל עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִרְעָה עַד שְׂיִסְתָּאב, וְיִמְכֹר, וְיִבְיֵא בְדַמֵּי חֻצְיָה עוֹלָה וּבְדַמֵּי חֻצְיָה שְׁלָמִים. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבַדֵּק, אִם אָמַר: 'לִכְךָ נִתְּכּוֹנְנִיתִי אֲלָא שְׂאִין יְכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרֵי קִימִין. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן חֲזָרְתִי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרֵי אַחְרוֹנִים כְּלוּם. 'בְּהֵמָה זֹו תַחַת עוֹלָה'; 'תַּחַת שְׁלָמִים' - הַכֹּל תַּחַת עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵי קִימִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבַדֵּק, אִם אָמַר: 'לִכְךָ נִתְּכּוֹנְנִיתִי, אֲלָא שְׂאִין יְכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרֵי קִימִים. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן וְחֲזָרְתִי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרֵי אַחְרוֹנִים כְּלוּם.

ד. 'בְּהֵמָה זֹו חֻצְיָה עוֹלָה וְחֻצְיָה שְׁלָמִים', וְהֵמִיר בָּהּ - תְּמוּרָתָהּ כִּיּוֹצֵא בָּהּ. 'חֻצְיָה עוֹלָה וְחֻצְיָה שְׁלָמִים.' 'בְּהֵמָה זֹו חֻצְיָה תַּחַת עוֹלָה וְחֻצְיָה תַּחַת חֻטָּאת' - הַכֹּל עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: תְּמוֹת. 'חֻצְיָה תַּחַת חֻטָּאת וְחֻצְיָה תַּחַת עוֹלָה' - הַכֹּל מוֹדִים שְׁתָּמוּת.

ה. חֲמִשָּׁה שֶׁהֵבִיאוּ זָבַח אֶחָד, אֶחָד סוּמֵךְ לְשׁוּם עוֹלָה וְכֹלָם סָמְכוּ לְשׁוּם שְׁלָמִים - יִרְעָה עַד שְׂיִסְתָּאב, וְיִמְכֹר בְּדַמֵּי חֻצְיָה עוֹלָה וּבְדַמֵּי חֻצְיָה שְׁלָמִים. שְׁחָטוּ - תִּעֶבֶר צוּרְתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. מִצָּאתוֹ שְׁלָמִים - תִּעֲלֶה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בֵּית דִּין. שְׁלִכְךָ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׂמַתְכוּן לִכְךָ מִתְּחִלָּתוֹ, אֲבָל סָמַךְ לְשֶׁם עוֹלָה, וְנִמְלַךְ וְאָמַר לְשׁוּם שְׁלָמִים - הֵרִי זֶה בְּקִדְשָׁתָהּ רֵאשׁוֹנָה.

ו. 'הֵרִי זֶה תְּמוּרַת זֹו', 'חֲלִיפַת זֹו' - הֵרִי זֹו תְּמוּרָה. 'זֹו מִחֲלָלַת עַל זֹו' - לֹא אָמַר כְּלוּם. בְּהִקְדָּשׁ בְּדֵק הַבַּיִת זֶה מִחֲלָלַת עֲלָיו - דְּבָרֵי קִימִין. 'תְּמוּרָה זֹו, חֲלִיפָה זֹו' - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'הֵרִי זֶה חֻטָּאת', וְהֵרִי זֹו אָשֶׁם, אֵף עַל פִּי שְׁחִיב - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'הֵרִי אֵלּוֹ לְחֻטָּאתִי וְהֵרִי אֵלּוֹ לְאָשָׁמִי, אִם

אָסוּר בְּאֲכִילָה. מֵתָה - הִעֲבֹר אָסוּר בְּהִנָּאָה. 'שׁוּר זֶה הִקְדָּשׁ לְאַחַר שְׁלִשִׁים יוֹם', שְׁחָטוּ בְּתוֹךְ שְׁלִשִׁים יוֹם - מֵתָר בְּאֲכִילָה. מֵת - מֵתָר בְּהִנָּאָה. הִקְדִּישׁוּ לְשֶׁם שְׁלָמִים - הֵרִי זֶה מִקְדָּשׁ. 'מֵעַכְשָׁו לְאַחַר שְׁלִשִׁים יוֹם', וּשְׁחָטוּ בְּתוֹךְ שְׁלִשִׁים יוֹם - אָסוּר בְּאֲכִילָה. מֵת - אָסוּר בְּהִנָּאָה. הִקְדִּישׁוּ לְשֶׁם שְׁלָמִים - הֵרִי זֶה אֵינּוּ מִקְדָּשׁ.

ב. 'בְּהֵמָה זֹו תוֹדָה' - מָה שְׁתִּלַּד עוֹלָה. 'בְּהֵמָה זֹו שְׁלָמִים' - מָה שְׁתִּלַּד חֻטָּאת. 'הֵרִי זֹו וְלַד תוֹדָה' - וְלַד שְׁלָמִים; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵי קִימִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבַדֵּק, אִם אָמַר: 'לִכְךָ נִתְּכּוֹנְנִיתִי, אֲלָא שְׂאִין יְכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרֵי קִימִים. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן וְחֲזָרְתִי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרִים אַחְרוֹנִים כְּלוּם. מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְחֻכְמִים: 'מָה שְׁתִּלַּד בְּהֵמָה זֹו עוֹלָה' וְהִיא תוֹדָה, 'מָה שְׁתִּלַּד בְּהֵמָה זֹו חֻטָּאת' וְהִיא שְׁלָמִים - דְּבָרֵי קִימִין. מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי מֵאִיר, בְּאוֹמֵר: 'בְּהֵמָה זֹו תַּחַת שְׁנֵי זָבָחִים אֵלּוֹ, תַּחַת שְׁנֵי זָבָחִים שְׂאֵנִי חִיב' - אִין דְּבָרֵי אַחְרוֹנִים כְּלוּם.

ג. 'בְּהֵמָה זֹו תְּמוּרַת עוֹלָה וְתְּמוּרַת שְׁלָמִים' - הַכֹּל תְּמוּרַת עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵי קִימִין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבַדֵּק, אִם אָמַר: 'לִכְךָ נִתְּכּוֹנְנִיתִי אֲלָא שְׂאִין יְכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת' - דְּבָרֵי קִימִין. מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן וְחֲזָרְתִי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי - אִין דְּבָרֵי אַחְרוֹנִים כְּלוּם. 'בְּהֵמָה זֹו חֻצְיָה עוֹלָה וְחֻצְיָה שְׁלָמִים' - הַכֹּל עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִרְעָה עַד שְׂיִסְתָּאב, וְיִמְכֹר וְיִבְיֵא בְדַמֵּי חֻצְיָה עוֹלָה וּבְדַמֵּי חֻצְיָה שְׁלָמִים, וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבַדֵּק, אִם אָמַר לִכְךָ נִתְּכּוֹנְנִיתִי, אֲלָא שְׂאִין יְכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת - דְּבָרֵי קִימִין. אִם אָמַר: 'מָה שְׁקָרִיתִי שֶׁם לְרֵאשׁוֹן, חֲזָרְתִי וְקָרִיתִי שֶׁם לְשֵׁנִי' - אִין דְּבָרֵי אַחְרוֹנִים כְּלוּם. 'בְּהֵמָה זֹו חֻצְיָה עוֹלָה

איזו מחיר פֿלֶב? אלו חלופי פֿלֶב, שְׁנאַמֶר (תהלים מד, יג): "תמכר עמך בלא הון" וגו'. החליף עמו פרכילי ענבים ועטרות של שבלין, יינות שמנים וסלתות, פל דָּבֶר שֶהוא פּיִצָא בו קרב לגבי מזבח - אסורה. האחין שהיו להן תשע בהמות וכלב, חלקו ארבע כנגד ארבע, ואחד כנגד כלב - שְׁכָנְגֶה הַכֶּלֶב - אסור, שעם הכלב - מתר.

ב. איזהו אֶתְנָן? זה שְׁכָרָה של זונה, שְׁנאַמֶר (יחזקאל טו, לג): "לכל זנות יתנו" וגו'. שכר זכר - הרי זה אסור. האומר לחברו: הילך טלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי. רבי אומר: אֶתְנָן. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין אֶתְנָן, שאין אֶתְנָן אלא מן עריות, שביאתן בעברה. נתן לה חטין לעשות סלת, ענבים לעשות יין, זיתים לעשות שמן, בהמה מעברת וילדה אצלו - הרי אלו אסורין. אבל נתן לה מעות, לקחה בהן יינות שמנים וסלתות, בהמה ונתעברה אצלו וילדה - הרי אלו מתרין. וכשם שאסורין באהל מועד שבמדבר, כך אסורין באהל מועד שבגלגל, וכשרין להקדש בדק הבית. נתן לה זֶבֶב; רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אין עושין אותו רקועין, אפלו אחורי בית הכפרת, נתן לה ולא בא עליה - הרי אלו מתרין. בא עליה אפלו לאחר שלש שנים - הרי אלו אסורין, וזהו אֶתְנָן. רבי אומר: מן עריות שביאתן עברה, אבל הנותן לאשתו בנדתה, או שנתנה לו היא, או שנתן לה שכר פקעתה - הרי אלו מתרין, אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (יחזקאל טו, לד): "ובתתך אתנו, ואתנו לא נתן לך" וגו'. נתן לה מקדשין - הרי אלו מתרין, והדין נותן שיהיו אסורין, ומה אם העוף שאין המום פוסל בו, אֶתְנָן ומחיר חל עליו, קדשים שהמום פוסל בהן, אינו דין שיהא אֶתְנָן ומחיר חל עליהן. תלמוד לומר (דברים כג, ט): "לכל נדר" - פרט לדבר הנדור.

ג. כל אסורין לגבי מזבח - ולדותיהן מתרין. רבי אליעזר אסר. ולד טרפה - רבי

היה חיב - דבריו קמיין. ואם לאו - לא אמר כלום. 'הרי עלי חטאתו ועלתו של פלוני', מדעתו - יצא. ושלל מדעתו - לא יצא. הלך הלה והביא לעצמו - הרי הן כחטאת ואשם שֶכָפְרוּ הַבְּעֵלִים. עולה שנתעברה בזבחים - ירעו עד שייסתאבו, וימכרו ויביא בדמי יפה שבהן זבח, ובדמי היפה שבהן עולה. המיר באחת מהן, ואין יודע באיזו מהן המיר - הרי זה מביא מעות או זבח מתוך ביתו, ואומר: 'אם תמורת עולה היא - הרי זה שלמים, אם תמורת שלמים היא זה - הרי זה עולה', והרי הן כשני זבחים שנתעברו זה בזה. חזר והמיר באחד מהן, ואין יודע באיזה מהן המיר - הרי זה מביא מעות או זבח מתוך ביתו, ואומר: 'אם תמורת תמורה הוא - זה חלין הוא זה עולה, היא שלמים. אם תמורת שלמים היא זה - הרי זה עולה', והרי הן כזבח וכתמורה שנתעברו זה בזה. תודה שנתעברה בתמורתה - שתיהן יקרב ויניף הלחם עמהן. מת אחד מהן - לא יקרב שני. חזר והמיר באחד מהן - הרי זה לא יקרב. וכן שלמים שנתעברו בככור - שניהם ירעו עד שייסתאבו, ויאכלו בככור. מת אחד מהן - לא יקרב שני. חזר והמיר באחד מהן - הרי זה לא יקרב.

מִסְכַּת תְּמוּרָה פֶּרֶק רִבְעִי

א. הנרבע, בין משלו ובין משל חברו, בין לפני הקדשו ובין לאחר הקדשו, בין בשוגג ובין במזיד, בין באנס ובין ברצון - פסול לגבי מזבח. מקצה שלו - אסור. ושל חברו - מתר. מאימתי נקרא מקצה? משעת מעשה שעבד, בין משלו ובין משל חברו, בין לפני הקדשו, בין לאחר הקדשו, בין בשוגג ובין במזיד - פסול לגבי מזבח. באנס - כשר. ברצון - פסול. איזה נעבד? כל שעובדין אותו, בין באנס ובין ברצון. איזהו מקצה? - זהו מקצה לעבודת כוכבים. אבל אמר: "שור זה לעבודת כוכבים", ו"בית זה לעבודת כוכבים" - לא אמר כלום, שאין הקדש לעבודת כוכבים.

שְׁנַטְמָאוּ בַחוּץ, וְהִפְסֵחַ שְׂיֻצָא רַבּוּ -
שׁוֹרְפִין אוֹתָן לְפָנֵי הַבֵּינָה מְעַצֵּי הַמַּעֲרָכָה.

אַלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יִקְרַב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.
וְחֻקִּים אוֹמְרִים: יִקְרַב. וּמוֹדָה רַבִּי אֶלִיעֶזֶר
בְּאִפְרוּחַ שְׂיֻצָא מִבִּיצָה טְרֵפָה, שִׁיקְרַב לְגַבֵּי
מִזְבֵּחַ. רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר מִשֵּׁם
רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן חֲסֵמָא: בְּהֵמָה כְּשֶׁרָה שְׂיֻנְקָה
מִן הַטְּרֵפָה - אֲסוּרָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

ד. כָּל הַקִּדְשִׁים שֶׁנַּעֲשׂוּ טְרֵפָה לְפָנֵי הַקִּדְשָׁן
וְאַחַר כֶּף מֵתוֹ - יֵשׁ לָהֶן פְּדִיּוֹן. אַחַר הַקִּדְשָׁן
וּמֵתוֹ - אֵין לָהֶן פְּדִיּוֹן, שְׂאִין פּוֹדִין אֶת
הַקִּדְשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכֹלֵבִים. הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר אֵין לָהֶן פְּדִיּוֹן. חֹמֶר בְּהַקִּדֵּשׁ
מִזְבֵּחַ מַה שְׂאִין בְּהַקִּדֵּשׁ בְּדֶק הַבַּיִת, וְחֹמֶר
בְּהַקִּדֵּשׁ בְּדֶק הַבַּיִת מַה שְׂאִין בְּהַקִּדֵּשׁ
מִזְבֵּחַ, נוֹתְנִין הֵימְנוּ לְהַקִּדֵּשׁ הַבַּיִת אֶת
הַרְאוּי לוֹ מֵאֵילָךְ וְשֵׁלָא מֵאֵילָךְ. וְהַקִּדֵּשׁ
בְּדֶק הַבַּיִת אֵינּוּ אֵלָא מֵאֵילָךְ. חֹמֶר בְּהַקִּדֵּשׁ
בְּדֶק הַבַּיִת, שֶׁהַקִּדֵּשׁ בְּדֶק הַבַּיִת תִּחְלַת
הַקִּדְשׁוֹ מוֹעֲלִין בוֹ. וְהַקִּדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ יֵשׁ
הֵימְנוּ שְׁמוֹעֲלִין בוֹ, יֵשׁ הֵימְנוּ שְׂאִין מוֹעֲלִין
בוֹ. וְלֹא הִתְרוּ לְאַכִּילָה אֵלָא בַּפְּדִיּוֹן. אִם
מֵתוֹ בֵּין תְּמִימִין וּבֵין בְּעָלֵי מוּמִין לֹא יִפְדּוּ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: יִפְדּוּ. בְּהַקִּדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ -
תְּמִימִין לֹא יִפְדּוּ, וּבְעָלֵי מוּמִין יִפְדּוּ. אֶחָד
קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְאֶחָד קִדְשֵׁי בְּדֶק הַבַּיִת, שְׂאִם
מֵתוֹ, אוֹ שֶׁהִפִּילוּ אוֹ שְׁנַטְמָאוּ - הָרִי אֵלוֹ
יִשְׂרָפוּ. חֲטָאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסֶּפֶק,
וְאֶשֶׁם תְּלוּי, וְחֵלִין שֶׁנִּשְׁחַטוּ בַעֲזָרָה - רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר יִשְׂרָפוּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
יִקָּבְרוּ. כִּיצַד קוֹבְרִין חֲטָאת הָעוֹף? הֵיוּ
נוֹתְנִין אוֹתָהּ עַל גְּבֵי אִמַּת הַמַּיִם, וְהִיא
מֵתַגְלַגֶּלֶת וְיוֹרֶדֶת לְנַחַל קִדְרוֹן. רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר:
חֵלוֹן הֵיְתָה שֵׁם לְמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ, אִמָּה עַל
אִמָּה, 'רְבוּבָה' הֵיְתָה נִקְרָאת, שְׂשֵׁם נוֹתְנִין
חֲטָאת הָעוֹף, תֵּעֵבֵר צוֹרְתָהּ וְתֻצָא לְבַיִת
הַשְּׂרָפָה. פְּסוּלֵי קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, וְאִמּוּרֵי
קִדְשִׁים קָלִים, וְקִדְשֵׁי קִדְשִׁים שְׁנַטְמָאוּ
בַּפְּנִים, וּמִנְחוֹת, וְהַסֵּלֶת, וְהֵיזֵן, וְהִשְׁמֵן -
הָרִי אֵלוֹ יִשְׂרָפוּ. כִּיצַד שׁוֹרְפִין יֵין וְשִׁמֶן?
הֵיוּ נוֹתְנִין אוֹתָן עַל גְּבֵי מְדוּרָה כְּמוֹת שֶׁהֵן.
פְּסוּלֵי קִדְשִׁים קָלִים וְאִמּוּרֵי קִדְשֵׁי קִדְשִׁים

28	ראשון Sunday	כב 22	<p>5:50 _____ נץ החמה</p> <p>9:25 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:37 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:27 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לג • ירושלמי: פסחים עא • תוספתא: ערכין ג נ"ך: ירמיה מב-מג • רמב"ם: ביאת המקדש ה</p>
29	שני Monday	כג 23	<p>5:51 _____ נץ החמה</p> <p>9:26 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:38 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:26 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לד • ירושלמי: ביצה א • תוספתא: ערכין ד נ"ך: ירמיה מד-מה • רמב"ם: ביאת המקדש ו</p>
30	שלישי Tuesday	כד 24	<p>5:52 _____ נץ החמה</p> <p>9:26 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:38 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:25 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לה • ירושלמי: ביצה ב • תוספתא: ערכין ה נ"ך: ירמיה מו-מו • רמב"ם: ביאת המקדש ז • "</p>
31	רביעי Wednesday	כה 25	<p>5:53 _____ נץ החמה</p> <p>9:27 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:38 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:24 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לו • ירושלמי: ביצה ג • תוספתא: תמורה א נ"ך: ירמיה מז-מט • רמב"ם: ביאת המקדש ח</p>
1	חמישי Thursday	כו 26	<p>5:54 _____ נץ החמה</p> <p>9:27 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:38 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:23 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לז • ירושלמי: ביצה ד • תוספתא: תמורה ב נ"ך: ירמיה נא-נב • רמב"ם: ביאת המקדש ט</p>
2	ששי Friday	כז 27	<p>5:55 _____ נץ החמה</p> <p>9:27 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:39 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:22 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לח • ירושלמי: ביצה ה • תוספתא: תמורה ג נ"ך: ירמיה נג • יחזקאל א • רמב"ם: איסורי מזבח א</p>
3	שבת Shabbos	כח 28	<p>מטות - מסעי, מבה"ת, ברוך</p> <p>5:56 _____ נץ החמה</p> <p>9:28 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:39 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:21 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>בבלי: ב"ב לט • ירושלמי: ביצה ו • תוספתא: תמורה ד נ"ך: יחזקאל ב-ג • רמב"ם: איסורי מזבח ב</p>

מברכים חודש אב המולד: זונטאג ביינאכט 53 מינוט און 11 חלקים נאך 1

ווער עס האט ליב א צדיק, דארף אכטונג געבן אז ס'זאל נישט ארויסגיין א
ש'לעכטע נאמען אויף דעם צדיק.

(כפר המדות אות צדיק סימן ס"ט)